

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXL. évfolyam • 2005. január

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Ünnepi ülés a Wagner Károly Szakkönyvtárban

Wagner Károly halálának 125. évfordulója alkalmából Riedl Gyula könyvtárvezető tartott megemlékezést.

Elnök Úr!

Tisztelt Küldöttközgyűlés!

Kedves Tagtársak!

Megilletődően jóleső érzés, hogy az Országos Erdészeti Egyesület 1866. december 9-én fellobbanó lángoló szelleme – Bedő Albert, Divald Adolf és Wagner Károly előttünk látható portréi révén – köztünk van. Szomorú, hogy a lángoszlop egyike hamar kialudt. 125. éve, hogy 1879. december 21-én meghalt Wagner Károly m. kir. főerdőtanácsos, pénzügyminisztériumi osztályvezető, Egyesületünk első alelnöke.

Egyesületünk gyászát Bedő Albert, az időben főerdőtanácsos, Egyesületünk alelnöke, az Erdészeti Lapok szerkesztője fejezte ki, méltatva a hű barát és harcostárs életét, munkásságát; emberi, szakmai és szellemi nagyságát. Méltatása a következő intelmmé nemesedett:

„... és míg élni fog Magyarország földén hazáját szerető és annak javát szolgáló erdész, tisztelje a Wagner Károly nevet, mert ő volt közülünk az első, aki szakunk irodalmának a toll üdvös útját az „Erdészeti Lapokban” megnyitotta.” És lám Tisztelt Közgyűlés, Kedves Tagtársaim! Wagner Károly neve mai is tisztelt és ragyog; az Erdészeti Lapok történelmül teszi kötelességét, Könyvtárunk pedig már az Ő nevét viseli.

De Bedő Albert gyász-emlékezetében

megosztotta velünk Wagner Károly óhaját is „... óhajtása volt az Országos Erdészeti Egyesületet olyan nagyra és erősre tudni, hogy az a magyar nemzet életével egyenlő örök időn át a magyar erdészet biztos központját képezze.”

Nos az óhaj a tettek mezejére lépett. Egyesületünk ma is az egyetlen szakmai érdekképviselő, amely a magyar erdészet ügyét sajátos eszközeivel szolgálja. Él és működik, ám erősítést kér. Erősítést az óhajítás magunkra vállalásával, az elévülhetetlen átvállalással. Vésünk tehát emlékezetünkbe, izzítsuk rá szívünket és tegyük érte.

Tisztelt Tagtársak! Emlékezésünk ma nemcsak a gyász érzete, hanem az öröme is. Az öröme, mert előttünk a cél és az út, amelyen haladva az előforduló harcokkal is szembenézve, az akadályok leküzdésével példamutató segítségünk Wagner Károly szívóssága, hazafiúi és szakmai lelkülete.

A megemlékezés után Riedl Gyula felkérte Cserép János elnököt és Ormos Balázs főtitkárát a 2004. március 10-én, a küldöttközgyűlés által jóváhagyott Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár alapító okiratának aláírására, amelyet az Egyesület vezetői Bedő Albert történelmi íróasztalán fogatosítottak.

Ezután Riedl Gyula ismertette az Egyesület tagsági okiratának történetét és felkérte Cserép János elnököt, hogy a jelenlévő tagtársak részére a történelmi oklevél aláírásukkal ellátott, kisebbített másolatát adja át.

Fotó: Pápai

Cserép János elnök

Ormos Balázs főtitkár

A harmadik oldal

A magyar erdőgazdálkodásnak jelentős fejezetei kapcsolódnak Diósgyőrből, ahol nevezetes évfordulókra emlékezhetünk 2005-ben.

490 éve, 1514. november 19-én szentesítette II. Ulászló az 1514. évi I. törvénycikket, ami a koronájának egyikének nyilvánította a diósgyőri uradalmat, de 240 éven keresztül zálogosok, bérlők gazdálkodtak az uradalomban.

250 éve, 1755-ben a kamara végleg kiváltotta a zálogból az uradalmat és elkezdődött a kamarai gazdálkodás. Újbután (Bükkszentkereszt) megkezdte működését a második üvegbuta.

235 éve, 1770. július 28-án Mária Terézia utasította a magyar kamarát, hogy „a bőséges faanyaggal rendelkező diósgyőri kamarai uradalom területén vasgyár létesíttessék”.

230 éve, Andreas Kneidinger kamarai mérnök elkészítette a vasgyár részére kijelölt erdő térszakozásos térképét és meghatározta az évente kitermelhető fatérfogatot.

220 éve, 1785-re kialakult a koronauradalom erdészeti szervezete: 1-1 erdőmester és erdőtiszt, a 4 pagonyban 1-1 főerdész vagy alerdész és vadász, erdőőrök, számvevők.

195 éve, a diósgyőri erdőszámtartó ott engedélyezte a köszén termelését „aból azt a fa esetleges hiánya következtében alkalmazni kell”.

190 éve, 1815-1818. között a kamara elkészítette a szentléleki, újbutai, diósgyőri, mocsolyási, parasznyai pagonyok üzemtervét és kiadta az erdőmesternek, az alerdésznek és vadásznak szóló kamarai utasításokat.

135 éve, 1870. május 18-án kelt királyi rendeletre megszűnt a Diósgyőri Államjavak Igazgatósága, szétvált az erdészet-bányászat-kohászat és az erdőket a sóvári (tótsóvári) jószágigazgatóság - 1880-tól m. kir. erdőbivatal - batáskörébe utalták.

110 éve, az igazságügyi miniszter 4196/1894. és a pénzügyminiszter 80.500/1894. sz. rendeletére a diósgyőri erdők telekkönyvíleg is „az államerdészet kezelésébe adták át, haszonélvező a m. kir. kincstár”.

85 éve, a trianoni békediktátum következtében felettes szerv nélkül maradt erdők kezelésére 1920-ban a Földművelésügyi Minisztérium megszervezte a Miskolci m. kir. Erdőbivatalt.

80 éve, az 1925. január 22-én kelt 611/1925. sz. FM rendelet alapján az Abauj-Torna, Borsod-Gömör, Heves és Zemplén vármegyék területére kiterjedő batáskörrel megkezdte működését a Miskolci m. kir. Erdőigazgatóság.

Diósgyőri évfordulók című cikksorozatunkban ezekre emlékezünk 2005-ben.

Járás Lőrinc

Tartalom

Ünnepi ülés a Wagner Károly Szakkönyvtárban1/B2
Az erdészeti szektor európai fejlesztése2

Újévi jókívánságok5

Dr. Lengyel Atilla:

Az európai Erdőtulajdonosok Szövetségének budapesti Közgyűléséről6

Pápai Gábor: Ki az a Bedő Albert?10

Czerny Károly:

Csordás Nagy László – „az erdőmester”12

Domokos Gergely:

Újabb környezetkímélő gyomirtási lehetőség13

A magyarországi erdők természetessége15

Csóka György–Hirka Anikó–
Koltay András–Szabóky Csaba:

A gyapjaslepke életmódja
és kártétele16

Horváth Béla:

A Gépesítési Szakosztály a STIHL-nél19

Bakó Csaba: Cseh-magyar együttműködés20

Koltay András:

Erdővédelmi Szakosztály
tanulmányútja22

Gólya János: Fakitermelő Világbajnokság24

Koltay András–Hegedűs Péter:

Erdő vagy vaddisznóskert?25

Járás Lőrinc:

Diósgyőr a királyok–királynék „mulatóhelye”27

Apatóczyk István:

Interjú Németh Ferenc kerületvezető erdőszel28

Pápai Gábor: A természet pedagógusa29

Horváth Zoltán: A dabasi nyárfák kivágása30

Asztalos István:

Paradigmaváltás vagy tulajdonosváltás?32

Egyesületi hírek, a Küldöttközgyűlés33

S. Nagy László: A szeniorok Mátrafüreden39

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXL. évfolyam 1. szám (január)

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: DR. SZIKRA DEZSŐ

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrási Pál, Apatóczyk István, dr. Bartha Dénes, dr. Czerny Károly, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járás Lőrinc, Mihályfalvy István, dr. Sárvári János, Zétényi Zoltán.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • E-mail: erdlap@mtesz.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: CSERÉP JÁNOS elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2005. január 10.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Széldöntés a Tátrában. (Részletes beszámoló a februári számban.) **Fotó: Pápai Gábor.**

Az erdészeti szektor fejlesztésének fő feladatai Európában

Eva Lindström, A Forest Academy Finland 1–4. Fórum Elnökének jelentése

Az Elnök jelentése a 4 megtartott FAF Fórum csoportmunkáinak és megbeszéléseinek eredményein alapul. Az összegzés a megjelent különböző résztvevők gondolatainak sokaságát, keverékét tartalmazza, nem pedig egy egyhangú nézőpontot. Ennek következtében ez a jelentés inkább a gondolatébresztést óhajtja szolgálni, mintsem a válaszok, megoldások meghatározását.

A csoportmunkák különböző témakör köré lettek igazítva: erdészetpolitika és állami erdőgazdálkodás, magán-erdő-gazdálkodás, erdőgazdálkodási üzletágak. A beszélgetések ezekre koncentráltak. A Fórumok résztvevői összetételének köszönhetően a jelentésben főként az új és a most jelentkezett EU tagországok képviselőinek véleménye tükröződik.

Erdészetpolitikai alapelvek

Az erdészetpolitikával kapcsolatban számos kérdés alapvető fontosságúnak bizonyult. Sok országban az erdészet más szektor részeként tűnik fel. Valójában az erdészeti szektor függősége más szektorok döntéseitől egyre növekvő. Következésképpen a legtöbb ország erdészetpolitikájának legnagyobb kihívása a szektor-közi közeledés elősegítése. A Nemzeti Erdőprogramok fontos eszközei a szektorpolitikai együttműködésnek más területekkel, mint pl. a vidékfejlesztés, környezetvédelem, ipar, energetika.

A szektor-közi közeledés folytatása megkívánja az erdő hármas funkciójának (gazdasági, ökológiai, szociális) egyenletes, kiegyensúlyozott megbecsülését, felismerve az erdőből nyerhető különböző típusú termékek és szolgáltatások sokféleségét. A Fórum résztvevői úgy érezték, hogy főként a szociális és kulturális (vidékfejlesztési, többcélú erdőhasznosítási) célok nincsenek eléggé megjelenítve az európai erdészetpolitikában.

A Fórum résztvevői felvetették azt, hogy vajon van-e tere, lehetősége egy közös EU erdészetpolitikának. Kihangsúlyozódott, hogy közös politika csak erős, közös érdekeltségen alapulhat, amelyekben nagy jelentőséget kapnak a régiók természeti, gazdasági, szociális adottságai is. Az európai erdészetpoliti-

Fotó: Pápai

kában nyilvánvalóan könnyebben megtalálhatók ezek a közös érdekeltségek, pl. a környezetvédelmi témákban, mint a fatermelésben. Fontos azt is felismerni, hogy a régi-EU15, és az új EU10 tagállamok sajátos és némileg különböző kihívásokkal állnak szemben.

Az EU által alkalmazott támogatási alapelv szintén feladat elé állítja az erdészetpolitikát. Pl. szükséges az EU támogatási elveit szerkezetileg elegyíteni, kombinálni a nemzeti kötelezettségvállalással. A támogatási alapelv életre hívja a tagállamok közötti önkéntes együttműködés megerősítését is, különösen a régi és az új tagok, valamint a jelentkezett államok között.

Az együttműködésnek hatékony koordinációval kell kiegészülnie. Valójában a támogatási alapelvek ellenére néhány lehetőség (küzdőtér), kellően felhatalmazott koordináló mechanizmus, hatóság és eszköz még szükségeltetik EU szinten. A jelenlegi koordinációs mechanizmusokat a résztvevők nem találták kielégítőnek a problémák hatékony közvetítéséhez. A megfelelő EU szintű koordináció elvár, szükségessé tesz megfelelő nemzeti szintű koordinációt is, rávilágítva így a Nemzeti Erdőprogramok fontosságára.

Az európai szintű erdészetpolitika mélyreható változásokon és fejlődésen

ment keresztül a korai 1990-es évek hatására, pl. az erdészeti ügyek fontosságának emelkedésével és a Miniszteri Konferencia megtartásával az Európai Erdők Védelmében. Egy intenzív politikai fejlődési periódust követően az európai erdésztársadalom legfontosabb feladata most egy hatékony erdészetpolitika bevezetése.

Egy sikeres erdészetpolitika kialakítása és bevezetése hosszú távú elképzeléseken és megfelelő jövőképen kell, hogy alapuljon, de megfelelő rugalmassággal is rendelkezzen, hogy reagálni tudjon a változások hirtelen hatásaira is. Ez akkor válik lehetővé, ha a fő (erdészet)politikai módosítások szilárdan alapulnak a jövőben várható folyamatokon, de felismerik a pillanatnyi trendeket, valamint már a leghalványabb jeleket is, amik az erdészeti szektor jövőjét befolyásolhatják.

Az állami erdőgazdálkodás átmeneti állapota

A kárpótlási folyamattal együtt számos átalakuló országban az államerdészet szerepe jelenleg ártértekelődik. Különösen szükséges lenne meghatározni annak mértékét, hogy az erdőterületek mekkora aránya kerüljön privatizációra.

Az állami erdőtulajdonlásnak régi hagyományai vannak számos országban, és legalább néhány köz-erdőre van szükség a társadalmi igények kielégítésére (üdülés, védelem, kutatás). Köszönhetően a köz javának érdekében végzett dolgok rejtett költségszerkezetének, az állami erdőktől nem várható el a magán-erdőkhöz hasonló szintű jövedelmezőség. Másrészt viszont az erdővel való takarékoskosság természetétől fogva előnyben részesíti az állami szektort a magán-szektorral szemben. Ezenfelül különböző tapasztalatok léteznek arra, hogy az állami, vagy a magán-erdő-gazdálkodás hatékonyabb és fenntarthatóbb-e.

Ezeket követően a résztvevőknek az az erős érzésük támadt, hogy ezt a dolgot nemzeti szinten kell eldönteni. Tudván a hatalmas különbségeket a nemzeti körülményekben, feltételekben, közös (erdészet)politikai ajánlásokat nem lehet tenni a privatizáció mértékét illetően.

A privatizáció mértékétől függetlenül a legtöbb átalakuló ország feladata jól működő állami erdészeti vállalkozások, vállalatok létrehozása, átlátható költségkerettel, annak érdekében, hogy segítsék fejlődni, növekedni az állami munkák hatékonyságát. Továbbá, számos országban fő elvként meg kell határozni, hogy az államerdészet milyen mértékben vállal szerepet a „közjóléti termékek” előállításában, mint pl. a biodiverzitás megőrzésében, vagy az üdülési, rekreációs szolgáltatásokban, és milyen mértékben működik mint egy üzleti vállalkozás, amely bevételt termel az államnak, valamint, hogy e két dolgot hogyan tudja kombinálni.

Az emberi erőforrások és foglalkoztatottság biztosítása

Az emberi erőforrás kezelése az első kulcskérdés, feladat) a tartamos erdőgazdálkodásban. Mint számos erdőgazdálkodási döntés alapjára, folyamatos igény van megbízható adatokra az erdészeti forrásokkal és a fenntartható erdőgazdálkodással kapcsolatban. Mindemelllett, hogy növelhető legyen az adatok összehasonlíthatósága, alkalmazhatósága és követhetősége, szükség van az EU szabályozás jobb integrációjára, beépítésére és a jobb nemzeti erdészeti minősítő, osztályozó rendszerre.

Az erdészetpolitika kidolgozását segítő, egyre nagyobb igény vezet együttműködő kutatásokra a stratégiai szinteken. Ezek a kutatások közös munkát igényelnek a különböző országok és tudományágak között. Sőt, a legtöbb politikai kihívás, feladat elhatározása függ az erdőgazdálkodás gazdasági és szociális szempontú információinak elérhetőségétől, amiért is ezen területek politikával kapcsolatos kutatásainak erősítése szükséges.

A tudomány-politika-gyakorlat műveleti hármasa döntő az emberi erőforrások felhasználásához az erdészeti szektor fejlődésének segítésében. A kutatás célja az is, hogy a döntéshozóknak és a gyakorlati felhasználóknak ne csak a know-howt, de a show-howt is biztosítsa, ne csak elméleti, de gyakorlati tanácsokkal is szolgáljon. Ez különösen fontos a régi és új EU-tagok közötti műveletekben.

Kutatások szükségesek az oktatás, hálózatépítés, együttműködés fejlesztésében, az innovatív kapacitás fejlesztésében. Különleges kihívás a magán-erdő-tulajdonosok és vállalkozók képzése a tartamos erdőgazdálkodásra való oktatása. Fontos bemutatni és lehetőség

szerint bevezetni az új fakitermelési eljárásokat is. A szakmai szabványok, standardok meghatározása jelent majd alapot a folyamatos erdészeti képzésben.

A technológiai fejlesztések szorosan összefüggenek a foglalkoztatottsággal. Az átalakuló gazdaságoknak különleges kihívás, hogy elkerüljék a többi EU országhoz hasonló létszám-leépülést. Talán, ha a közvetlen erdészeti munkaerő létszámának csökkenése nem is elkerülhető, az erdészeti szektor egészét tekintve lehet elérni növekedő foglalkoztatást. Emellett a különféle potenciális, akár nem hagyományos erdészeti termékek és szolgáltatások kihasználása alapvető lehet, főleg a vidéki területeken. Annak érdekében, hogy reagálni tudjunk a foglalkoztatási kihívásokra, szükség van az erdészeti szektor állapotának és a lehetőségeinek széles körű, átfogó áttekintésére.

A foglalkoztatás az erdészeti szektorban nem csupán igény, hanem szolgáltatás kérdése is. Tovább kell fokozni az érdeklődést az erdészeti szektorban való munkára, különösen a fiatalabb generációk körében. Azt is észrevételeztük, hogy számos átmeneti országban a növekedő hatékonyságnak és a kárpótlási folyamatnak köszönhetően mindenképpen csökken a foglalkoztatottság az államerdészetben. Ennek megfelelően erőfeszítéseket kellene tenni arra, hogy újraképezzük ezeket a kikerülő szakembereket, és használjuk ezt a humán erőforrás-tartalékot a magánszektor segítésére.

A magán-erdők gazdasági életképessége és a tartamos gazdálkodás

A gazdaságos fenntarthatóság az egyike a tartamos erdőgazdálkodás három sarokkövének. Ma, a társadalom egyre nagyobb elvárásokkal fordul a magán-erdők felé a közszolgáltatások biztosításáért. Annak ellenére teszi ezt, hogy az igényelt társadalmi és környezeti szolgáltatások értéke még mindig nem eléggé honorált a piac által, ami arra vezet, hogy a jövedelmezőség veszélybe kerül, pedig ez az alapvető előfeltétele a tartamos erdészetnek.

A társadalomnak nem lehetnek hasonló elvárásai az állami és a magán-erdőkkel kapcsolatban, ha a tartamos erdőgazdálkodás elégtelen finanszírozási feltételekkel párosul. Ehelyett szükséges a közszolgáltatások megfelelő szintű kompenzációja az EU-ban emlegetett alapelv alapján: korrekt ár a korrekt termékért.

Tehát a magán-erdő-gazdálkodás gazdasági életképességének biztosítására szükséges különválasztani a faanyag iránti igényt és az erdő egyéb értékeit (klíma, természet, veszélyeztetett természeti értékek védelme, turizmus, üdülés, vadászat, kultúra stb.). Pl. a vadászati jogok szoros kapcsolódása kellene az erdőtulajdonhoz.

Emellett a magán-erdők tartamos fenntartásának elősegítéséhez szükséges egy valós képet adnunk a jövedelmezőségi lehetőségekről. A magán-erdők gazdasági életképességére számos más szektor politikája is behatással van. Például az adópolitika sokkal hatékonyabb is lehetne a tartamos erdőgazdálkodás elősegítésében, lehetőséget adna a megélhetésre, főleg vidéken. Nagyon gyakran az adópolitikát a kezelt–nem kezelt területekre hegyezik ki, ami nem szolgálja a kitűzött célt.

A magán-erdők gazdasági életképessége növelhető a tulajdonosok szervezetekbe tömörítésével. Amikor ez nem lehetséges, az erdőtulajdonosokat bátorítani kell az önkéntes szövetségre lépésre. Egy érdekes lehetőség, ha a magán-tulajdonosok a faanyaguk ipari hasznosítására alkotnak üzleti alapú szövetkezetet.

Biztosítandók a szükséges befektetések a magán-erdők tartamos gazdálkodásához, újra kell gondolni az állami szerepvállalás szintjét, szerepét az erdészetben. A tartamos magán-erdő-gazdálkodáshoz a tulajdonosoknak szüksége van állami támogatásra és egyéb szervezett pénzalapokra, különösen a gazdaságilag nem jövedelmező kisgazdaságoknak, a kis- és középméretű vállalkozásoknak, hogy biztosítható legyen a hatékony hazai gömbfapiac, faenergetikai piac, és minden más termék és szolgáltatás piaca. A nem fajlegű termékek piacának kiépítéséhez alapvető a teljes piaci infrastruktúra megléte, majd az állami, közösségi és magánszektor szereposztása ezen a piacon.

Kapacitás és imázsépítés a magán-erdészetben

Az átmeneti gazdaságokban speciális feladat volt az erdők kárpótlási folyamata. Kialakulóban van az öntudatos erdőtulajdonosok társasága, akik tisztában vannak erdejük értékével, annak potenciáljával, és büszkék a tulajdonukra. A magas szintű oktatás és más szolgáltatások alapvetők ehhez a fejlődéshez. Ez különösen fontos az új erdőtulajdonosok és a kis területtel rendelkezők számára, ahol a birtok mérete az akadály a kezelésnek és használatnak.

Szükséges létrehozni a tanácsadói és

oktatási rendszert, együtt működve a kutatással és a nyilvántartó rendszerrel. Valójában e segítő tevékenységgel kapcsolatos felelősség megoszlik mind a magán-, mind az állami szektor irányába. Pl. az állami erdészeti felügyelet kiegészíthetné a hagyományos tevékenységeit egy kiegészítő, tanácsadó szerepkörrel is. Az állami szektor ahhoz is hozzájárulhatna, hogy folyamatosan biztosítja a szükséges információk áramlását a magánszektor felé is a programokról, eseményekről, szervezetekről és elősegíti a magánszektor tapasztalatcseréit.

A magánerdő-gazdálkodás elősegítése igényli a magánerdős szervezetek kiépítését, kapacitásnövelését is. Helyi szinten segíteni lehet a kisméretű erdőtulajdonnal rendelkezők együttműködését (pl. szövetkezet, erdőgazdálkodási szövetség), vagy létrehozhatók új típusú szerveződések, modellek. Sőt, szükség van a nemzeti szövetségek magasabb szintű integrálására, hogy a tagok részt vehessenek a nemzetközi párbeszédben is, amivel befolyásolhatják akár az EU döntéshozó szintet.

A magánerdő-gazdálkodás elősegítése szükségessé teszi a vele kapcsolatos kép javítását, a jobb megértést, mind a társadalom irányába, mind az egyéb tulajdonosok irányába. Társadalmi szinten szükséges a privatizációval szembeni ellenállás legyőzése, a bizalom fokozása a magánerdők irányába. A társadalom által felállított törvényes keretrendszer (pl. a tulajdonlás fenntartható állapota, megfelelő tulajdonjogok, a támogatási alapelvek használata), mint fontos tényező, szintén hozzájárulhat a magánerdők vonzóvá tételéhez, a róluk kialakult kép javításához. A leghatékonyabb együttműködés a magánerdő-tulajdonosok között az aktív és megbízható hangadók segítségével lehet, azért, hogy a tulajdonosok között elterjesszék azt a nézetet, miszerint az erdőtulajdon „valami, amire büszkék lehetnek”.

Az európai erdészet versenyképessége és az erdészettel kapcsolatos iparágak a világpiacon

Az európai erdészeti szektor versenyképessége az egyre növekedő ázsiai piac (pl. kínai) kihívásával áll szemben. Az erdészeti iparágak számára az új EU tagállamok különlegesen érdekesek a befektetések tekintetében. Ennek ellenére a globális siker lehetőségeit tekintve, a többi EU országban is fejleszteni kell az erdészeti szektor vonzását a befektetésekre.

Az erdészeti szektorbeli befektetések tipikusan hosszú távúak, amiért is stabil társadalmi kondíciók, feltételek szükségesek a befektetési rizikó csökkentéséhez. A termelési faktorok elérhetősége és költsége, mint pl. az alapanyagok szintén befolyásolják az ipari befektetések vonzódását. A biztonságos és biztos faanyagáramlás, a fenntartható erdőgazdálkodás jövedelmezősége, különösen a magánszektorban a fontos végcél lesz. Amint azt korábban említettük, ezt a jövedelmezőséget nagyban befolyásolják a szabályozás színvonala, valamint a környezeti és egyéb szolgáltatások finanszírozása. A faanyagellátás növekedése az erdősítési politikákon keresztül is biztosítható, amit különösen az új EU tagállamok meg is tesznek.

Az európai faanyag társadalmi elfogadottságának biztosítása szintén fontos a befektetések vonzásában, annak biztosításán keresztül, hogy a faanyag legálisan termelt és nem a fokozatosan visszaszoruló „szürke” gazdaságból való. Az erdészeti minősítések (PEFC, FSC) is fontos eszközként szolgálnak a faanyag származását és elfogadhatóságát illetően.

Egy erős erdészeti csoport, ahol a tudás felhalmozódott, ahol a különböző szereplők jelentősen együttműködnek, ez a folyamatos siker további feltétele. Ezért számos országban, ahol az erdészeti szektor különálló rész, növelni kell az együttműködést és bővíteni az üzleti partnerkapcsolatokat. Amikor bevezetjük az új erdészeti ötleteket, fontos észrevenni, hogy a szükséges tevékenységek különbözőek lehetnek a különböző országokban.

A fatermékek piaca

Bár Európában túlkínált van fűrészárúkból, mégis van lehetőség reklámtevékenységgel tovább növelni és fejleszteni a fatermékek kereskedését. Az a cél, hogy a felhasználókban és a vásárlókban kialakuljon egy kép a faanyagról, mint modern, biztonságos, megújítható, megbízható, egészséges és környezetbarát termékről. Egy ilyen reklámkampányban alapvető kérdés lehet, hogy a faanyagról önmagában szóljon, vagy összehasonlításban más földrészek faanyagával a mi európai fánkat.

A faanyag imázsának fejlesztésében fontos lehet a magas szintű dizájn, és termékfejlesztés, a faipari know-how (szakértelem, technikai tudás) fontosságának kihangsúlyozásával. A kis- és középvállalkozások gyakran tökéletesek a kutatásban és fejlesztés-

ben, ezért az állami beruházások és szinterek nagyon fontosak, itt találkozhatnak a vállalkozók és a kutatók, és ez szolgál majd újabb hatással és ingerrel a további know-how befektetésekhöz.

Ismerve a fatermékek növekedő fogyasztását, a reklámoknak újabb piacterületeket is meg kell célozniuk, akár Európán kívül is, és piaci részesedést kell nyitniuk a speciális termékeknek. Sőt, az erőfeszítésekben összefogásra is lehet szükség, pl. a műszaki szabványok megújítása az építőiparban.

A faiparban a siker előfeltétele az európai szintű kooperáció, ezért melegen ajánlott az együttműködés a különböző európai szervezetek között (UNECE, EU/DG Ent., CEI-Bois stb). A faipar önmagát és saját szaktudását is hirdetheti, terjesztheti ösztöndíjak és képzési pályázatok útján, megosztva ezáltal a tapasztalatokat az országok között, valamint a különböző méretű vállalkozások között.

Faenergetika

Az erdészeti szektornak egyaránt kihívás és lehetőség a faanyag energetikai hasznosítása. Nagypolitikai szinten erős igény merült fel a megújuló energiaforrásokra, mint pl. a bio-üzemanyagokra, ami lényeges üzleti lehetőségeket biztosít az erdészeti szektor számára.

Pillanatnyilag a (fakitermelés után) visszamaradó faanyag ára/értéke alacsony, csökkentve a faenergia versenyképességét más energiaforrásokhoz viszonyítva. A jövedelmezőség növelése érdekében csökkenteni kell a szállítási költségeket, és ki kell fejleszteni költségtakarékos technológiákat. Azért leszögezhető, hogy az energiapolitika pártolja a faenergiát.

A faanyag fokozott felhasználása, mint energiaforrás, kérdést vet fel az alapanyag-ellátás vonatkozásában. Fontos, hogy az erdészeti szektor különféle szereplői együttműködjenek a faalapú energia hirdetésében, és elkerülendő az egészségtelen verseny a faanyag pillanatnyi nagy-felhasználóival.

Kommunikáció az erdészetben

Észrevettük, hogy a megbeszélte legfőbb feladatok mind kapcsolódnak a kommunikációhoz és valamilyen hálózathoz. Ismerve ezen témák fontosságát, a FAF Fórumok különös figyelmet szenteltek a kommunikációnak. Az ilyen irányú beszélgetések eredményeit külön jelentésben tesszük közzé.

Helsinki, Finnország, 2004 nov.

Fordította: **Molnár György**

MAGÁNERDŐBEN

MAGÁN ERDŐTULAJDONOSOK ÉS GAZDÁLKODÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
FEDERATION OF PRIVATE FOREST OWNERS AND MANAGERMENTS IN HUNGARY

1021 Budapest, Budakeszi út 91. Tel.: 391-4290, fax: 391-4299

e-mail: megosz@mail.datanet.hu

Újévi (jó)kívánságok

Sokáig gondolkodtam, mit is írhatnék az új esztendő beköszönté alkalmából az őssznépi karácsonyi nagybevásárlás és a petárdadurogató szilveszter után. Boldogságot, sikert, szerencsét, egészséget szoktak ilyenkor kívánni egymásnak az emberek inkább megszokásból mint szívből, s inkább kevesebb, mint több meggyőződéssel. Mármint egyre kevésbé hisszük, hogy egyszer tényleg lehetünk még szerencsések, sikeresek, egészségesek és boldogok. Az is kérdés, hogy valóban ezt kívánjuk-e tiszta szívből másoknak a sebtiben aláírkantott „egyenképeslapokon”.

És most tegye szívére őszintén a kezét mindenki. Igaz ami igaz, kíván ő sok jót másoknak, de azért leginkább mégis csak önmagának szeretne. Mert az már mégsem járná, hogy az üzleti partnerének esetleg nagyobb sikere vagy szerencséje legyen. Ráadásul pont az ő jókívánságaitól. Ilyen meg ehhez hasonló gondolatok kavartak a fejemben, és akkor eldöntöttem, ha már megtisztelnék ezzel a felkötéssel – mármint hogy írjak újévi köszöntőt –, én is megtisztelem az Olvasókat azzal, hogy nem terhelem őket olcsó közhelyekkel, a szokásos frázisokat se puffogatatom el, inkább őszinte leszek.

Ily módon nem hiszem, hogy a munkáját teljes odaadással és becsülettel végző magyar magánerdő-tulajdonosnak és erdésznek a 2005-ös évben olyan nagy sikerektől kellene tartania.

Ennek azonban korántsem az az oka, hogy híján van a tehetségnek és az akaratnak, csak hát nem nagyon segíti munkáját a felsőbb hatalmak. Sem az égiek, sem a földiek. A viharkártól a hőtőrése, az aszályon át, a megítélt, de meg nem érkezett támogatásig ki-ki behelyettesítheti a rá leginkább vonatkozót.

Aki ezekkel a nehéz gondokkal küzd, s közben mindennapos harcát vív az értetlenség ellen az erdőért, a megélhetésért, a családja eltartásáért,

arról nem feltételezem, hogy sokat örömködjön, s mindig felhőtlenül boldog tudna lenni.

Sőt, látva, ismervén ezeket az embereket, azt se igazán merném állítani, hogy kicsattannak az egészségtől. Arra meg igazából már gondolni se merek, mi lenne, ha szegény, beteg egészségügyünkre szorulnának. Nem maradt tehát más, csak a szerencse. Az meg köztudott, hogy forgandó. A magyar magánerdő-tulajdonost és erdészt viszont nem olyan fából faragták, hogy naphosszat Fortuna istenasszonyhoz imádkozna. Inkább tervez és cselekszik. Átgondol, kigondol, felülbírálja, ha kell önmagát is, és tesz valamit. Ez jogosít fel arra, hogy minden nehézség ellenére is jobbra bizakodón tekinthessünk a mostani új esztendő elé. Épp úgy, mint ahogy azt egy-egy soha nem látott helyzet, vagy nagyon nagy kihívás esetén is tenni szoktuk.

A 2003-ban újjászervezett MEGOSZ vizsgálta az előző tizenkét hónapot.

Bizton állíthatom, hogy jól vizsgáztunk. Minden nehézség ellenére él és gyarapszik a magyar erdő. Ugyanakkor éltet, gyönyörködtet, enyhét ad, ajtófélfát, bútort, tűzifát, könyvlapot. Tagjainknak és az egyre hatékonyabban működő integrátori hálózatnak köszönhetően a működő magánerdők jelentős százaléka mára szervezetté vált.

Örömmel tölt el, hogy új szemléletű, működőképes kapcsolatot sikerült kialakítanunk a mezőgazdasági tárca képviselőivel, a társ érdekvédelmi szervezetekkel, az erdészeti oktatás, a kultúra, a tudomány képviselőivel és a legkülönfélébb médiumokkal.

Valamennyiünk számára megtisztelő, ugyanakkor munkánk elismerése is, hogy az általunk rendezett tavalyi CEPP ülésen részt vevő, az Európai Unióból érkező magángazdálkodók és -tulajdonosok legfelsőbb vezetése több átvételre érdemes elemet is talált a jelenlegi

magyar magánerdő-gazdálkodásban. A tavaszi demonstrációnak köszönhető, hogy – történetesen éppen az EU-csatlakozás előtt – nem esett vissza az erdőtelepítés mértéke sohasem látott nagyságrendekkel. E megmozdulás kapcsán a tagság olyan háttérrel biztosított a vezetőségnek, melynek segítségével a rendszerváltozás óta először sikerült az erdőtelepítők és erdőgazdálkodók érdekeit demokratikus módon érvényesíteni.

Rendszeresen tapasztalhatjuk, hogy honlapunk segítségével felgyorsult az egymás közötti információáramlás, mely nagyban segíti a kölcsönös tájékozottságot. A néhány – igaz nem kis – eredmény mellett szinte végtelen a szakma, a világ, az Európai Unió kihívásainak sora. Igyekszünk azokat az új módszereket, képességeket elsajátítani, melyek segítségével ezekre a kihívásokra méltó módon tudunk felelni. Ugyanakkor szeretnénk, ha végre legalább erkölcsileg elismernék – a különböző védelmi korlátozások ellenére – a köz érdekében végzett tevékenységünket.

S most, hogy már tényleg nem lehet tovább odázni az újévi jókívánságot, azt kívánom mindenkinek, amit magamnak is kívánnék: természetesen a legjobbakat.

Tehát a legjobbakat kívánom minden magyar magánerdő-tulajdonosnak és gazdálkodónak, minden jó szándékú embernek, mindazon társszervezeteknek, hatóságoknak, hivataloknak, szerveknek, pártoknak, csoportulásoknak, melyek jót kívánnak nekünk, jót tesznek velünk, vagy legalábbis szándékosan nem akarnak ártani és legfőképpen: vigyázzák az erdőt.

Az ünnepek alatt olvastam Kornis Mihálytól, hogy „Aki megéri magát az erőt, szerény lesz.” Abban a pillanatban megértettem, mitől szerény az igazi erdőgazda és az igazi erdész.

Kívánom, hogy ezt az erőt és szerénységet őrizze meg az idén is, jövőre is. Örökössé, adják tovább, hogy fennmaradjon örökkön örökké.

Luzsi József
a MEGOSZ elnöke

Az Európai Erdőtulajdonosok Szövetségének budapesti Közgyűléséről

2004. november 07-09. között Budapesten tartotta évi második, rendes Közgyűlését az Európai Erdőtulajdonosok Szövetsége (CEPF), melyet a Magyar Erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Országos Szövetségével (MEGOSZ) és a FAO Közép-és Kelet-Európai Alregionális Központjával (FAO SEUR) közös szervezésben bonyolított le.

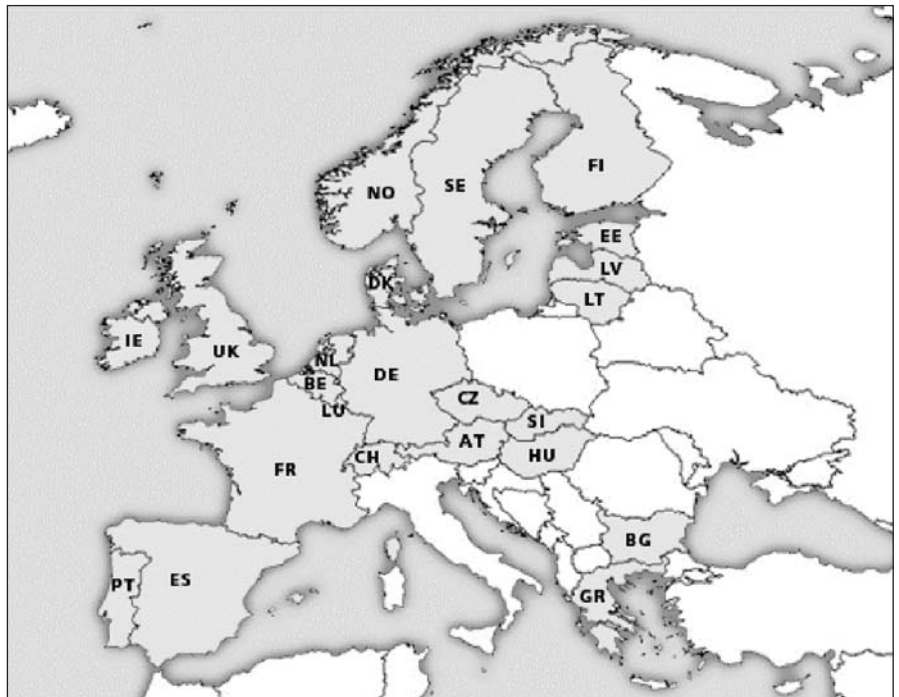
Bevezetés

Az európai erdők kb. 49%-a magánerdő – Oroszország nélkül – és 2003-ban 16 millió erdőtulajdonost tartottak számon a statisztikák (UNECE/FAO 2000 in MCPFE 2003, CEPF 2004). Az erdészeti és fafeldolgozó ágazatban 2003-ban kb. 3 millió munkavállalót foglalkoztattak Európában, az összes foglalkoztatott mintegy 9%-át (EC 2004). E munkavállalók legnagyobb része vidéki területeken él. Az EU-ban az ipari többlettermelés 8%-át ez az ágazat adta (2003).² Az európai tartamos erdőgazdálkodási gyakorlatban megtermelt faanyag az alapanyagbázisa a makrogazdaságilag a fentiekkel jellemezhető EU fagazdaságnak. Szociális és gazdasági szempontból fontos ágazatról van szó.

A magánerdő-birtokok átlagos nagysága Európában 13 ha körül mozog, de sok százezer magánerdő-tulajdon nem éri el a 3 ha-os nagyságot (MCPFE 2003).

Az európai tapasztalatok azt mutatják, hogy a magánerdő-gazdálkodás sikeresen járul hozzá – különösen a vidéki területeken – a gazdasági fejlődéshez, a szociális és környezeti értékek fenntartásához, segíti a hagyományok megőrzését és a hazával való azonosulást.

A családi magánerdő-tulajdonon történő gazdálkodás megfelel a tartamos és fenntartható erdőgazdálkodás feltételeinek, hiszen legtöbbször kiegyensúlyozottan megjelenik benne az erdők gazdasági, ökológiai, szociális haszna és értéke. E hármas cél, illetve az un. többcélú erdőgazdálkodás meg-

1. ábra. A CEPF tagországai 2004-ben. Forrás: CEPF 2004.

valósulását az EU tagországokban a nemzeti szabályozás különbözőképpen támogatja, de mindegyik tagország magánerdő-gazdálkodásának értékrendszerében fontos tényező, hogy a gazdálkodás felelősen, ezen értékek megvalósulásával történjen. E megközelítés is hozzájárul ahhoz, hogy a világ egyéb részeitől eltérően, Európában az erdőterület aránya és abszolút értéke növekszik és európai szinten az éves fánövedék 55%-a kerül kitermelésre. Az ágazat napjainkban ezért jelentős „saját” nyersanyagtartalékkal rendelkezik.

Magyarországon mintegy 200 000 erdőtulajdonos van és az aktív magánerdő-gazdálkodók rendelkeznek a szükséges tapasztalatokkal és hozzáértéssel ahhoz, hogy megfelelő partnerei legyenek az erdészeti és vidékfejlesztési szabályozást meghatározó intézményeknek. A magánerdő-tulajdonon végzett gazdálkodás segít az egyik legjelentősebb megújuló energiaforrás, a fa megtermelésén keresztül, a hosszútávú energetikai és szociális fejlesztési célok elérésében és olyan nemzetközileg jelentős problématerületek fejlődéséhez való hozzájáruláshoz, mint a vidékfejlesztés, klímaváltozás, erdővédelem.

Ezért a magán-erdőgazdálkodás szabályozása az EU-ban szociális, gazdasá-

gi, természeti értékeinél fogva fontos terület az agrárgazdaság, környezetvédelmi, ipar- és energiapolitikai szabályozáson belül.

A CEPF (Confédération Européenne des Propriétaires Forestiers)

Az Európai Erdőtulajdonosok Szövetsége 1996-ban alakult, mint az Európai Gazdasági Közösség keretein belül működő Erdőtulajdonosok Központi Bizottsága nevű szervezet jogutódja (Central Committee of Forest Owners – CCPF). Jelenleg 23 európai ország nemzeti erdőtulajdonos szervezetei alkotják tagjait, ezek közül Svájc, Norvégia és Bulgária nem EU-tagországok (1. ábra, a világosszürke szín és a rövidítések jelölik a tagországokat).

Az 1. táblázat a CEPF tagországok erdő-tulajdonviszonyait szemlélteti.

Európában mintegy 16 millió magán-erdőtulajdonos van; az EU-n belül érdekeik legfőbb szószólója a CEPF. Az érdekképviselői munkát ennek megfelelően elsődlegesen az Európai Unió erdőt érintő szabályozása és az ezzel összefüggő intézményekkel összefüggésben fejt ki, illetve az európai és globális erdészeti politikai fórumoknak is elismert tagja (pl. MCPFE, UNFF, UNFCCC). A szervezet tanácsadó státusszal rendel-

¹ Lengyel Atilla, Ph.D., CEPF Közép-Kelet Európai Tanácsadó, H-1068 Budapest, Benczúr u. 34., T: 06 1 461 2019, F: 06 1 351 7029, Email: lengyel@cepf-eu.org, Attila.Lengyel@fao.org

² A statisztikák az ágazathoz az erdőgazdálkodást, elsődleges faipart, cellulóz és papíripart, ill. a nyomdaipart sorolják (European Commission, Directorate General Enterprise 2004).

Megnevezés (Me.)	Terület (10 ³ ha)	Erdőterület (10 ³ ha)	Erdő részaránya (%)	Közösségi erdő (%)	Magánerdő (%)
Ausztria	8 387	3 924	47	18	82
Belgium	694	694	100	43	57
Bulgária*	11 098	3 902	35	91	9
Csehország	7 887	2 630	33	77	23
Dánia	4 309	579	13	32	68
Nagybritannia	24 291	2 771	11	37	63
Észtország	4 523	2 156	48	91	9
Finnország	33 814	22 882	68	42	58
Franciaország	54 919	16 989	31	25	75
Görögország	13 196	6 513	49	82	18
Hollandia	3 735	361	10	54	46
Írország	7 029	665	9	60	40
Lettország	6 459	2 931	46	54	46
Litvánia	6 530	2 119	32	71	29
Luxemburg	259	89	34	47	53
Magyarország	9 303	1 873	20	60	40
Németország	35 702	10 740	30	54	46
Norvégia	32 376	12 004	37	24	76
Portugália	9 204	3 349	36	8	92
Spanyolország	50 596	26 267	52	22	78
Svájc	4 129	1 234	30	84	26
Svédország	45 218	30 599	68	20	80
Szlovákia	4 903	2 038	42	53	47
Összesen	378 561	157 309	42	36	64

1. táblázat: CEPF tagországok erdőtulajdonviszonyai.

* Forrás: MCPFE Liaison Unit Vienna and UNECE/FAO, 2003. Ministry of Agriculture of Latvia, 2004. Bulgarian Chamber of Forestry, 2003.

kezik az Európai Bizottság több tanácsadó csoportjában és bizottságában, úgymint az Erdőgazdálkodás és Parafa Munkacsoport (Advisory Group on Forestry and Cork), a Vidékfejlesztési Tanácsadó Bizottság (Advisory Committee on Rural Development), vagy az Erdőgazdálkodás és Erdőre Alapozott Ipar (faipar) Tanácsadó Bizottsága (Advisory Committee on Forestry and Forest Based Industries), illetve az un. Erdőre Alapozott Ipari Fórumok aktív résztvevője (FBI Forums).

EU lobby tevékenysége e bizottságokon keresztül ölt hivatalos formát, a szabályozási folyamat különböző fázisaiban folytatott konzultációkon és joganyag véleményező munkáján keresztül, de jelen van többek között az Európa Parlament rendezvényein is. Tagja az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak (EESC). Irodákat tart fenn Brüsszelben, Luxemburgban és 2004 augusztusa óta Budapesten „Contact Office Budapest” néven.

Az egyes szabályozási kérdésekkel, vagy szakmapolitikai tématerületekkel kapcsolatos politikáját és állásfoglalásait belső munkacsoportjai és nemzeti szakértői segítségével dolgozza ki (pl. Erdészeti politika/Vidékfejlesztés, Klí-

maváltozás, Faipar, Kommunikáció Munkacsoport).

Lobby munkájában stratégiai szövetségesei hagyományosan a fa- és papír- ipar képviselői, úgymint a CEPI (Confederation of the European Paper Industries – Európai Papíripari Szövetség), vagy a C.E.I. BOIS (European Confederation of Woodworking Industries – Európai Faipari Szövetség). Együttműködési keretmegállapodás szabályozza a PEFC-cel (Pan European Forest Certification Council) történő együttműködését az erdőtanúsítás kérdésében.

Döntéshozatali mechanizmusának legfőbb szerve a közgyűlés; operatív irányítása 5+2 tagú elnökség feladata, melynek munkáját a brüsszeli titkárság segíti.

Elnöke a mostani kétéves periódusban Esä Härmälä úr (Finnország), főtitkára 1999 óta Natalie Hufnagl asszony (Németország).

Célja a magán- és családi erdőgazdálkodás megjelenítőjeként a magántulajdonon alapuló értékrendszer erősítése és helyzetének javítása a tartamos és fenntartható erdőgazdálkodáson keresztül. Ennek megfelelően elsődleges feladatának tekinti a tartamos és fenntartható erdőgazdálkodás megvalósulásának

elősegítését mind Európában, mind globálisan. Ezt a feladatot a nemzeti erdőtulajdonos érdekképviseleti szervezetek munkájának egybefogásán és együttműködésük javításán keresztül kívánja támogatni.

Az az önként vállalt munka, amit a magánerdő-gazdálkodás a társadalom számára is folytat, sokszor nem eléggé ismert a döntéshozók előtt, ezért az európai erdőtulajdonosok elkötelezettek abban, hogy tapasztalataikat rendelkezésre bocsássák, amikor az erdőt érintő szabályozásról van szó. A szervezet honlapján részletes információk találhatóak az egyes szabályozási területeken kialakított állásfoglalásokról – <http://www.cepf-eu.org>.

A Közgyűlés kísérő programjai

A vasárnapi tanulmányútról Pápai Gábor helyszíni tudósítása az előző lapszámokban volt olvasható.

A CEPF képviselői a Közgyűlés hétfői kísérőprogramja során megtekintették a Parlament épületét és látogatást tettek a Szent Koronánál. Ezt követően találkoztak Magda Sándor és Herbály Imre országgyűlési képviselő urakkal, az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságá-

1-2. kép: A Közgyűlés résztvevői a Parlamentben. Fotó: Lengyel A.

ból, és Barátossy Gábor fősztályvezető úrral, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumból (1-2. kép).

A Natura 2000 területek finanszírozási problémáit és a magánerdőgazdálkodás pénzügyi haszonnal nem járó tevékenységeinek finanszírozási kérdéseit vitatták meg, illetve tájékoztatták egymást szervezeteik alapvető erdészeti politikai törekvéseiről és álláspontjáról. Kiemelendő, hogy az EU megfelelő programjai és forrásai az adott tagországgal társfinanszírozásban kezelik 2007-től a Natura 2000 területek többletforrás-igényeit, illetve, hogy a magánerdő-gazdálkodás problémáinak az erdészeti politikán belüli prioritásként való kezelése mint igény fogalmazódott meg a tárgyalások során.

Hétfő délután a résztvevők a MEGOSZ székhelyével ismerkedtek és az Országos Erdészeti Egyesület Wágner Károly Műemlékkönyvtárában Riedl Gyula úrtól – az OEE könyvtárosától – kaptak tájékoztatást a magyar erdészettörténetről, illetve a könyvtárról.

2004. november 08-án, hétfő délután a CEPF, FAO és a MEGOSZ közös szemináriumot szervezett a közép-kelet európai magánerdő-gazdálkodás munkájának támogatási lehetőségeiről („Assistance to Private Forest Owners in Central and Eastern Europe”). A szemináriumon a következő előadások hangzottak el:

– Köszöntő és bevezető a FAO budapesti tevékenységéről (*Kadlecikova Maria* – FAOSEUR),

– A magyar erdőgazdálkodás jellemzői és szervezete (*Gerely Ferenc* – Sylvacon Kft.),

– A CEPF közép-kelet európai munkaterve (*Lengyel Attila* – CEPF Contact Office Budapest),

– A FAO kelet-európai erdészeti programja (*Sasse Volker* – FAOSEUR).

Az elhangzott előadásokat rövid vita követte, amely a CEPF tevékenységére és magyar erdőgazdálkodási gyakorlatra koncentrált elsősorban. Kiemelendő, hogy a CEPF közép-kelet-európai tevékenysége a FAO budapesti képviselétével szoros együttműködésben valósul meg, amelynek egyik jó példája a Zamárdiban és a Pilisben 2004. szeptember 13-16. között megrendezett munkatalálkozó volt. Ezen a rendezvényen 14 ország magánerdő-gazdálkodói szektorát és állami erdészeti adminisztrációját képviselő kollégái voltak jelen; témája pedig a magánerdő-gazdálkodás helyzetének javítása volt az egykori keleti blokk országokban. A munkatalálkozó közös országos és országok közötti munkaprogramok kidolgozásával és az IUCN (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) és a Pro Silva Hungaria szervezésében terepi programmal zárult.³

A CEPF közép-kelet-európai programjából a következők emelendők ki:

– Az EU erdőt érintő szabályozásáról megrendezésre kerülő információs programok sorozata (2004-2005), amelynek célja az új EU országokban a magánerdő-gazdálkodók információs- és tudásszintjének növelése az EU vidékfejlesztési, környezetvédelmi, energi- és iparpolitikájáról.

– Cserekapcsolatok révén az EU szabályozás sikeres megvalósítását bemutató terepi programok rendezése a régi

és új EU-tagországok magánerdő-tulajdonos szövetségeinek segítségével a fa energetikai hasznosítása, a természetvédelmi szabályozás (Natura 2000) és az erdőtanúsítás témakörében.

– PR tevékenység a magánerdőről és az erdőtulajdonos szervezetekről nemzetközi, erdőt érintő napokon (Föld napja, Erdők Nemzetközi Napja).

– A folyamatban levő projektek folytatása (FAO/IUCN/CEPF).

– Erdőtanúsítási munkaprogram az új EU tagországokra vonatkozóan.

A FAO kelet-európai erdészeti programjából a technikai segítségnyújtási programok (TCP) mint operatív, rövid távú projektek kerültek számos példával illusztrációra és részletesebb tárgyalásra.

Közgyűlés

A Közgyűlésen 14 tagszervezet képviseltette magát összesen 32 fővel,⁴ a Román Erdőtulajdonosok Szövetsége nevében pedig Tőke István úr, elnökségi tag, megfigyelőként vett részt a rendezvényen (3. kép).

Érdemi tárgyalás folyt és döntés született a 2004-2005. év több stratégiai kérdéséről, amelyekből a következők emelendők ki:

– A CEPF 2005. évi munkaprogramja (Közép-Kelet-Európa speciálisan és a teljes munkaprogram általánosan).

– Szervezeti, költségvetési és tisztviselői kérdések.

– A CEPF állásfoglalása az Európa Tanács COM (2004) 490 final című vidékfejlesztési szabályozásról szóló dokumentumáról.

– A CEPF állásfoglalása az Európai Bizottságnak az Európai Erdészeti Stratégia megvalósulását értékelő jelentésének munkadokumentumáról.

– Az Európai Bizottságnak az európai erdőre alapozott iparágak verseny-

³ További részleteket olvashatók a <http://www.fao.org/forestry/site/12507/en> weboldalon.

⁴ Ausztria, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Németország, Norvégia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia.

3-4. kép: A Közgyűlés ülészik és a minisztériumok képviselőivel tárgyal. Fotó: Lengyel A.

képességét értékelő jelentésének munkadokumentuma.

- A CEPF bioenergia stratégiája.
- Az EB és az EP 2004-2008 tartó periódusának konzultációs mechanizmusairól és a CEPF EU döntéshozók felé történő kommunikációs stratégiája.
- Európai Erdészeti és Faipari Technológiai Platform ügyének állása (European Technology Platform on Forestry and Forest Based Industries).
- 2005-ös brüsszeli FBI Fórum előkészítése.
- Natura 2000 finanszírozásáról szóló európai bizottsági dokumentum (COM (2004) 431 final).
- FLEGT szabályozás következő lépései (Forest Law Enforcement Governance and Trade, COM (2004) 515 final).

– Környezetvédelmi megbízhatóságról szóló EU rendeletről (ET, EP 2004. március 30-31.).

A Közgyűlés napirendjén a tematikus kérdések mellett még szerepelt az erdőgazdálkodás kérdésében Magyarországon közvetlenül érintett minisztériumok képviselővel való rövid egyeztetés, így Barátossy Gábor főosztályvezető úr az FVM-ből és Sódor Márton főosztályvezető úr a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumból részletesen tájékoztatta a Közgyűlést a magyar erdőgazdálkodást érintő hazai szabályozásról, illetve kérdésekre válaszoltak (4. kép).

A vitát a magánerdő-gazdálkodók hazai támogatási rendszerben való megjelenése, a MEGOSZ erdészetpolitikai szerepének kérdése és a Natura

2000 területek finanszírozása és hazai kijelölése dominálta.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a másodízben nem Brüsszelben, hanem egy új EU tagországban rendezett Közgyűlés teljesítette programját és elérte egyik speciális célját, amely az új EU tagországok nemzeti erdőtulajdonos szövetségeinek támogatása, a politikaformálásban való súlyának erősítése az adott országban. Így Magyarországon is.

A következő „külső rendezésű” Közgyűlésre vagy Berlinben, vagy a balti államok egyikében kerül sor 2005 őszén.

A Közgyűlést végül sajtótájékoztató zárta, amelynek szövege a FAO budapesti Alregionális Központjának honlapjáról letölthető <http://www.fao.org/regional/SEUR/>.

Hazánkban ülésezett az EFI Igazgatótanácsa

Múlt év december közepén két napig hazánk az európai erdészeti kutatás középpontjába került. Az Európai Erdészeti Intézet (EFI), amely nemrég ünnepelte tizedik születésnapját, Budapesten rendezte meg soros igazgatótanácsi ülését. A közvetlen hangulatú ülést komoly munka jellemezte: döntöttünk az EFI aktuális szervezeti és működési ügyeiben, valamint megvitattuk az erdészeti kutatások stratégiai kérdéseit. Ez utóbbiak megtárgyalása azért tűnt különösen fontosnak, mert az erdészeti kutatások sok országban, és az EFI-ben is nehézséggel küszködnek. Általános volt a vélemény, hogy ennek egyik oka magának az erdészeti ágazatnak a megváltozott, csökkenő jelentőségű helyzete, de az is, hogy az erdészeti kutatóintézetek a

szükségesnél lassabban reagálnak rohamosan gyorsuló világunk változásaira. A mindig új és új helyzetet az határozza meg elsősorban, hogy a társadalom az erdőkkel szemben ma már egészen más elvárásokat támaszt, mint fél évszázada, két évtizede, vagy akár csak 5 évvel ezelőtt is. Az alkalmazkodás új gondolatokat, új irányok felkarolását, új ötletek kidolgozását és esetenként tudományos alátámasztását igényli.

Az ülésen az erdészeti kutatások számos témaköre került terítékre, melyek legalább olyan sokfélék, mint amilyen sokfélék, változatosak maguk az erdők. A globális felmelegedés mérséklése és hatásaihoz való alkalmazkodás, a genetikailag módosított fák alkalmazása, az oroszországi illegális fakitermelés, vagy a közel-

múltban Szlovákiában történt példátlan szeldöntés csak néhány példa abból a sokféle témából, amit az EFI már kutat, vagy kutatnia kellene. Az EFI fontos feladatának érzük azt is, hogy az európai erdészeti kutató- és fejlesztőhelyek (intézetek, egyetemek, erdőgazdaságok) együttműködésen alapuló hálózatát tovább építse annak érdekében, hogy a határokon túlmutató, közös, sőt akár globális problémákra együtt keressük a választ. Mindannyian egyetértettünk ugyanis, hogy mi erdészek ugyan látjuk és tudjuk, hogy az erdők mennyire és hogyan fontosak életünkben, de egyedül nem leszünk képesek e fontosságnak érvényt szerezni. Az életünk feltételeit biztosító erdőkkel való megfelelő, a tartamosság és fenntarthatóság elveit érvényesítő gazdálkodást csak más, rokon szakmákkal karöltve, sőt: csak az informált közvélemény bevonásával és segítségével tudjuk megvalósítani.

Dr. Somogyi Zoltán

ERTI, az EFI Igazgatótanácsának elnökhelyettese

Ki az a Bedô Albert?

Bedô Albert sírja Kálnokon. Fotó: Pápai G.

Soha annyi szerkesztőségi telefont, személyes beszélgetésekkor indulatos ösztökélést nem kaptam, mint az elmúlt hónapban oly szerencsétlenül végződött, a kettős állampolgárság ügyében tartott népszavazással kapcsolatban. Miszerint az erdészeknek hallatni kell a hangjukat, hogy a lapunkban is nyoma maradjon annak, hogy a nemmel nem értünk egyet. Ennyivel tartozunk határon túli kollégáinknak, barátainknak. Hogy a szemükbe tudjunk nézni lelkiismeret-furdalás nélkül. Hogy az Országgyűlés, túl a retorika szintjén, törvényben rögzítse a határon kívülre rekedt magyarok nemzethez való tartozását – mint tette azt annyi körülöttünk lévő nemzet az övéivel –, hogy kézzel foghatóan is érezzék: egy nemzethez valók vagyunk. Mit szólna Bedô Albert, ha élne? – kérdezte felháborodottan egyikük. Mit szólna, mit szólna? – kérdeztem magamtól én is. Mert eszembe jutott, hogy nem is olyan régen egy beszélgetés közben szóba került, hogy ki volt Bedô Albert. A kolléga némi gondolkodás után úgy válaszolt, hogy „az a nagy erdész, akinek a díját szokták kapni a vándorgyűlésen”. Az! – erősítettem – De ki volt ő tulajdonképpen? – feszegettem. Nos, ez a derék fiatalember, túl azon, hogy Bedô Albert „nagy erdész volt”, nem sokat tudott mondani. Sem hogy hol született, vagy hogy hol van eltemetve. Igaz, annak idején, amikor a technikum padjait koptattam, én sem tudtam volna válaszolni, hiszen hivatalosan nem oktatták (ha jól emlékszem a katona években, még az egyetememen sem hallottunk munkásságáról).

Benedek Elek meséivel ringattak álomba szüleim, Hargita fenyveseiben Ábellel csatangoltam először, s vele most is, ha olykor gyerekkoromról álmodom. A valóságban a hetvenes évek elején jártam először Erdélyben. A Tordai-hasadék bejáratánál vertünk sátrat, nem messze a rohanó Hesdád patak partján, ahol egy régi vízimalom áll. Sápadt, meggyötört arcú, hatvanévesnek látszó ember – hallva a magyar szót – köszöntött ránk. Kolozsvárott volt magyartanárra, és mint kiderült, a Szózat utolsó versszakáért kapott hat és fél évet. „Most szabadultam, és nem tudom, mihez kezdjek, h a r m i n c ö t évesen?” – mondotta. Nem tudom elfelejteni meggyötört arcát és a szempárt, amelyben ott csillogott számtalan társának hasonló sorsa és a Szózat utolsó sora. Igen, igen, igen.

„Nem menni akarunk, sokkal inkább erőst érezni az anyaország felénk való ragaszkodását” – mondta a kilencvenes évek elején a derék háromszéki asztalosmester, akit már születésekor „megmocskoltak”. Szülei a Dénes nevet adták neki, de a passzusba a Dionise név került, mondván, hogy: román vagy. (Ezért szaporodtak el később a románra lefordíthatatlan keresztnevek, mint az Ernő, Elemér, Bíborka és a többi.)

Az erdészszakmát különösen megviselte a trianoni döntés, hiszen erdeink nyolcvanhat százaléka a határon kívülre került éppúgy, mint az azokban dolgozó mérnökök, technikusok, egyéb szakemberek. Menekültek is sokan, ki

ezért, ki azért. Erdéztörténelmünk túlnyomó része éppúgy kívül rekedt, mint általános nemzet-történelmünk az elmúlt évtizedek oktatásának szintjén. Hát hogyan kötődne kívül rekedt testvéreinkhez! Igen, igen, igen.

Sepsiszentgyörgyön akkor jártam először, amikor hazaérkezett az a székelly diák, aki saját erejéből elzarándokolt Dardzsilingbe, vitt s hozott földet a nagy utazó Csoma sírjáról. Akkor mutatták, hogy a Székely Múzeumban a fazekas céh korszát díszítő piros-fehérvöld címert a fal felé kellett fordítani, hogy senki ne láthassa.

Az 1848-as forradalom Gábor Áron témájú festményén a nemzeti színű zászlót a román trikolor színeire festették át. Igen, igen, igen.

A Szent Anna-tó partján eltöltött néhány nap minden délutánján idős bikkszádi néni hozta a frissen szedett számócát, a bugyorkázó borvizet, és gyönyörű, ízes magyar nyelven mesélte a hely történetét. Oly járatosan a királyok, fejedelmek sorában, hogy szégyelltük magunkat, mert felét sem tudtuk mindannak, amit hallottunk. Pedig csak négy elemiről volt bizonyítványa. A környékről származó erdőmérnök barátom mesélte, hogy a kilencvenes évek elején feleségével magyarországi körutazást tett, és döbbenet tapasztalta, hogy románoknak titulálták és – mint oly sokaknál – csodálkoztak magyar nyelvtudásán. Igen, igen, igen.

A nyolcvanas évek közepén barátaimmal ismét Székelyföldön jártunk. Hat felnőtt és öt gyermek. Egy csíkszentdomokosi fiatalember hirdetés útján keresett szakkönyvet – innen a kapcsolat. Jelezttem, ha arra járunk, viszem, mert megkaptam. Annak idején tilos volt külföldi vendéget fogadni, lesték a bennszülött minden mozdulatát, öt deka vaj volt havonta a fejadag, papíron, mert a valóságban sokszor ennyi sem jutott. Hús még konzerv formájában is csak ritkán. Csíkszentdomokosra érve felkerestük levélből ismert ismerősömet és átadtam a könyvet azzal, hogy megyünk tovább, mert „...„Szó sem lehet róla, tessék beállni a kocsiikkal az udvarba, a leves meghűl, s jut egyéb falat is bőven”. Fenséges orjaleves volt, s utána kazalnyi rántott szelet pityókával. A vacsora vége felé tűnt fel, hogy csak mi eszünk. A háziak körülöttünk sürgölődtek és lesték ki nem mondott kívánságainkat. Tudtuk, hogy húsügyben mi a helyzet, de ettük a rántott szeletet, mintha a Gellértben lennénk, csak a szívünk facsarodott belé. Barátom, aki a gyermekek kedvéért magával hozta kedvenc tacsokóját, nagy hi-

bát követett el. Beengedte a kutyát a konyhába, akinél – a sok finomságot érezve – beindul a pavlovi reflex. Egy rossz mozdulat, és egy szelet hús a padlón hupant. A kutya villámgyorsan odakapott, és már falta is. A ház asszonyának csak a szemé rebbent egy pillanatra. A dermedt csendet ő törte meg: „Nem baj aranyoskám, őnéki is kell enni valamicskét.” Azóta is, bármerre járok e tájon, a vendégszeretet lélekből jövő megnyilvánulásait tapasztaltam. Igen, igen, igen.

Nem szabadna hagynunk, hogy a legalapvetőbb emberi érzéseket is a pénz, a politika befolyásolja.

A kilencvenes évek elején szerveztem az első egyesületi erdélyi körutat. Autóbusznyian voltunk, és akkor is megta-

pasztaltuk az anyaország felé való ragaszkodást, az igényt az azonosulásra. Gyimesközéplekton magánembereknél voltunk elszállásolva. Ballagva vendéglátónk felé, a Hidegség patakja partján egy kaszáló atyafi, megtudván, hogy Magyarországról jöttünk, megállt egy percre, maga mellé támasztotta kaszóját és csendesen megszólalt: „Mondják meg odaát az illetékeseknek, hogy nagyon el vagyunk mi árulva itten.” Mert még emlékezett rá, hogy a hatvanas években hivatalban lévő országvezetőnk kolozsvári beszéde hallatán is sokan kifakadtak: „Nem kellünk mi odaát nékik.”

Itthon az elmúlt évtizedben sok ezer hektár erdőt telepítettek, pótolnak, ápolnak határon túli magyarjaink, mert

valljuk be őszintén, a hazai munkaerőkínálatból nem kaptunk hozzá munkáskezet. Nem beszélve a sok ezer tonna faszenet égető székelyeinkről. Elvétele telepedett le közülük néhány így hát az erdészeknek semmi okuk a nem-re. És a nem erdészeknek miért lenne?

Menjünk hát továbbra is a Hargita, a Felvidék tájaira, Kárpátaljára, a Tisza forrásához vagy délre, a szlavón tölgyek birodalma felé, melyek évezrede kapaszkodnak mélyre hatoló gyökerekkel az édes anyaföldbe. Menjünk, ismerjük meg őket, vigyük hírüket, itthon és a világban, hogy ne következessen be az idő, amikor lesz erdész, aki azt kérdezi, hogy ki az a Bedő Albert, hogy igen legyen a nem.

Pápai Gábor

Búcsúintelem

Több szakmai munkát!

Azért kérem ennek az írásomnak a leközlését, mert nem hiszem, hogy lesz erőm még egyszer közzétenni e „Lap”-ban az egy életen át szerzett szakmai tapasztalataim rövid összefoglalóját. Hogy miért érzem e közlés szükségességét? – hiszen „tapasztalata” mindenkinek van, és mi lenne akkor, ha mindenki „megírná”?

Hát az elődök közül – akinek volt miről írnia – meg is írta mindenki.

Most pedig, amikor egy újabb „nagy generáció” fordul be a célegyenesbe, úgy érezzük néhányan, hogy – visszafogottan ugyan – „végrendelkeznünk” kell. Csak úgy néhány pontban, amelyeket 40 év élettapasztalata és néhány nyugdíjas elemzése lehetővé tesznek.

Hogy miről végrendelkezem?

Például arról, hogy ideje lesz már – ha kis lépésekkel is – egy tájegységen belül a „Baum” és a „Holz” elsőlegességét – vagy közös együttthatóját – meghatározni. Termőhelyeink, sok helyen, jelenleg 40%-os kihasználtságában előrébb lépni.

Az erdőfelújításban az egyes „tájrészletek” nagyságrendjében gondolkodni. Több legyen a „szakmai erdőtervezés” és annak ellenőrzése, de kevesebb a „tiltás”, mert az nem vezet sehová.

Az erdőtervezést a mai többcélú igényeknek megfelelően kell elvégezni – a gazdálkodó szoros bevonásával. A „globalizációs” szemléletű nagyvonalúság helyett a „minitopok” belterjes szemlélete felé kell fordulnunk. Mert ezt kívánja a falu és a város egészséges és közgazdaságilag hasznos igénye is.

Ha ezeket az „alappontokat” beépít-

jük célkitűzéseinkbe, akkor majd megtaláljuk az eszközt is hozzá.

Ugye van remény? – Mondjuk, hogy igen.

Ott pedig, ahol – nem véletlenül – minden rendben van? – Ott az elért eredményt meg kell tartani.

Schandl Lajos
nyugdíjas erdész

Radnóti Miklós:

Naptár

Január

Későn kel a nap, teli van még Csordúltig az ég sűrű sötéttel.

Oly feketén teli még, szinte lecseppen.

Roppan a jégen a hajnal
Lépte a szürke hidegben.

Ismét vándorgyűlés

Bő féloldalas beszámoló jelent meg a német Holz-Zentralblatt decemberi számában Joachim Buff tollából. A fényképes tudósítás röviden ismerteti a vándorgyűlés céljait, eseményeit, majd a Kisalföldi Rt. adottságait, fakitermelési lehetőségét.

Tisztelt Olvasó!

Szeretném bemutatni az „Erdők a Közjóért” Alapítványt.

1993 óta tevékenykedik, az alapító okiratban foglaltaknak megfelelően, elsősorban Pest megye és a főváros térségében, a Duna-Ipoly Nemzeti Park területén. Alapítója a Pilisí Parkerdő Rt. volt.

Az Alapítvány kizárólag közérdekű célokat szolgál és nem folytat politikai tevékenységet, közhasznú szervezet.

Feladatának tekinti a természeti és az épített környezet védelmének támogatását, az ifjúság tanórán kívüli természetismeretre történő nevelését, az erdei sportok népszerűsítését, valamint az erdei ökoszisztémák és a bennük élő fajok megismerését, kutatását és védelmét.

Az Alapítvány az általa elnyert pályázatokból, valamint egyének és jogi személyek adományaiból támogatja a fenti célok megvalósítását.

Kérem, ha egyetért célkitűzéseinkkel, támogassa jövedelme egy százalékával az alapítványt.

Adószámunk: 18660180-1-13

az Alapítvány kuratóriuma

A rendszerváltás után jelentős átrendeződés ment végbe az erdőgazdálkodás területén.

A változások közül kiemelendő, hogy az erdők mintegy 40%-a került magánkézbe, és hogy az állami erdőgazdaságokban megszűnt vagy jelentősen csökkent a tényleges erdőgazdálkodói tevékenység, és ezen cégek gyakorlatilag vagyonkezelőkké váltak.

A megszűnt termelészövetkezetekből vagy az állami erdőgazdaságokból „kisodródott” kollégák, főként er-

désztechnikusok, előbb kényszervállalkozók lettek, majd egyre magabiztosabb vállalkozókká váltak.

A munkájuk nélkül ma már semmiféle erdőgazdálkodás nem képzelhető el, tevékenységük meghatározóvá vált a szakmai munkák területén.

Ilyen erdész-kollégák munkáját szeretnénk bemutatni az elkövetkezőkben, nem feledkezve meg a megrendelőikről, a megbízóikról, a vagyonkezelői oldalon álló állami vagy magánerdő erdészekről, -tulajdonosokról sem.

Csordás Nagy László – „az erdőmester”

Amikor 2003 nyarán leégett a dabas-gyóni fenyvesünk, és a tulajdonostársaimmal együtt borzongva néztük az üszkös facsonkokat, bizony nem gondoltuk, hogy ide valaha is egy életképes erdő tud varázsolni egy erdész-kolléga.

A szakmai és pénzügyi gondokon túl meghatározó volt az időtényező is, mert a megégett és „hamvában megfőtt” fatörzsek kérge táblákban hullott le, és várható volt azok befülledése és a szűninvázió is.

Az erdőnket az Erdőmester Szövetkezet mentette meg, és mint egy fönixmadarat élesztette újjá a tűzvész után.

Ekkor ismertem meg Csordás Nagy Lászlót, a cég igazgatóját, aki hihetetlen biztonsággal és korrekt feltételekkel vállalta el az erdő letermelését és felújítását, és a munkákat a megállapodásunk szerinti határidőkre el is végezte, illetve végeztette.

Mint említettem különösen sürgető volt az időtényező, hiszen a letermelést azonnal meg kellett kezdeni, majd a faanyagot kiszállítani és értékesíteni, de a tuskózást, tuskóletolást, a mélyforgatást, simítózást, a csemetebeszerzést és az elültetést is meg kellett szervezni és úgy összehangolni, hogy a terület egyik végében még ott álltak a fák, míg a másik oldalában már ment a mélyforgatás, és mégsem léptek egymás sarkára a vállalkozói csoportok.

Csordás Nagy László a munkaszervezésben még a NEFAG Pusztavacsi Erdészetiénél szerzett rutint, ahol előbb erdésztechnikusként, majd faipari üzemmérnöként minden szakágat megismerhetett, az erdőműveléstől a fafeldolgozásig, sőt a vadgazdálkodást - vadászatot is itt kedvelte meg.

Amikor az erdőgazdaság a faüzemét

A felújított vágástér műszaki átvétele. Balról: Csordás Nagy László, mellette Pávó Árpád erdőfelügyelő.

eladta és a gazdálkodási tevékenységét is leépítette, Csordás Nagy László lépést váltott, és a harmadik szektor felé vette az irányt.

A Monoron szerveződő Telegdy-féle társas erdőgazdálkodás jó iskola volt sokak, így az ő számára is, és ma is az ott megismert, megtanult és továbbfejlesztett vállalkozási stílus a cégük munkamódszere.

Ha valakinek nincs erdeje, de erdészeti tevékenységet szeretne folytatni, akkor el kell hogy vállalja mások erdejének gondozását vállalkozóként, megbízottként, társulásként vagy szövetkezetként, és az Erdőmester Szövetkezet is ezt az utat választotta.

Dolgozik erdőgazdaságoknak is, de elvállalja a kisnyugdíjasok kis erdejének gondozását erdőgazdálkodóként, például felújítja mások leégett erdejét, miként a miénket is.

Nem feledkezhetünk meg Pávó Árpád erdőfelügyelő kollégánk hasznos fafajmegválasztási tanácsairól sem, így az akác-szürke nyár-akác-pusztá szil soros elegyítéssel felújított erdő műszaki átvétele során örömmel konstatálhatjuk, hogy az időbeni és szakszerű őszi munka (meg a szerencsésen esős tavasz

és nyár) szép állományt eredményezett, és ami meglehetősen ritka ilyen rossz homokon, hogy még pótlást sem kellett előírni.

Némi riadalmat okozott ugyan, hogy az „erdőszéli” nyulak (nem mezei és nem üregi) megsaporodtak a környéken, és foltokban afféle „akác veteményeskeretet” hoztak létre, ami abban állt, hogy a folyamatosan töre rágott csemetéken mindig friss és zsenge hajtások nőttek, melyeket időben lerágva újabb friss és zsenge táplálékhoz juthattak.

A megértő erdész - vadász szív ilyenkor nem háborog, mert mit is érne az erdő egy kis vad és vadkár nélkül?

Az erdészeti vállalkozási szerződéseket megfogalmazni, megkötni és végrehajtani nem könnyű feladat, hiszen a jogi, szakmai, pénzügyi, garanciális szempontok egyaránt fontosak lehetnek, ezért sok helyütt szerzői jogi igényeket is fenntartanak a szerződéses „blankettákkal” kapcsolatosan, a pénzügyi kérdéseket pedig – természetesen – mindenki bizalmasan kezeli.

A közöttünk létrejött szerződést is csak azért mutatjuk be, hogy segítsünk másoknak is a maguk lehetőségeit - érdekeiket megfogalmazni, és ezt a jó szokást a következő riportoknál is szeretnénk megtartani.

Csordás Nagy László nem felejt el kihangsúlyozni, hogy munkájában mennyire segítik a munkatársai és a szövetkezet elnök asszonya, aki nem más, mint a felesége.

Amikor elbúcsúzunk, éppen betoppan egy erdőtulajdonos bácsika és az „Erdőmestert” keresi. Én rámutatok Lászlóra, majd elköszönök a jövevény-től is. Isten áldja Bácsikám!

Kép és szöveg: **dr. Czerny Károly**

Újabb környezetkímélő gyomirtási lehetőségek akáccsemeték nevelésében

Magyarországon 2003-ban 39 millió darab akáccsemete termelését összesítette az MMI éves leltára, mely kb. 120 ezer db/ha-ral számítva 325 ha. Ez a tekintélyes mennyiség és terület 287 legális regisztrált termelő között oszlik meg. A termelés legsarkalatosabb részművelete a gyomirtás, melynek az utóbbi évtizedek során számos változatát kényszerültek kikísérletezni és több-kevesebb sikerrel üzemi gyakorlattá tenni a kollégák: vajon hol az ERTI?

A kémiai-vegyszeres besegítésnél jelenünkben egészen komoly váltásra kényszerít bennünket a tudományos – technológiai fejlődés, és az EU környezetvédelmi előírásai, tiltásai.

Így került rövid idő alatt gyártásból és forgalomból való kivonásra, vagy éppen letiltásra jó néhány régi, többé-kevésbé jól bevált készítmény (Malorán, Pivot, Patorán, Satecid, Olitref – Treflán stb.).

2002-ben ezért kezdtem új, pillangós növény kultúrához alkalmazható vegyszerekkel házilagos kísérleteket kis parcellán, 100 m²-en két-két ismétlésben, majd 2003-ban 0,1 ha-on.

2004-ben pedig a bevált készítményeket már nagy táblákon alkalmaztam preemergensen – tehát vetés után, keles előtt – a táblázat szerint.

Megnevezés	Hatóanyag	Eng. kultúra	Károsító	Dózis	Gyártó cég
Bolero	40 g/l imazamox	Száraz borsó, szója	Magról kelő egy-, és kétszikű gyomok	1 l/ha	BASF Németország
Pulsar 120SL	120 g/l imazamox	Száraz borsó, szója	Magról kelő egy- és kétszikű gyomok	0,3-0,4 l/ha	BASF Németország
Escort	12,5 g/l imazamox+ 250 g/l pendimetalin	Kukorica (imidazolin ellenálló)	Magról kelő egy- és kétszikű gyomok	3,2-4,0 l/ha	BASF Németország
Master	12,5 g/l imazamox+ 250 g/l pendimetalin	Borsó (száraz)	Magról kelő egy- és kétszikű gyomok	3,0-3,6 l/ha	BASF Németország
Command 48EC	480 g/l klorazon	Pillangósok, kabakosok, mák	Magról kelő egy- és kétszikű gyomok	0,2-0,6 l/ha	FMC USA
Dual Gold 960EC	960 g/l S-metolal-klór	Számos mg-i és kertészeti növény	Magról kelő egyszikű gyomok	1,4-1,6 l/ha	Syngenta Svájc

A talaj mély 120–140 cm termőrétégű humuszban gazdag 2,5–2,9 %, közép-kötött, mészlepedékes csernozjom, rendszeresen nagyon mélyen (40–45 cm-re) szántva, 38–42 aranykorona értékkel.

Vetés május 6-án 5–7 cm-re, majd azonnali csillagos („gebics”) henger és vegyszeres kezelés 350 l/ha vízzel.

Eredmények:

1. Command 48EC 0,4 l/ha + Dual Gold 960EC 1,5 l/ha 1,5 hektáron.
2. Pulsar 40SL 1 l/ha + Dual Gold 960EC 1,5 l/ha 3,8 hektáron.
3. Escort 4 l/ha + Dual Gold a 60 1,5 l/ha 0,5 hektáron.

Mindhárom kezelésnél az akác tisztán kelt és tünet nélkül tűrte a vegyszereket. Élő-gyomfoltok miatt június, majd július végén mindhárom terület igényelt nagyon olcsó nagyoló – gazoló kapálást és a nagy esők után egy gépi sorköz-kultivátorozást.

A 2. számú területben augusztus végére ki tudott kelni a csattanó maszlag,

szerbtövös és a selyem mályva a sok eső és a talajfelszín megbontása miatt.

A 3. számú kombináció az akác mellett nagyon jó eredményt adott a szomszédos 2,8 ha-os kocsányos tölgy, vörös tölgy és közönséges dió vetésekben, sőt egy 0,40 ha-os fehérynár iskolázásánál is, mely töre metszés után.

Minden kombináció hosszabb hatás-tartamúnak és szélesebb hatásspektrumúnak bizonyult, mint az általam eddig használt Malorán, ahol kelés után az első levélkéken csapadék-felverődésnél perzseléses barnulási tünetek is jelentkeztek akácnál, tölgyeknél egyaránt.

Egyik új készítmény mellől sem merem még elhagyni a régi jó egyszikű irtó komponenst, a Dualt, a talajok magas kakaslábfű gyommagkészlete miatt.

Habár a mezőgazdasági kultúrákban ezeket a vegyszereket posztemergens – kelés utáni kezelésekre alkalmazzák, a leírtak szerint jól beváltak így is. Nagyon fontos a vetésmélység és a humusztartalom.

A Dual és a Command 48EC a Biokultúra Egyesület besorolása alapján az un. Integrált növényvédelemben használható növényvédő szerek. Értésem szerint a teljesen azonos hatóanyagú és összetételű, de kétféle fantázianévvel ellátott készítményeket a gyártó cég a jövőben egységesíteni fogja.

Domokos Gergely
Ebes, csemetekert

Fotó: Pápai

Az akác honfoglalása a Nyírségben

Az erdészek örömmel vehetik kezükbe dr. Szemerédy Miklós kollégánknak a nyírségi akácokról szóló könyvét, ami azért is jelentős, mert a „természetvédők” által erdőnek nem, erdőt alkotó fafajnak sem tekintett, sőt általuk üldözött fafajnak nevezett akácnak a (nemzet)gazdaság részére kiemelt fontosságát, annak előnyös tulajdonságát, a nemesítésekkel elért eredményeket ismerteti, agresszivitásáról sem feledkezve meg.

Az akácnak a Nyírségben, de általában a szélsőséges homoktalajokon más a jelentősége, mint az ország többi erdőgazdasági tájaiban. Ezt igazolják a könyv szerzőjének az akáccal kapcsolatos tapasztalatai, vizsgálódásaiból leszűrűt eredmények. A természetvédelmet nem szemellenzősen, hanem azt tárgyilagosan szemlélve értékeli. Igazat kell neki adni, mert a „tájidegen” szót az erdészeti fogalmak közül száműzni kívánja, mert sok esetben egy táj szépségét, de a nemzetgazdaság igényeit is nem a görbe törzsű, sokszor beteg és odvas fák elégtük ki, hanem az idegenből, hazánkba betelepült egyenes törzsű lomb- és tűlevelűekből létesített állományok. Felteszi a kérdést – teljesen jogosan –, hogy a „természetvédők” az erdővel kapcsolatos idegen származást állandóan szajkózzák, ugyanakkor ezt az ugyancsak „tájidegen”, külföldről „behurcolt” élelmiszerekre nem vonatkoztatják. A külföldről származó fajok állományait megfosztják a szép „erdő” szótól és ültetvénynek (erdőültetvény) csúfolják. Véleményem szerint, ha az akác ültetvény, akkor minden csemeteültetéssel létesített állományt ültetvénynek kellene tekinteni és nevezni.

Az akác védelmében a szerző egy másután cáfolja az akácot ért „természetvédelmi” vádakát. Így többek között felteszi a kérdést, hogy miért kell az akácot üldözni, amikor környezetvédő: a futóhomok megkötője, egyáltalán a homoktalajok fája, (nemzet)gazdasági jelentősége is nagy, fájának jó tulajdonsága miatt; de egyike a legjobb mézelő fáinknak s a mezőgazdák házi fája.

A könyv 11 fejezetben meríti ki a témát.

I. „Az akác védelmében”. Ez az előzőekben tárgyalva.

II. „Az akác elterjedésének története”. Ebben az akáccal kapcsolatos különböző erdészeti vélemények ismertetésén kívül az ötvenes évek szőmnyzüleményét a „szelíd akác”-nak elnevezett Kininccsel végzett „erdősítést” próbálták a szakmával elfogadtatni.

III. „Az akác jelentősége a nyírségi homokon”. A sikeres erdősítések mellett említést tesz a száraz homoktalajokon végzett sikertelen akácerdősítésekről, amelyek miatt az akáccal kapcsolatos vélemények erősen megoszlottak. Itt mutat be táblázatosan megyénként és azon belül községenként az erdőterületeket, külön kimutatva az akác által elfoglalt területeket mag és sarj bontásban. Ez az erdőterítés számára majd fontos kútforrás lesz.

IV. „Az akácgazdálkodás egyedi technológiái”. A szerző az akác sarjaztatást a nagyobb fatermés elérése végett – bizonyos határon belül előnyösnek tartja. Ezt a kutatók által közölt és a saját vizsgálódásainak az eredményei is bizonyítják. A legcélszerűbb az akácok elegyetlen telepítése, de a tág hálózatú nyár-akác elegyes erdő, ahol a nyár tág hálózatban került elegyítésre, a gyakorlatban bevált. Ebben a fejezetben ismertetette a nyírségi akác magtermelő állományokat is.

V. „Az akác amerikai szerepe megváltozott”. Ott a két farontó bogár károsítása nyomán a 30-as években az akác pionír fafajja degradálódott. Magyar-amerikai együttműködéssel az ottani helyzetet kívánják megváltoztatni azzal, hogy a Magyarországon nemesített fajtákkal végzett összehasonlító kísérletek eredményeit és fotóit is elküldték. Is-

mertetést ad az amerikai energia-erdőkről és részletesen kitér az árbocakáca és annak különös értékére.

VI. „Magyarországi nemesítési törekvések, kísérletek” tárgykörét az árbocakác nyírségi tájfajtainak ismertetése és az azokkal folyt kísérleteinek eredményei képezik.

VII. „FEFAG kezdeményezésű nemesítési kísérletek” témaköre az előzőknek a folytatásaként a nemesített anyaggal történt kísérleti erdősítések, azok helyi technológiai és a kísérletek továbbfolytatása, mikéntjei.

A VIII–IX-es és a X. fejezet az akáca hasznosítását, jövedelmezőségét, feldolgozását és termékeit ismerteti. Fájából szép színű, tartós bútorok, nagyobb helyiségek (pl. fürdőmedencék) tetőszerkezete, gyermekjátzóterek mozgást segítő alkalmazosságai.

A könyv értékét a 136 fénykép és rajzos ábra, továbbá a táblázatok emelik, de kár, hogy ezeket nem sorsámozta és a tartalomjegyzék után nem sorolta fel.

A könyvet elsősorban az Alföldön dolgozó erdész-kollégáknak és a természetvédelmi szakembereknek ajánlom figyelmébe. Ez utóbbiaknak az akáccal kapcsolatos hozzáállását bizonyára közelebb hozza az erdészekéhez.

A könyv kiállítása és olvashatósága minden igényt kielégít.

Dr. Kollwenz Ödön

Környezeti nevelés az erdőben – akkreditált továbbképzés

Az Öko-Fórum Alapítvány és az Országos Erdészeti Egyesület 2005. évben ismét indítja a 60 órás, akkreditált továbbképzését pedagógusok (óvónők, tanítók, tanárok), erdészek, szabadidő-szervezők részére.

A továbbképzés célja:

Az erdei programok vezetőinek, erdészeknek, pedagógusoknak, szabadidő-szervezőknek és ifjúsági vezetőknek olyan szakmai és módszertani ismeretekhez – speciális erdőpedagógia, módszertangyakorlat – juttatása, amelyek birtokában képesek lesznek:

- erdei programok szervezésére és vezetésére.
- a vonatkozó nevelési-oktatási dokumentumokban az erdő sokoldalú szerepének tudatosítására.
- tudatosítani az erdő jelentőségét, sokrétű funkcióját tanítványaikban.
- az erdő szeretetére, védelmére nevelni.

A továbbképzés időpontja:

2005. április 28–május 1. (csütörtök 16.00 – vasárnap 10.00)

2005. szeptember 22–25. (csütörtök 16.00 – vasárnap 10.00)

Helyszín: Sopron

A továbbképzés részvételi díja 68 000 Ft. A részvételi díj magában foglalja a teljes ellátás költségét (szállás, étkezés) és az oktatási segédanyagokat, könyveket.

A továbbképzésre folyamatosan, legkésőbb 2005. február 28-ig lehet jelentkezni az Öko-Fórum Alapítványnál. Cím: 1438 Budapest, Pf. 507.

További felvilágosítás kapható ugyanott, tel: 343-4800/154.

A magyarországi erdők természetessége

Vitaülés az Akadémián

Fotó: Pápai Gábor

Dr. Bartha Dénes előadását tartja

Levezető elnök: *Mátyás Csaba*, az MTA levelező tagja, az Erdészeti Bizottság al-elnöke

Előadások:

– *Bartha Dénes* egyetemi tanár, Nyugat-Magyarországi Egyetem: A magyarországi erdők természetességének vizsgálata.

– *Aszalós Réka* tudományos munkatárs, MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet, *Szomorad Ferenc* igazgató-helyettes, Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság: Az erdőtermészetesség vizsgálata tájanként és erdőtársulás-csoportonként.

– *Kenderes Kata* doktorandusz, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, *Tímár Gábor* erdőtervező, Állami Erdészeti Szolgálat: A természetességi kritérium-csoportok szerepe a természetesség alakulásában.

– *Bölmöi János* tudományos munkatárs, MTA Ökológiai és Botanikai Kutá-

tóintézet, *Ódor Péter* tudományos munkatárs, Eötvös Lóránd Tudományegyetem: A faállományszerkezet és a holtfa összefüggése a természetességgel.

– *Standovár Tibor* egyetemi docens, Eötvös Lóránd Tudományegyetem: Miért kell az erdők természetességével foglalkozni?

Örömteli vitaülés volt. A megjelent érdeklődők túlnyomó többsége ugyanis fiatal szakemberekből állt. „Nem az erdészeti munkáját, az erdőt értékeljük” – mondta Standovár Tibor megelőzendő a vitaülés szándékának őszinteségét megkérdőjelező véleményeket. A vitaülésen hozzászóltak *Kovács Gyula* emh., *Csóka György* ERTI, *Fekete Gábor* akadémikus, *Koltay András* ERTI, *Csépányi Péter* Pilisi Parkerdő Rt, *Tasnádi Péter* ÁESZ. Veszprém és *Gajdán Vilmos* Piliszentkereszt erdőbirokkossági elnök.

A vitaüléssel egy időben jelent meg a Bartha Dénes, Oroszi Sándor szerzőpáros szerkesztésében az „Őserdők a Kárpát-medencében” című gyönyörű könyv. A könyv az őserdőről az egykori szemtanúk által készített, fennmaradt töredékeket foglalja rendszerbe, és bepillantást enged az erdők működésének műhelytitkaiba. Ezzel segíteni kívánja a természetkímélő erdőkezelés terjedését és támogatottságának növelését szakmai, közéleti és döntéshozói körökben egyaránt. Ugyanakkor emléket is állít azoknak a szerzőknek, akik az őserdőket leírták. Munkájuk ugyanis pótolhatatlan, megismételhetetlen, mert az igazi, az általuk még látott őserdők szinte teljesen eltűntek.

A függelék színes fényképekkel és szövegmagyarázatokkal mutatja be az erdők fejlődésének és működésének néhány kiragadott pillanatát. Egy új erdőkép

kialakítására serkent bennünket, amely nyertes-nyertes helyzetet teremthet az ember és természet kapcsolatában.

Standovár Tibornak a könyvhöz írt előszavából idézünk:

„Joggal vetődik fel a kérdés, hogy ma, a XXI. század elején miért kell, miért érdemes – ennek a szép kiadványnak a segítségével is – emlékeznünk a Kárpát-medence őserdeire? Mit tanulhatunk belőle olyat, amit már nem tudunk, s ha mégis van mit, tudjuk-e bármire hasznosítani?”

Igen érdemes, mert mind napjaink szakembere (erdész, ökológus, természetvédő egyaránt), mind a laikus érdeklődő erdőjáró olyan erdőképpel rendelkezik, ami hajdan volt őserdeink természetes állapotától messze került, átalakított erdők ismeretén alapszik. Az erdeink összetételét, szerkezetét, működését taglaló elismert tudományos munkák is döntően már ilyen átalakított erdők vizsgálatán alapulnak, sőt, még legféltebb védett erdőink is évszázados emberi erdőhasználatok hatását tükrözik.

A vitathatatlan szakmai érdemeken felül azért is ajánlom jó szívvel e könyvet minden érdeklődőnek, mert igen fontos egyéb üzenetet is hordoznak a szerzők munkái. A szakemberek számára azt példázzák, hogy lehet egyéni, élvezetes stílusban is írni szakmai kérdésekről. Mindenki számára fontos üzenetük, hogy szakmai indíttatásuktól, vizsgálódásuk céljától függetlenül mindnyájuk írásából a természet alkotása iránti – gyakran félelemmel vegyes – tisztelet sugárzik.”

Megrendelhető: www.ekvilibrium.hu, ekvilibrium@axelero.hu, Csík Ibolya: 30/391 3603, fax: 23/ 450 354

Pápai Gábor

Fotó: Pápai Gábor

Fotó: Varga Béla

A gyapjaslepke (*Lymantria Dispar* L.) életmódja és kártétele

Rendszertan, nevezéktan, elterjedés

A gyapjaslepke a gyapjaslepkék családjába (*Lymantriidae*) tartozik. Vele együtt a családnak 14 faja fordul elő Magyarországon. A gyapjaslepke mellett közülük a nyár gyapjaslepke (*Leucoma salicis*), az aranyfarú lepke (*Euproctis chrysorrhoea*) és az apácalepke (*Lymantria monacha*) a legismertebbek. Ez utóbbi a nálunk is előforduló legközelebbi rokona. Hazánkban nem, de tőlünk északra (Csehország, Németország, Lengyelország), fenyvesekben okoz igen jelentős károkat. Lengyelországi kárterületei egyes években elérik az egymillió hektárt is.

A fajt 1758-ban Linné írta le, eredetileg *Phaenocarpa dispar* néven. Ma érvényes tudományos neve: *Lymantria dispar* (Linnaeus, 1758). Szinonim nevei: *Bombyx dispar*, *Liparis dispar*, *Ocneria dispar*, *Portbesia dispar*. A „dispar” fajnév az ivari kétalakúságra utal. Magyar neve a nőstény potrohi gyapjuszőrzetére utal, amivel a lerakott petéket fedi be. A korábbi magyar név (közönséges gyapponc vagy gyapponcz) is ezt a jellegzetességet jelzi.

Európa és Ázsia nagy részén és Észak-Afrikában is előfordul, nálunk is őshonos. 1869-ben Etienne Leopold Trouvelot, egy francia származású amatőr rovarász petecsomókat vitt magával Amerikába (Bostonba), hogy ott a fajt tanulmányozza. Tisztázatlan körülmények között néhány hernyó kikerült ellenőrzése alól, és alig 2 évtizeddel később már itt is jelentkezett első tömegszaporodása. A kiirtásra tett erőfeszítések ellenére az USA keleti részén azóta már hatalmas területeket hódított meg, és továbbra is terjeszkedik. A behurcolása óta eltelt kevesebb, mint másfél évszázad alatt Észak-Amerika legjelentősebb erdészeti kártevőjévé vált.

Tápnövényei

A gyapjaslepke erősen polifág faj, azaz igen sokféle tápnövényen képes kifejlődni. Ezek száma világszerte több százat is kitesz. A legtöbb magyarországi fa- és cserjefaj is megfelelnek táplálékul. Tömegszaporodásai során még számos tűlevelűt (erdeifenyő, ezüstfenyő, vörösfenyő, luc,

jegenyefenyő) is képes lecsupasztatni. Megfigyelések szerint azonban nem fogyasztja a fagyat, a kőris, az orgona, a vadkörte leveleit, illetve a tiszafa tűit. Szívesen táplálkozik különböző alma-termésű, csonthéjas, héjastermésű gyümölcsfajokon, de megél szőlőn, közterületi díszfákon, díszcserjéken is. Habár igen sok tápnövény megfelel számára, vannak közöttük olyanok, amelyeket különösen kedvel. Ilyenek például a csertölgy, a kocsányos tölgy, a mézgás éger és a nemes nyárak (Varga 1969, 1975, 1988). Ezeket táplálkozva hernyói gyorsan, kis veszteséggel fejlődnek ki. A hernyóként ezeken felnövekedett nőstény lepkék igen sok életképes petét raknak. Ez az egyik fő magyarázata annak, hogy jelentősebb tömegszaporodásai általában éppen ott alakulnak ki, ahol ezen elsőrendű tápnövényei tömegesen vannak jelen.

A gyapjaslepke életciklusa

Egynemzedékes faj, életciklusából mintegy 9-10 hónapot pete alakban tölt, és így is telel. Fák törzsén, ágain láthatjuk feltűnő petecsomóit, de időnként – főleg tömegszaporodása idején – épületek falára, oszlopokra stb. is petézik. A petecsomók egyébként a hernyók kikelése után még egy-két évig is láthatók a törzseken. Színük azonban megfakul, felületükön kis lyukak vannak, így kis gyakorlattal elkülöníthetők a frissektől.

Az időjárás függvényében a kis hernyók általában április végén, május elején kelnek ki. A kelés időpontjában természetesen régióként, de még egy adott erdőn belül is nagy eltérések mutatkozhatnak, így az gyakran jelentősen elhúzódhat. Ez a tény jelentősen megnehezítheti a faj elleni védekezés

időzítését is. A kikelő hernyók először elfogyasztják saját peteburkukat, majd a petecsomó felszínén néhány napig „napoznak”, úgynevezett „hernyófolto” alkotnak. Ezt követően felmásznak a koronába és megkezdik rágásukat. A hernyók egész fejlődésük alatt képesek selyemszálat képezni. Ez egyrészt a természetes ellenségek ellen való védekezés egyik formája. A hernyó veszély esetén selyemszálon „ledobja” magát az ágról, a veszély elmúltával pedig visszamászik. A selyemszál a fiatal hernyók nagy távolságú terjedésében is jelentős szerepet játszik. Ennek, és szőreik segítségével akár több tíz kilométerre is elvitorláznak kikelésük helyétől. Ez nagyban nehezíti a kártételek előrejelzését, mivel a szél által elsodort hernyók ott is tömegesen jelenhetnek meg, ahol a fellépésüket előrevetítő petecsomókat 30-40 km-es körzetben sem észlelték. A hernyók alapszíne sötét szürkésbarna, fejük feketén tarkázott. Háton 5 kék és 6 bordó szemölcsőpárt viselnek. Általában éjszaka rágnak, a nappali órákat mozdulatlanul töltik. Tömegszaporodás idején fellépő táplálékhiány miatt azonban nappal is táplálkoznak. Kifejletten akár a 70 mm-t is elérhetik. A hernyóinak szőre érzékeny bőrűeken, leginkább kisgyermeken ritkán viszketést és bőrpírt, elvéve hólyagokat okozhat. Ez a probléma leggyakrabban akkor jelentkezik, amikor lakott települések közvetlen közelében jelentkezik erős fertőzés, és a szél által sodort hernyók tömegesen kerülnek be az emberlakta környezetbe. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a gyapjaslepke hernyószőrei ritkán és csak jóval enyhébb tüneteket okoznak, mint az aranyfarú lepkéé, vagy a búcsújáró lepkéé. A kifejlett hernyó mérete egyrészt függ attól, hogy milyen mennyiségű és minőségű táplálékot fogyasztott, illetve attól is, hogy belőle hím vagy nőstény lepke fog-e majd kifejlődni.

A hernyók 4-5 vedlés után, magukat a törzshöz, ágakhoz, levelekhez szőve bábozódnak be. A bábok sötétbarna színűek, ritkás sárga szőrzettel fedettek. A nősténybábok jóval nagyobbak, mint a hímbábok, tömegük 2-3-szorosa azokénak. Így ránézésre

is könnyen el lehet őket különíteni. Táplálékhiány esetén természetesen mindkét nem bábjai kisebbek. A bábokból 2-3 hét után kelnek ki a lepkék.

A hímek szárnyfesztávolsága 35-50 mm. Szürkésbarna, füstös színűek, látványosan nagy, fésűs csápot viselnek. Ennek segítségével érzékelik a nőtények által kibocsátott csalogató anyagokat, a szexferomonokat. Egész nap, de különösen a délutáni, kora esti órákban aktívak, mesterséges fényre is repülnek. Rajzásuk június második felétől akár szeptember végéig is tarthat, de fő időszaka július-augusztus. Tömegszaporodás idején – mint például 2004-ben – egyes erdészeti fénycsapdák többezres egyed-számban fogják őket.

A nőtények a hímeknél jóval nagyobbak, piszkos, sárgásfehér szárnyaik fesztávolsága 50-80 mm. Potrohukon vastag, okkersárga, gyapjas szőrzetet viselnek, amit a lerakott peték beborítá-

sára használnak. A nálunk honos európai rassz nőtényei nem repülnek, helyüket csak mászva változtatják. A Kelet-Ázsiában honos ázsiai rassz ökológiai tűrőképessége nagyobb, azaz jobban tűri a környezeti szélsőségeket. Hernyója gyorsabban fejlődik, még inkább polifág. Egyedei nagyobbak. Legjelentősebb eltérés az, hogy nőtényei repülnek, így nem csak a hernyók szél általi sodródása, hanem a nőtények repülése révén is képes terjedni. Ennek révén tömegszaporodásai „robbanásszerűek”, illetve, a tömegszaporodások terjedése gyorsabb és kiszámíthatatlan. A nőtények repülnek a mesterséges fényre, így berepülnek lakott településekre is. A közelmúltban behurcolták Németországba és az USA-ba is. A két rassz kereszteződik egymással. Nálunk még nem jelent meg, megjelenését az erdészeti fénycsapdák nőtény lepkék fogásával azonnal jeleznék. Az európai

rassz röpképtelen nőtényeit ugyanis a fénycsapdák nem fogják.

A lepkék párosodása a nőtények kikelése után rövid idővel, leggyakrabban a fák törzsén következik be. A hím lepkék gyakran már a bábokon várják a nőtények kikelését. A nőtények, tömegszaporodás idején gyakran csoportosan, a fák törzsére rakják petéiket. A tömegszaporodás kezdeti szakaszában a petecsomók általában a törzs déli, délnyugati oldalán találhatóak. A tömegszaporodás csúcán az egész törzsön, és az ágak alsó felén is vannak petecsomók, de többségük általában a törzs alsó szakaszán helyezkedik el.

A peték kb. 1 mm átmérőjű, sötét, fémesen csillogó gömböcskék. A petéző nőtény a potrohán lévő szőrrel fedi be őket. Egy nőtény általában néhány száz petét rak. A lerakott petékben kb. 1 hónap alatt fejlődnek ki az embriók,

és azok a következő év tavaszáig nyugalomban maradnak. A petecsomók mérete elsősorban a bennük található peték számától függ. Régi megfigyelés, hogy a faj kártételére leginkább akkor kell számítani, amikor a petecsomók nagy méretűek, felületük eléri akár a 10 cm²-t is, domborúak, azaz a peték több sorban helyezkednek el bennük. Az ilyen petecsomókban akár 1000-nél is több petét találhatunk. A lerakott peték száma nagyban függ attól, hogy a hernyók milyen minőségű és mennyiségű táplálékhoz jutottak fejlődésük során. Táplálékhiányt követően általában csak kis petecsomókkal (2-3 cm²) találkozunk. Ezek általában laposak is, többnyire alig 100 petét tartalmaznak. Az ilyen helyzet általában a tömegszaporodás helyi összeomlását is jelenti.

A gyapjaslepke természetes ellenségei és kórokozói

A gyapjaslepke minden fejlődési fázisának számos természetes ellensége van. Ehelyütt, a teljesség igénye nélkül csak néhány példát említünk.

A petéket a cinegék, csuszkák, harkályok, illetve más rovarevő énekes madarak is fogyasztják (Reichart 1959). A széncinege (*Parus major*) jelentős mértékű petefogyasztásáról Chernel István már több mint 100 éve is említést tett. Erősen szőrös hernyóit a madarak általában nemigen kedvelik, csupán a kakukk (*Cuculus canorus*) eszi őket tömegesen. Egyetlen kakukk begyében egy alkalommal 49 gyapjaslepke hernyót találtak (Chernel 1899). A kakukk mellett még az aranymálinkót (*Oriolus oriolus*) említik, mint a gyapjaslepke hernyóinak jelentősebb fogyasztóját. A bábokat cinegék, a csuszka (*Sitta europaea*), valamint harkályfélék, rigók és a fakusz fogyasztják. A lepkéket elsősorban a lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) vadássza, de a gébicsek is zsákmányolják.

A talaj felszínén vonuló hernyókat sünök, cickányok és a rágcsálók, a bábokat cickányok és rágcsálók is tizedelik. Kevésbé közismert, de az erdei egerek (pl. *Apodemus* fajok) tömegesen fogyasztják a fatörzs alsó részein lévő bábokat. Ausztriában, néhány éve elvégzett vizsgálatok szerint esetenként éppen az egereknek tulajdonítható a legjelentősebb bábmortalitás (Gschwantner és munkatársai 1999).

Igen jelentős természetes ellenségek a ragadozó rovarok. Legismertebb képviselőik a kis bábrabló (*Calosoma inquisitor*) és az aranyos bábrabló (*Calosoma sycophanta*). Lárvaik és a kifejlett bogarak is ragadozó életmódot folytatnak. A hernyókat és bábokat is megtámadják. Egyetlen aranyos bábrabló-lárva kifejlődésének 14 napja alatt 41 kifejlett gyapjaslepke-hernyót pusztított el (Györfi 1957). A szalonnabogár (*Dermestes lardarius*) gyakran található gyapjaslepke petecsomóiban. Egy-egy petecsomóban lévő petéket akár teljes egészében is elfogyaszthatja. A négy pettyes dögbogár (*Xylodrepa quadripunctata*) lárvája és imágója is ragadozó, a gyapjaslepke az egyik leggyakoribb zsákmánya.

A gyapjaslepke populációinak fékentartásában legjelentősebb szerepet a parazitoid rovarok játsszák. Ezek a Diptera és a Hymenoptera rendből kerülnek ki. Mindkét csoport rendkívül fajgazdag, méretükben, megjelenésükben és életmódjukban is nagyon változatosak.

Egyes fürkészlegyek a hernyók testére petéznek, mások, mint például a gyapjaslepke fürkészlegy (*Blepharipa pratensis*) pedig parányi petéit a levelekre rakja. A hernyók ezeket egészben elfogyasztják, és a hernyó testében kikelő lárvák kezdik el belülről fogyasztani gazdaállatukat. E faj nőstényei érzékelik a hernyók által megsebzett levelekből kiáramló vegyületeket, így petéiket közvetlenül a rágott levelekre, illetve azok közvetlen közelébe rakják le. Gyakori eset, hogy egyetlen hernyóban két különböző fürkészlegy lárva is kifejlődnek. Hasonló módon élőködnek a fürkészdarazsak, köztük a gyilkosfürkészek is. A fatörzseken található rizszemekre emlékeztető kis csomók az ő elhagyott bábhéjaik. Egy-egy hernyóban akár 40-50 gyilkosfürkész is kifejlődhet.

A peteparazitoidok a gyapjaslepke kb. 1 mm átmérőjű petéiben fejlődnek ki. A lepke peterakásától kezdődően a hidegek beálltáig, több generációval szaporodva pusztítják a petéket. A megtámadott petecsomókon apró lyukakat találunk, de magukat a darazsakat is gyakran láthatjuk. Nálunk az *Ooencyrtus kuwanae* nevű peteparazitoid elterjedt. A faj Ázsiában őshonos, a gyapjaslepke elleni biológiai védekezés céljából Európa több országába, többek között Bulgáriába és a korábbi Jugoszláviába is betelepítették. Magyarországra valószínűleg innen jutott el természetes terjeszkedés útján. Mikroszkóp alatt jól elkülöníthetők az általa megtámadott, lyukas és az ép peték. A populációk szabályozásában betöltött kétségtelenül

jelentős szerepükről egyelőre meglehetősen keveset tudunk.

Általános összefüggés, hogy a természetes ellenségek a természeteshez közeli állapotú, elegyes, vegyeskorú állományokban vannak jelen nagyobb számban, azaz itt képesek jelentősebben befolyásolni a gyapjaslepke populációk népességét. Az általuk közvetlenül okozott mortalitáson túl esetenként igen jelentős szerepet játszhatnak egyes rovarpatogén kórokozók vektoraként is. A gyapjaslepke természetes ellenségeivel, különösen pedig parazitoid rovараival számos hazai szerző foglalkozott (Ujbelyi 1926; Barthos 1959; Györfi 1961, 1963; Tóth 1984, 1988; Gyulai 1988). Ezzel együtt is sajnálatosnak mondható tény, hogy a témakör hazai kutatottsága (különösen napjainkban) messze nem arányos ökológia jelentőségével.

A tömegszaporodás során kialakuló táplálékhiány, vagy a kedvezőtlen időjárás gyakran vezet járványok kialakulásához, ami esetenként a tömegszaporodás összeomlását is okozhatja. Ezeket a járványokat előidézhetik baktériumok, gombák és vírusok is. Utóbbi jellegzetes tünete, hogy a megbetegedett, illetve elpusztult hernyók állábaikal kapaszkodva, ernyedten lógnak az ágakról, levelekről. Kórokozókat egyébként biológiai növényvédő szerek készítéséhez is felhasználtak. Ilyen készítmények például gyapjaslepke esetében a *Bacillus thuringiensis* alapú készítmények, illetve a sejtmag vírusából nyert szerek.

Fotó: Csóka György
(folytatjuk)

A Gépesítési Szakosztály a STIHL-nél

Az OEE Gépesítési Szakosztálya 2004. november 18-án az Andreas STIHL Kft.-nél (Biatorbágy-Budaparkban) tartott ülést. Az ülés résztvevőit köszöntötte *Halász Ernő* igazgató, aki ezt követően tájékoztatást adott az Andreas STIHL Kft.-ről, annak központjáról és a műszaki szolgáltatási rendszeréről.

Az Andreas STIHL Kft. STIHL és VIKING típusú gépeket és azok tartozékait, valamint személyi védőfelszereléseket és üzemanyagokat forgalmaz. A STIHL gépek között a motorfűrészek, a tisztítófűrészek, a fűvó- és szívóberendezések, a permetezőgépek, a vágótárcsás gépek, valamint a fűrőgépek a meghatározók. A VIKING típusú gépek alapvetően kertművelő gépek, nevezetesen fűnyírók, sövénynyírók, szegélynyírók, komposztáló-aprító gépek és motoros kapák.

A német STIHL cég a motorfűrészek területén a világpiac egyik vezető cége. A gyár 1926-ban kezdett gőzkazánokat gyártani, és nem sokkal később – akkor világújdonságként – színre lépett az első elektromotoros fűrészszel. 1929-ben megjelent az első – még kétszemélyes – benzinmotoros fűrész, majd 1959-ben a legendás STIHL Contra, amely egyszemélyes motorfűrészként az egész világon egy csapásra megváltoztatta a fakitermelést. A cégnél a motorfűrészek fejlesztése azóta is folyamatos, mai termékeik világszínvonalúak. A motorfűrészeknél a fejlesztés a kétütemű motorokra koncentrál, azt elérendő, hogy károsanyag-kibocsátásuk tovább csökkenjen. Ezt az elő- vagy utóöblítéses kétütemű motorral (melyekben a hengerfej átalakítása miatt utógégés folyik), illetve a firmix motorral (szelepek miatt az ütemek jobban elhatárolódnak egymástól) érhetik el. A kaszálógé-

peknel a fejlesztés a négyütemű motorok szélesebb körű alkalmazását célozza.

A német STIHL cég magyarországi képviselete az Andreas STIHL Kft., mely gépkereskedelemmel, alkatrész- és egyéb anyagok értékesítésével és szervizeléssel foglalkozik. Szerke az országban 113 értékesítőhelye, illetve szakszervize van. Magyarországi részesedése a motorfűrészek piacán kétharmados, a motoros kaszákéban pedig 65%-os. Az Andreas STIHL Kft. 2001-ben költözött új, jelenlegi telephelyére, amelyen 28 ezer darab gép értékesítését tervezték évente. Ma már évi 40 ezer darabnál tartanak, ezért raktártérbővítést terveznek a közeljövőben. Logisztikai rendszerük kiemelkedő, adott nap 12 óráig beérkező megrendeléseket másnap – az éjszakai szállítás eredményeként – a kereskedőik megkapják. Az Andreas STIHL Kft. kiterjedt szponzori tevékenységet is folytat, e tevé-

kenysége számos szakmai rendezvényt és oktatási intézményt érint.

Az ülés második felében a résztvevők szakszerű szakmai irányítás mellett megtekintették STIHL Kft. Biatorbágy-Budaparkban lévő telephelyét, mely irodaház, raktár és szakszerviz részekből áll, megismerkedve annak tevékenységével és árukészletével. Az egyebek között a következők történtek:

A jelenlévők meghatározták a szakosztály 2005. évi munkatervének kereteit.

Dr. Horváth Béla szakosztályelnök tájékoztatást adott arról, hogy az Egyetem Erdőmérnöki Karának EMKI Géptani Tanszéke – a Kar vezetésével egyetértésben és dékánja által felhatalmazva – kezdeményezte, hogy neves professzorának, *dr. Káldy Józsefnek* mellszobrot állítsanak az Egyetem Botanikus Kertjében, születésének 85. évfordulóján, a 2005/2006. tanévnyitóhoz kötötten. *Dr. Káldy József* professzor az EMKI Géptani Tanszéke jogelődjének, az Erdészeti Géptani Tanszéknek 1959-1983. közötti vezetője; az Országos Erdészeti Egyesület Gépesítési Szakosztályának elnöke (1967-től 1983-ig); az erdészeti tudomány, az erdészeti gépesítés nemzetközileg is elismert, kiemelkedő tudósa és oktatója volt. Kérte a szakosztály tagjait, hogy segítsék a neves professzor emlékének méltó megőrzését és ápolását biztosító kezdeményezését.

Ormos Balázs főtitkár aktuális egyesületi ügyekről és a 2005. évi WOOD TECH rendezvénnyel kapcsolatos tervekről adott tájékoztatást.

A jól sikerült rendezvényen – melyért köszönet illeti az Andreas STIHL Kft.-t – 29 fő vett részt.

Kép és szöveg: **Dr. Horváth Béla** szakosztályelnök

Cseh-magyar erdészeti gépforgalmazási együttműködés

A Krtiny-i Erdészeti Oktató Vállalkozás (Masarykův les School Forest Enterprise = TFE) a brnoi Mendel Mezőgazdasági és Erdészeti Egyetem Tanulmányi Erdőgazdaságának különleges része. Elsődlegesen azt a célt szolgálja, hogy oktatási és kutatási projekteket valósítson meg az Egyetem Erdészeti és Faipari Iskolájának keretében.

A Tanulmányi Erdőgazdaságot 1923-ban hozták létre, 10 400 hektárnyi összefüggő erdőterülettel rendelkezik. Az erdőgazdaság területének középső része a Morva Karszt Természetvédelmi Terület (CHKO Moravský kras). Az erdő különlegesen változatos és gazdag, így az erdészeti fakitermelési és tájvédelmi mérnöki oktatási programjukban résztvevő hallgatók gyakorlati oktatása számára kitűnő terep. Alapvető oktatási küldetése mellett a TFE a Cseh Köztársaság egyik erdőművelési mintaterülete lett, egy olyan helyszín, amelyen fenntartható és természetközeli erdőgazdálkodás folyik. Krtiny mind a belföldi, mind pedig a külföldi terepgyakorlatok és kutatások kedvelt célpontja, legutóbb 2004 májusában az OEE Erdőművelési Szakosztálya vett részt tanulmányúton a területükön.

A TFE teljes éves termelési volumene mintegy 6 millió euro. A Krtiny Erdészeti Oktató Vállalkozás az egyetem részeként jelenleg erdőművelési és csemete-nevelési tevékenységekhez, valamint faanyag traktoros és drótkötélpályás közelítéséhez gyárt gépeket. A gépek megfelelnek a Cseh Köztársaság természetvédelmi területein és nemzeti parkjaiban történő alkalmazásra vonatkozó szabványoknak. A TFE által gyártott gépek – különösen a TPF tárcsás pásztakészítők, az RZS csemeteültető gépek, valamint a LARIX drótkötélpályák – nagy százalékban exportra készülnek. A rotációs erdőművelő gépek – többcélúságuk miatt – minden olyan terepen használhatók, ahol az erdő természetes vagy mesterséges felújítása előtt a talajt elő kell készíteni. Termékeik könnyebbek és energiatakarékosabbak versenytársaikénál, míg alkalmazhatóságuk és hasznosságuk a konkurens termékekkel megegyezik, vagy azoknál jobb. A fentiek, valamint a termelési minőség, a kínált karbantartási és javítási szolgáltatások, továbbá a termékek ára magyarázat arra, hogy eddig több, mint há-

Ing. Lubomír Novák a TFE igazgatója és dr. Pethő József a Szombathelyi Erdészeti Rt. vezető igazgatója a szerződés aláírása után. Fotó: Bakó Csaba

romszázötven darabot értékesítettek: nemcsak a Cseh Köztársaságban, hanem Lengyelországban, Litvániában, Lettországban, Észtországban, Németországban, Magyarországon, Szlovákiában, Ausztriában, Franciaországban, Finnországban és Kanadában. Az eladott LARIX drótkötélpályák száma igazolja a drótkötélpályák szerkezetének minőségét: 1995-től napjainkig összesen 70 db-ot adtak el.

Ilyen drótkötélpályák működnek a Cseh Köztársaságon kívül Szlovákiában, Ukrajnában, Lengyelországban, Magyarországon, Spanyolországban, Németországban, Franciaországban illetve Oroszországban. Magyarországon már évtizedek óta használjuk – kedvező tapasztalatokkal – az általuk gyártott gépeket, elsősorban csemetekerti és erdőművelő gépeik ismertek, de a LARIX kötélpályákból is több üzemel nálunk.

A Szombathelyi Erdészet Rt. és a cseh szakemberek között egy németországi gépkiállítás alkalmával történt meg a személyes kapcsolatfelvétel. Itt vetődött fel a gépgyártók részéről az az igény, hogy gépeik magyarországi forgalmazására partnert keresnek. Társaságunk már évtizedek óta használja a TFE gépeit, amelyekről nagyon kedvező üzemi tapasztalatokat szereztünk.

Gépjavító bázisainkon képzett szakemberekkel rendelkezünk. A fentiek alapján a Szombathelyi Erdészeti Rt. elvállalta a Krtiny-i Erdészeti Oktató Vállalkozás magyarországi kereskedelmi képviseletét.

A fentiekre vonatkozó szerződés ünnepélyes aláírására 2004. októberében került sor Magyarországon. Látogatásuk alkalmával a cseh erdészeti szakemberek betekintést nyertek a magyar erdőgazdálkodás szakmai kérdéseibe, amelyeket elsősorban gépesítési szempontból vizsgáltunk.

A gyártáshoz és szállításhoz szükséges minden jogi háttér biztosított. A TFE alapelve, hogy a megfelelőségi nyilatkozatokat és az esetlegesen szükséges tanúsítványokat az arra jogosított prágai intézettel együttműködve állítja ki. Fontos továbbá kiemelnünk, hogy termékeik megfelelnek a 89/392/EEC, a 98/37/EC és egyéb direktíváknak, így viselhetik az EU országokba történő exporthoz is a CE jelzetet.

Reményeink szerint a természetközeli erdőgazdálkodásáról híres Cseh Köztársaságban már bevált eszközök mind szélesebb körben terjednek el Magyarországon is.

Bakó Csaba

Szombathelyi Erdészeti Rt.

A brnoi Mendel Mezőgazdasági és Erdészeti Egyetem Tanulmányi Erdőgazdaságának Křtiny-i Erdészeti Oktató Vállalkozása – erdészeti gépek gyártója és exportőre a cseh, illetve külföldi piacokra a következő gépeket ajánlja:

♣ Csemetekert

- AVYPO ágyás és csemetekiemelő

♠ Erdőművelési munkák

- TPF-1N Tárcsás pásztakészítő
- TPF-2 Duplatárcsás pásztakészítő
- TPF-2V Duplatárcsás pásztakészítő
- RZS-1, RZS-2 csemeteültető
- DVV-96 Vontatott ágzúzó

♦ Faanyag-közelítés kötélpálya-rendszerei

- GOLEM 431 – Egydobú csörlő
- LARIX KOMBI Vontatókábel-rendszer
- ALPIN – Könnyű erdei drótkötél-rendszer
- LARIX 3T-500, 3T-650, 3T-800 drótkötélpályák
- LARIX HYDRO drótkötélpálya
- MOKO-25 kötélpálya-felsőkocsi
- HORIZONT kötélpálya-felsőkocsi teljesen függesztett szállításhoz

♥ Tartozékok

- kötel és szabadonfutó kötéltárcsa
- nagy szilárdságú „feszítőkötél“
- textilszalagok

Magyarországi forgalmazó:

SZOMBATHELYI ERDÉSZETI RT.

9700 Szombathely, Zánati út 26.

Tel.: +36/94/329-977, Fax: +36/94/329-973

E-mail: szombathely.erdo@mail.datanet.hu

Érdeklődni: Markó Gyula 06/30/936-57-23

www.szherdeszet.hu

Erdővédelmi Szakosztály tanulmányútja

Az Erdővédelmi Szakosztály szokásos évi tanulmányútját ezúttal a Mecseki Erdészeti Rt. területére szervezte. Május 26-28 között három napot töltöttünk Dél-Baranyában, ismerkedve az Ormánság és a Mecsek hegység erdészeti és kultúrtörténeti értékeivel.

Első nap Harkányban *Káldy József* vezérigazgató köszöntötte a szakosztály tagjait, és röviden bemutatta az erdőgazdaság jelenlegi helyzetét és gazdálkodási viszonyait. Ezt követően *Fenyősi László*, a Duna-Dráva Nemzeti Park osztályvezetője tartott vetítéssel egybekötött előadást a Dráva menti területek természeti értékeiről. Az előadást követően a Dráván tett kisebb hajóút során élőben is láthattuk a korábban képeken bemutatott élőhelyek, állatok és növények egy részét. Az estét jó hangulatú baráti beszélgetés zárta.

Másnap már korán reggel úton voltunk Sellyére, ahol *Molnár Tamás* erdészeti igazgató mutatta be a kocsányos tölgy plantázst, részletesen kitérve a plantázs kezelése során elengedhetetlenül szükséges, intenzívebb erdővédelmi munkákra. A számos kérdésnek csak az idő szabott határt, de vendéglátóink a későbbiek során is türelemmel és nagy szakértelemmel válaszoltak mindenkinek. A szentgáti idős bükkös-kocsányos tölgyes állományban megismerlítettük a szűkös anyagi lehetőségek ellenére a területen végrehajtott *Lymantria dispar* elleni védekezés eredményeit. Itt is elhangzott, miszerint az állami kiegészítő támogatások hiányában csak a szükségesnek ítélt területek töredékén tudtak védekezni a hernyó rágása ellen. A szentgáti erdőben végigjártuk a hazai viszonyok között egyelőre ritkaságnak számító lékes felújító vágással kezelt erdőrészletet, majd a szűnyogfelhők fokozott támadása mellett

visszavonultunk a sikotai vendégházhoz, ahol pogácsával, és hideg sörrel pótoltuk a komoly vérvesztéséget.

Délután mindenki kipróbálhatta a harkányi gyógyfürdő áldásos hatását, majd ezután meghallgattuk *Steiner István*nak, a Summit-Agro Hungaria Kft. területi képviselőjének előadását a legújabb, erdőgazdálkodásban is ígéretesnek tűnő növényvédő szerekről és azok alkalmazási lehetőségeiről. Este vetítéssel egybekötött élménybeszámolót tartottunk az előző évi szlovén tanulmányútról.

Utolsó nap délelőtt a zengővárkonyi idős, pusztuló szelídgesztenyést kerestük fel. A rohamosan terjedő *Cryphonectria parasitica* kéreggomba következtében a fák jelentős része teljesen elhalt, más részük erősen beteg. A közelmúltig úgy tűnt nincs megoldás a gombakárok ellen, de *dr. Radócz László* a DATE docense – aki a kérdéssel tudományos szinten foglalkozik – felcsillantotta a reményt a fák megmentésére. Előadása szerint úgynevezett hypovirulens gombatorzssal körbeoltva a

fertőzött törzs, illetve ágreszeket, lokalizálható a kórokozó, és mint tapasztaltuk, rövid idő múlva a gyógyulás jelei is mutatkoznak a kezelt részeken.

A gesztenyében tett sétát követően *Miszláng Lajos* a helyi ÁESZ osztályvezetője és *Kempf József* a zengővárkonyi

Gesztényéskert Egyesület vezetője ismertette az elmúlt időszakban nagy port kavart lokátorállomás tervezett építésének körülményeit, hátterét. A parázs vitába torkolló előadások során sok új információval gazdagodtunk, de úgy gondolom – és ezzel nem voltam egyedül –, hogy továbbra sem látjuk tisztábban a kérdést. A nem mindennapi látványosságnak számító tojásmúzeum megtekintését követő, bőséges ebéd után búcsúztunk el egymástól.

E helyen külön köszönet illeti *Kató Sándor* szakosztályelnökünket és valamennyi munkatársát, akik lelkesen és nagy odaadással készítették elő a tanulmányutat. Vendégszeretetük és szaktudásuk valamennyi résztvevő számára emlékeztetéssé tette a náluk töltött három napot.

Kép és szöveg: **Dr. Koltay András** titkár

Balassi Bálint Emlékfa Veszprémben

„Az nagy széles mező,
Az szép liget s erdő
Sétáló palotájok;”

/Balassi Bálint/

2004. október 20-án a Veszprémi Középsiskolai Kollégium kertjében ünnepélyes keretek közt ültettek emlékfát Balassi Bálint születésének 450. évfordulója alkalmából. Az emlékfáültetést Nagy Istvánné irodalomtanár, a kollégiumi könyvtár vezetője kezdeményezte. A piramis alakú kislevelű hársat a Hajagi Véderdő Erdőbirtokossági Társulat adományozta a kollégium diákönkormányzatának. A mintegy négy méter magas, mázsányi súlyú földlabdával kiemelt fát a diákok szállították a helyszínre és örömmel vettek részt az elültetésében.

Az ünnepélyes fáültetésen megjelent nevelő tanárokat, diákokat és vendégeket *Febér Csaba* igazgató és *Asztalos István*, Veszprém város alpolgármestere köszöntötte. A meghívottak között volt *dr. Péti Miklós*, az OEE magánerdős elnöke is, aki részt vállalt az esemény szakmai előkészítésben. A rendezvényt a diákok szavazatai és gitárkísérettel elhangzott korabeli énekek tették hangu-

latossá. Az eseményről a helyi sajtó és televízió is hírt adott.

Dr. Markó Lászlóné, az EBT elnöke az adományozás indítékaként utalt arra, hogy az erdőtulajdonosok minden fáültetését örömmel veszik, hiszen aki fát ültet, élő környezetünk jövőjét alapozza meg. A birtokosok tisztában vannak azzal, hogy a tartamos erdőgazdálkodás megkerülhetetlen részét képezi az erdők felújítása és új erdők telepítése, ezért több fát nevelnek, mint amennyit felélnek.

Emlékfák ültetése a mindennapos tevékenységből kiemelkedő, ünnepi esemény. Az erdészársadalom lelkületéhez közel áll a költészet és különösen olyan költők szeretete, akik a bennünket körülvevő természet szépségeit Balassi Bálinthoz hasonlóan, művészi eszközökkel tárják elénk. A Balassi tiszteletére nevelt ifjúság a környezetért felelősen cselekvő felnőtt nemzedék záloga lehet. Jelképezze ez a fa ebbéli reményünket is!

Kép és szöveg:

Markóné dr. Monostory Bernadett

A MELEGSÉG ÓRÁI: ÖNMELEGEDŐ TERMOTASAK

Önmagától felmelegedő zacskók, a testtáj melegen tartására, hidegben végzett tevékenység alkalmával (munkavégzés, szabadidős programok, hobby, sí, vadászat, horgászat, kirándulás, golf).

A védőfólia eltávolítása után a levegő oxigénjével érintkezve hő termelődik. A keletkezett hő elérheti az 50-60 C fokot is. A tasakokat a ruhára helyezve 8-10 órán keresztül kellemes meleget fog érezni. (felragasztható vagy zsebbe tehető).

Használata: Tépje fel a külső zacskót a fekete jelnél. Húzza le a takaró filmet a ragasztós felületről és felrázás (felbontás) nélkül ragassza a ruha felületének belső oldalára vagy az alsóruha külső felületére, a melegítendő testtáj közelébe, vagy a zacskót tegye zsebre. Vigyázzon hogy közvetlenül a bőrfelülettel ne érintkezzen.

Csak külsőleg használja. A melegítő hatás 8-10 óra hosszan tart (tasak/mérettípustól függően). Távolítsa el a testéről, ha túl melegnek érzi. Ne használja alvás közben.

Kisgyermek, csecsemők és mozgáskorlátozottak, cukorbeteg, vagy érzékeny bőrű egyének fokozott felügyeletet igényelnek.

Ne használja cipőben, zokniban, vagy talpon.

Összetevők: vaspor, víz, vermi-kullit, aktív szén, konyhasó. Nem mérgező, természetes alapanyagú. A hőképződés a vas oxidálódásából ered. A maximális hőfok 63 C lehet. Előfordulhat éghetetlen háztartási szemétként kell kezelni.

Forgalomban kétféle méretű zacskó kapható: kisebb - 96 x 70 cm, és nagyobb - 135 x 110 cm méretű. Mindkét típus öntapadós, a ruhára való felragasztást elősegítő csíkkal van ellátva.

KERMI vizsg. szám: 2003/2-01136

Gyártja: TECNON CO. Ltd., Japan

Forgalmazza: SUMMIT-AGRO HUNGARIA Kft.

1016 Budapest, Zsolt u. 4.

Tel: 1/214-6441 Fax: 1/202-1649

info: www.summit-agro.hu

XXVI. Fakitermelő Világbajnokság

A Magyar Fakitermelő Válogatott ebben az évben is az Andreas Stihl Kft. bőkezű szponzori támogatásával készült a világbajnokságra. Az edzések szervezését, irányítását, a szakmai felkészítést és az adminisztratív ügyeket a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány intézte. Nagyban segítette a válogatott keret, majd a csapat felkészülését a Bakonyerdő Rt. és a Roth Gyula Erdészeti Szak-középiskola.

A június 4-én ugyancsak Sopronban megrendezett második fordulóban került sor azoknak a kiválasztására, akik Magyarországot képviselheték az *olaszországi versenyen*. Horváth László (az újonc) miskolci, Kántor János (a nagy visszatérő) budakeszi és Tóth József (a rutinos) fertőbozi vállalkozók alkották a háromfős csapatot.

Számukra Kontra László *technikai vezető (Kiskunsági Nemzeti Park)*, és dr. Gólya János *csapatvezető (Nyugat-Magyarországi Egyetem)* június végén, augusztus végén és szeptember első két hetében tartotta a *felkészítő edzéseket*.

A csapat edzéseinek a lebonyolításához, a motorfűrészekkel, eszközökkel és védőfelszerelésekkel való ellátásához, az egyenruházat beszerzéséhez és a világbajnokságra történő kiutazáshoz az *Andreas Stihl Kft.* biztosította az anyagi fedezetet. Ennek köszönhetően nyugodt körülmények között készülhettünk, és – néhány lelkes szurkoló kí-

séretében – derűs kilátásokkal utazhatunk ki szeptember 13-án a Torino környéki Lanzo völgyben rendezett Fakitermelő Világbajnokságra.

A XXVI. Fakitermelő Világbajnokságon 29 ország csapata vett részt. Jó néhány ország ifjúsági versenyzőt is nevezett a háromfős felnőtt csapat mellett. A rendező országnak – szokás szerint versenyen kívül – második csapat indítására is módja volt.

Eredmények

Döntés:

26. Horváth László	636 pont
33. Tóth József	630 pont
43. Kántor János	622 pont

Gallyazás:

47. Kántor János	360 pont
57. Tóth József	332 pont
62. Horváth László	314 pont

Szerelés:

52. Tóth József	94 pont
58. Horváth László	92 pont
77. Kántor János	65 pont

Kombinált darabolás:

35. Tóth József	169 pont
53. Kántor János	157 pont
71. Horváth László	123 pont

Lánckímélő darabolás:

50. Kántor János	190 pont
51. Horváth László	189 pont
61. Tóth József	146 pont

Egyéni összetett verseny:

49. Kántor János	1394 pont
54. Tóth József	1371 pont
57. Horváth László	1354 pont

Csapatverseny:

1. Ausztria	4702 pont
2. Németország	4585 pont
3. Románia	4559
4. Ukrajna	4521
5. Svájc	4519
6. Észtország	4519
7. Oroszország	4516
8. Hollandia	4493
9. Olaszország	4486
10. Liechtenstein	4451
11. Svédország	4419
12. Szlovénia	4375
13. Norvégia	4364
14. Finnország	4358
15. Csehország	4225
16. Lettország	4211

17. Dánia	4189
18. Belorusszia	4134
19. Magyarország	4119
20. Nagy-Britannia	4039
21. Litvánia	3919
22. Szlovákia	3610
23. Horvátország	3488
24. Egyesült Államok	3413
25. Franciaország	3171
26. Dél-Afrika	3130
27. Belgium	3107
28. Spanyolország	2836
29. Luxemburg	2534

A csapatok értékelésénél kiemelendő, hogy Ausztria, Németország és Svájc tartja az utóbbi években megszerzett előkelő helyét. A skandináv országok – egy-két jó egyéni eredménytől eltekintve – lassan a középmezőnybe csúsznak vissza, aminek egyik oka a náluk csaknem kizárólagossá vált harveszteres fakitermelésben keresendő. Ismét kiválóan szerepelt azonban Kelet-Európa. Ezt bizonyítja Romá-

nia 3., Ukrajna 4., Észtország 6. és Oroszország 7. helyezése a csapatversenyben. Szomszédaink közül csak Szlovákia és Horvátország szerepelt gyengébben nálunk.

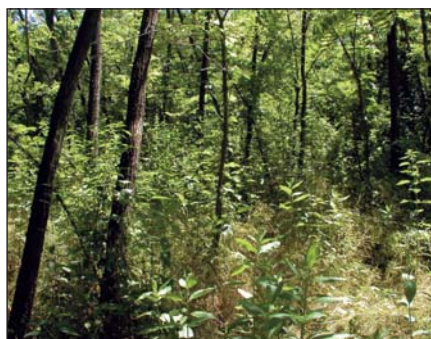
A magyar csapat 1995 óta nem ért el olyan magas összpontszámot, mint ebben az évben, mégis visszaestünk a 19. helyre. Önmagunkhoz képest fejlődöttünk tehát, de – mint azt már sokszor leírtuk – mások jobban fejlődtek.

Végül egy apró megjegyzés: A záróbanketten az egyes országok csapatainak ülési rendjét az asztalokra elhelyezett nemzeti zászlók jelezték. Egy később érkező ország helyét úgy foglalták el egy velünk szomszédos ország csapatvezetői, hogy annak zászlaját félretették a fűtőtestre, helyébe pedig saját zászlójukat tették. Íme egy példa a népek közötti „barátsággra”.

Fotó: Gólya J.

Erdő vagy vaddisznóskert?

Erdőállapot-változások vaddisznóskertekben

Számos esetben merült már fel ez a kérdés tudományos fórumokon és szakmai beszélgetések során egyaránt, de a válasz korántsem egyszerű. Különösen akkor nem, ha igyekszünk minden szempontot figyelembe véve, a problémát több oldalról körbejárva megválaszolni. Mindenekelőtt a gazdálkodónak kell eldöntenie, hogy egy adott területen erdőt nevel vagy intenzív vaddisznótartásra rendezkedik be. Amennyiben ez utóbbit választja, és ehhez megszerezte az összes engedélyt, „nyugodt szívvél” láthat hozzá a feladat megvalósításához, hiszen eldöntötte, hogy a vaddisznótartásból származó rövid távú vadászati bevételek a fontosabbak számára. Ez tisztán gazdasági szempontokat tekintve érthető, ugyanakkor nyugodt lelkiismerettel csak akkor dönthet valaki, ha pontosan tudja mit vállal ezzel. Az eddigi tapasztalatok – tudományos kutatások híján is – jelzik, hogy az intenzív vaddisznótartás igen erősen igénybe veszi a környezetet, de nem tudjuk, hogy ez az igénybevétel valójában milyen mértékű és hatású az erdők hosszabb távú viszonyaira nézve. Tehát bárhogy is dönt valaki, célszerű, ha tisztában van azzal mit hagy az utókorra, milyen következményei lesznek jelenlegi döntésének 15-20 évvel később, boldog nyugdíjas éveiben.

Mindezen gondolatoktól függetlenül

tény, hogy napjainkban rohamosan szaporodik a vaddisznóskertek száma, mivel egyre több gazdálkodó ismeri fel az ebben rejlő lehetőségeket, előnyöket. Ezek közül talán a legfontosabb a tervezhetőség, a vadászat és vadásztatás biztonsága és ennek függvényében a bevételek pontosabb kiszámíthatósága. A tapasztalatok szerint, hozzáértő kezelés és gazdálkodás esetén a vaddisznóskertek üzemeltetése jó jövedelmezőséget eredményez. Mindezek mellett a külső területeken csökkenthető a vaddisznó által okozott károk mértéke, ami a jelenlegi térítési rendszer mellett ugyancsak nem elhanyagolható tényező.

Az Országos Vadgazdálkodási Adattár nyilvántartása szerint jelenleg közel 100 vadaskert üzemel hazánkban, melyek összterülete mintegy 31 ezer hektárt tesz ki. Az egyre nagyobb erdőterületeket érintő intenzív vadtartás azonban új problémákat vet fel az erdőgazdálkodás és a környezetminőség megőrzésének szempontjából. A túlzott vadlétszám fokozott terhelést jelent a környezetre, ami több tényező együttes szerepéből adódik. A vaddisznók elsősorban túrásukkal bolygatják az erdők talaját, ami hasznosnak tekinthető a talaj levegőztetése, átforgatása szempontjából, ugyanakkor nagyobb területre kiterjedve már káros a lágyszárú vegetációra nézve. Intenzív túrás hatására lejtős területeken komoly eróziós problémák léphetnek fel. Emellett a túlzott mértékű taposás a talaj tömörödése révén káros hatással van a talajszerkezetre és a növényzetre. A vaddisznó zárt tartásának további káros tényezője a környezet erős nitrifikációja, ami az eredeti növénytakaró megváltozásához vezethet. A dagonyázás utáni dörgölődés következtében a fák törzsén, gyökfőjében jelentős károk keletkezhetnek, ami szélsőséges esetben a fák pusztulásához vezet. Mindezek alapján egyértelmű tény, hogy a túl magas vadlétszám az erdő növény- és állatvilágának faj- és egyedszám csökkenését idézi elő, azaz megkezdődik a környezet degradációja.

Feltehetően az erdőhöz és a vadászat-hoz értők számára az eddig elmondottak többé-kevésbé ismert tények, ugyanakkor a felvázolt problémákra vonatkozó egzakt mérési adatok, összefüggések ismerete hiányos. Még nem ismerjük pontosan a túlzott vaddisznótartásból adódó károk valós mértékét, a változások irányát, gyorsaságát és az ezeket befolyásoló

egyéb tényezőket, valamint ezek összefüggéseit. Ebből adódik, hogy a vaddisznóskertek megítélésekor a korrekt adatok hiánya miatt, többnyire egy-egy kiragadott példa alapján, gyakrabban azonban érzelmi és vadászetikai oldalról hangzanak el vélemények, ítéletek.

Éppen azért határoztuk el a téma alaposabb vizsgálatát, hogy a vitatott kérdések megválaszolásához egzakt méréseken alapuló adatok álljanak rendelkezésre. Mindezek mellett fontosnak tartottuk, hogy a kutatási eredményeket felhasználva támpontokat és segítséget adjunk a vaddisznóskertek jelenlegi és leendő tulajdonosainak a kérdéssel kapcsolatos döntések meghozatalakor. Természetesen tudjuk, hogy nem létezik univerzális recept, ugyanakkor már körvonalazódnak azok az ismeretek, amelyek alapján általános érvényű javaslatokat lehet megfogalmazni és így csökkenthető a vaddisznóskertek területén jelentkező környezeti károk mértéke.

A környezet változására vonatkozó vizsgálatok minél hosszabb időszakot ölelnek fel, annál megbízhatóbb eredményeket adnak. A természetben a változások csak ritkán következnek be hirtelen, átmenet nélkül, így a kutatások során többnyire csak tendenciákat, a változások irányát és az adott időszakra vonatkozó intenzitását mérhetjük, amelyek ismeretében azonban már következtethetünk a jövőbeni változásokra. Az általunk

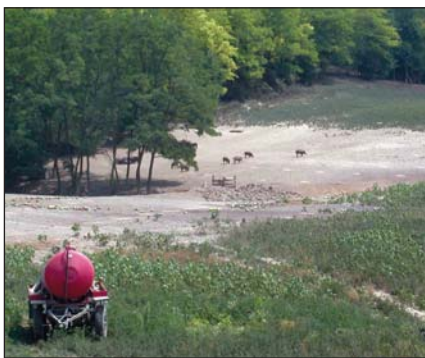

immár közel egy évtizede folytatott vizsgálatok eredményei alapján rendelkezünk néhány olyan adattal, ami meghatározó a vaddisznóskertek tekintetében. Az alábbiakban röviden összefoglalva közreadjuk ezeket, bízva abban, hogy a leírtakat figyelembe véve hozzájárulhatunk a vaddisznóskertek hatékonyabb és a környezetet kevésbé igénybe vevő üzemeltetéséhez.

Vizsgálatainkat 1994-ben indítottuk a HM Kaszói Rt.-nél, majd 1995-ben a Gyulai Rt. Hőgyészi és 1996-ban a Nagydorogi Erdészetének területén újonnan létesített vaddisznóskertekben. A kutatásokat mindhárom helyszínen még a vaddisznóskert céljára kijelölt területek bekerítése előtt kezdtük, összesen 20 mintaponton, a kiinduló állapotok felvételével, rögzítésével. A vizsgálatokat azóta folyamatosan végezzük. Ezek kiterjednek a vaddisznóskerti erdőállományok egészségi állapotának részletes rögzítésére, a cserje és lágyszárú növényzet cönológiai vizsgálatára, valamint a talajszerkezeti változások mérésére. Emellett a vadállományra vonatkozó aktuális adatokat is figyelembe véve – vadlétszám szezonális változása, befogások, betelepítések, kilövés, elhullás, természetes szaporulat, takarmányozás, vadkár, túrás, taposás mértéke stb. – összehasonlító megfigyeléseket és elemzéseket végzünk, bevonna ebbe a kerten kívül kijelölt 11 kontroll mintaparcellát is.

A három dél-dunántúli vaddisznóskertben a területek bekerítését követően a vaddisznó létszám évről évre fokozatosan emelkedett, mivel a befogások és a természetes szaporulat aránya mindig felülmúlta az elhullás és az éves kilövés számát. A vaddisznók létszámában jelentős a szezonális ingás, mivel a külső területekről egész évben folyamatosan töltik fel a kertet, ezzel szemben a téli vadászatok során hirtelen harmadára, negyedére csökken az egyedszám. A vizsgált területeken a vadászati üzemtervi adatok szerint a vadeltartó képességet figyelembe véve 100 hektáronként 3-3,5 vaddisznó jelenléte lenne elfogadható. Ezzel szemben a kertekben átlagosan 60-110 disznó él 100 hektáronként, ami 25-30-szorosa a kívánatosnak. Természetesen ez a létszám a vadászat szempontjából megfelelő, sőt kívánatos, ugyanakkor az erdőterületre nézve igen erős terhelést jelent.

Az eddigi vizsgálatok eredményeit figyelembe véve javasolható, hogy a kerten belüli vadlétszám maximális értéke ne haladja meg az 1 disznó/hektáros értéket. Ez a vadsűrűség is csak rövid ide-

ig tartható fenn, elsősorban a vadászat előtti téli időszakban, amikor a vegetációban nem okoz jelentősebb károkat. A környezeti terhelés csökkentése érdekében célszerű a törzsállományt viszonylag alacsony szinten tartani, azaz a vadászatok során a kertet minél jobban ki kell üríteni, majd az év folyamán fokozatosan feltölteni. Az egyre jobban terjedő (és jövedelmező) kankerteket teljesen elkülönítve javasolt kialakítani, hiszen itt klasszikus belterjes állattartás történik, ami végképp nem tekinthető az erdei ökoszisztéma természetes elemének.

A vaddisznóskertekben eddig végzett erdőegészségi állapot vizsgálatok azt mutatják, hogy a közel tízéves időszak során, meglepő módon, nem jelentkező mérhető kár a faállományokban. A fák egészségi állapota – összehasonlítva a külső területek kontroll parcelláiban lévőkével – nem mutatott eltérést, kivéve a belső területeken a dagonyák, szórók körzetében. Itt azonban gyakran találtunk a fák törzsén és gyökfőjében dörzsöléses károkat, amelyek nélkülűvé váltak, hogy ennek következtében elhaltak. A szórók és dagonyák környékén mindenütt sokkal intenzívebb degradáció jelentkezik a koncentrált taposás, túrás és nitrifikáció következtében. Ugyanakkor az etetőhelyek 2-3 évenkénti áthelyezésével csökkenthető a károsodás mértéke, mivel megfigyeléseink szerint az áttelepítést követő években gyorsan megindul a regenerálódás az adott területeken.

Míg a fák egészségi állapotában hosszabb távon sem mutatkoztak negatív hatások, addig a cönológiai felvételek eredményei már jelezték a területen bekövetkező degradáció megindulását. A vaddisznóskerti mintaparcellák tanúsága szerint egyértelműen a vad túlzott mértékű jelenléte, túrása, taposása miatt a növényzettel borított talajfelület aránya fokozatosan csökken, megközelítőleg évente 3-5%-ot. Ennek eredményeként jelenleg a vaddisznóskertekben átlago-

san 20-30%-kal alacsonyabb a talajszint összborításának mértéke, mint a vizsgálatok kezdetén. Az erdőállományok leromlását jelző különféle lágyszárú növények megjelenése és a természetes állapotokra utaló fajok visszaszorulása ugyancsak a kertek degradációját jelzi. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a különféle erdőtársulásokban eltérő mértékű változásokat tapasztaltunk. A nem őshonosnak tekintett akác, erdeifenyő és feketefenyő állományok, természetvédelmi érték kategóriák szerint, eleve degradáltak tekinthetők, így ezekben az erdőkben eleve magas a degradációs fajok aránya. Ezzel szemben az őshonos cser, kocsányos tölgy, éger, kőris stb. állományokban a természetességet jelző fajok képviselik a többséget. A túrásból, taposásból adódó növényzetpusztulás valamennyi állományban egyaránt jelentkezett, ugyanakkor a fajok számát és összetételét tekintve az őshonos állományok nagyobb mértékben változtak, romlottak. Mindezeket figyelembe véve javasolható, hogy a vaddisznóskertek kialakításakor a kijelölt területen lehetőleg nagyobb arányban legyenek a nem őshonos állományok. Célszerű úgynevezett rontott erdőt bevonnai a területbe, amely amellet, hogy kisebb erdőgazdasági értéket képvisel, sok esetben még jobb élőhelyet is jelent a vaddisznó számára. Továbbá a környezeti károk csökkentése és a vad szempontjából is javasolható, hogy minél mozaikosabb és vegyesebb összetételű legyen a vaddisznóskert számarára kijelölt erdőterület.

Végül valamennyi vizsgált paraméter alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a vaddisznóskertek üzemeltetése 15-20 évnél tovább nem javasolható egy adott területen. Úgy tűnik, hogy az erdőállományok szempontjából ez az időtartam még nem idéz elő végzetes és visszafordíthatatlan változásokat. Mindemellet meg kell jegyezni, hogy ezek a számok és adatok mindössze irányadónak tekinthetők, és az üzemelteteskör minden esetben mérlegelni kell a helyi adottságokat is.

Természetesen az itt elmondottak csak esszenciálisan tartalmazzák közel tíz év vizsgálati eredményeit, melyek részletes ismertetése más tudományos kiadványban kap majd helyet. Valójában e hasábon csak a vizsgálatokból levont következtetéseket és az ezek alapján javasolható megoldásokat tártuk az olvasók elé, hogy ezzel is hozzájárulhassunk a vaddisznóskertekkel kapcsolatos jobb döntések meghozatalához.

Fotó: a Szerzők

Diósgyőr a királyok–királynék „mulatóhelye”

A Diósgyőr környéki barlangok leletei bizonyítják, hogy a 18. század elejétől Bükk-nek (Bikk, Bikke) nevezett hegységet borító, vaddal teli, hatalmas erdőség már az őskori vadász-törzseket is vonzotta. A hosszú évezredek alatt a különböző korok emberei fokozatosan elhódították a vadontól a kenyeret adó szántóföldet és a honfoglalás idején Árpád egy gyűri (Geuru) alakú fa-föld várat adományozott Bors vitéznek.

A tatárjárás után épített diósgyőri (Dyosgeur) kővár uradalom birtokosai a trónviszályok miatt gyakran változtak. Károly Róbert az ellene lázadó főurak legyőzése után visszazerezte Dédes, Cserép, Diósgyőr várát, Nagy Lajos Élesköt, így a 14-15. században az egész Bükk hegység királyi birtok volt.

Nagy Lajos királyi székhelyként reprezentatív palotává építette át a várat és különösen megnőtt Diósgyőr politikai szerepe, amikor 1370-ben a lengyelek királyukká koronázták I. Lajost. Diósgyőr ekkor élte fénykorát, a király gyakran heteket-hónapokat töltött a vadban gazdag erdőségek melletti palotában, ahol magyar és lengyel főnemesek és főpapok, velencei és egyéb követek keresték a király kegyeit és fontos diplomáciai és közjogi kérdéseket intéztek.

Nagy Lajos leánya, Mária királynő és férje Zsigmond ugyancsak sokszor megfordult Diósgyőrben és német-római császárként innen keltezte számos oklevélét. Ő adományozta először hivatalosan is feleségének, a királynő udvartartása költségeinek fedezésére és ettől kezdve ez hagyományra lett. Mátyás és Beatrix is gyakran tartózkodott Diósgyőrben, II. Ulászló felesége adta a legtöbb kiváltságot Miskolc lakóinak, sok időt töltött itt gyermekkorában II. Lajos, akinek felesége, Habsburg Mária volt az utolsó magyar királyné, aki Diósgyőrben élt.

A 14-15. században a diósgyőri erdők – feketeerdő, silua nostra, silva regis – elsődleges rendeltetése a királyi vadászatok biztosítása volt és faanyagot szolgáltatott a vár és a lakosság szükségleteihez. Az erdőt a királyi vadászatok sikere érdekében őrizték, 1360-ban 120 vadász, 40 solymász, 60 pecér, 200 íjász tartozott a vár személyzetéhez.

A falkavadászatok mellett vadaskeretet is létesítettek, 1355-ben a várnagy király nevében a Szinyva vizén egy mal-

mot át cserébe a pálosok cseniki földjei és malmáért, mert ott a király halasztat és vadaskeretet rendelt felállítani.

Wenzel Gusztáv a jeles forráskiadó és történetíróról tudjuk; Diósgyőr „Lajos királynak annyira kedvenc mulatóhelye volt, hogy ott nemcsak évenként gyakran megfordult ... a késő őszi időszakot, a vadászatok idejét, a karácsonyi ünnepeket már rendszeresen itt töltötte” ... „Mátyás király Diósgyőrt egészben azért látogatta, hogy uralkodása gondjai közt egyenlőmelykor magányba vonuljon vissza, vadászattal mulathasson és módjához képest az ezen vidék monostorainak tudós szerzeteseivel tudományos, vagy művészeti értekezést cultiváljon”.

Vadászat és „mulatás” közben az uradalomhoz tartozó települések ügyeit is intézték királyaink. 1351-ben Nagy Lajos engedélyezte a miskolciaknak az épület- és tűzifa termelését, de előírta a Fő-utca kétházoros kiépítését. Mária királynő 1391-ben némi szabadságot engedélyezett Szikszó városának a diósgyőri Feketeerdőn. 1399-ben Zsigmond utasította várnagyát, hogy a miskolciakat erdőlési szabadságukban, az épület- és tűzifa beszerzését, a mész- és szénégetést illetően pénzfizetés nélkül ezután is tartsa meg, kivéve, ha az erdőt eladásra vágnák.

Diósgyőr gyarapodása érdekében 1469-ben Mátyás engedélyezte, hogy aki „elhagyott helyen házat épít, négy évig minden adótól felmentetik”. 1492-ben II. Ulászló parancsba adta katonáinak, hogy az uradalom városait – Diósgyőr, Miskolc, Keresztes, Kövesd – királyi pártfogásába vette, ezek lakosait ne merjék háborgatni.

Diósgyőr a korona birtoka

A Jagelló királyok idején a hatalmasodó főurak a királyi jövedelmeket is kisajátították, ezért az 1514. évi I. törvénycikk a koronajavak egyikének nyilvánította a diósgyőri uradalmat is. A parasztháború, a mohácsi csatavesztés, a kettős királyság miatt a törvényt nem tartották be. A zavaros adományozási és öröklési viszonyokat I. Miksa rendezte és 64 000 forintért Perényi Gábornak zálogosította el Diósgyőrt.

Perényi örökös nélkül halt meg, ezért özvegyének leánytestvére és annak lezármazottai örökölték az uradalmat. Így került Diósgyőrbe a Guthi-Országgh, az Enying-Török, a Homonnay-Drugeth, a Hadai, Wesselényi, Haller, Almási stb. család, akik azonban általában csak egy-egy részét bírták az uradalomnak. A bér-

leti összeg fokozatosan emelkedett, 1743-tól már 100 ezer forint volt és 1755-ben az egri káptalantól váltotta vissza a szepesi kamara. Így alakult meg a diósgyőri koronauradalom.

A bérlők a szabad erdőhasználat korlátozásával, majd megtiltásával, az erdei robot fokozásával növelték jövedelmüket. 1550-ben I. Ferdinánd még fát és 3 évi adómentességet adott annak, aki a török által elpusztított házat újra felépítette, de 1560-ban még a miskolciak is azért tiltakoztak, mert az erdőn favágásra, hordókészítésre kötelezik őket, pedig az nekik nem kötelességük.

A zálogosok tizedet szedtek a makoltatott sertésekből, fizetni kellett a legeltetésért, a mész- és szénégetésért. Az uradalom 8 falujának taxás, marhás és gyalogos jobbágysági településenként ki-termeltek és szállítottak 15-20 öl tűzifát, ezen felül Parasznyán és környékén dongát, Kisgyőrben szőlőkarót és épületfát termeltek, a diósgyőriek sövényből font kerítéseket készítettek és falunként 200-300 forint adót fizettek.

Láttuk, hogy a 14-15. században Diósgyőrben a várnak volt politikai szerepe és az erdő a vadászat révén nyújtott pihenést, kikapcsolódást királyainknak és vendégeiknek. Udvari vadászatokkal a 18. század elején tartották ismét, amikor II. Rákóczi Ferenc Miskolcon rendezte be főhadiszállását, itt fogadta Nagy Péter és XIV. Lajos követeit, itt tartotta üléseit a szenátus.

Megváltozott az erdő rendeltetése, egyre több fából készült termékre, az állatoknak makkra, legelőre volt szüksége. A 18. században elkezdődött a fa ipari hasznosítása az üveg- és vasgyártásban és ez a kamarai gazdálkodás időszakban teljesedett ki.

Járasi Lőrinc

A lapot Magyarország legnagyobb
médiatitkosítója, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIATITKOSÍTÓ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

A Bakony lábánál

Telefoninterjú Németh Ferenc kerületvezető erdőszel

A Kisbéri Erdészethél 10-ére beszél-tük meg a telefonos találkozót. Fi-zetési napra bár, de bízva abban, hogy a borítékok tartalmához az er-dészeti nevének semmi köze nincs. A mobiltelefonnal Németh Ferenc erdőszel várta a hívást.

– Szevasz! Úgy értesültem, hogy bāt-ran tegezhettek, hiszen azonos korúak vagyunk.

– Szevasz! Örülök, hogy közvetlen módon beszélhetünk.

– Most hol vagy éppen?

– A kerületemben, nevezetesen a Kovács-réti, amely 1115 hektáron fekszik, mintegy 15 km-re Ny-ra Kisbértől. A térképre nézve látható, hogy a Bakony ÉK-i szélénél található ez az erdő.

– Hogyan mutatható be röviden a Kovács-réti kerület?

– Az egykori Esterházy-birtok gondos kezelést kapott. Most mintegy 60 % cser, 10 % ktt főfafajú erdőt foglal magába a kerület. Az arra alkalmas termőhelyeken fafajcserével is foglalkozunk, ktt-esre, gy-ktt-esre, mélyebb fekvésekben helyenként kst-esekre változtatjuk a csereseket. Másutt marad a cseres. Érzékelhető tehát, hogy a vidéknek megfelelően változatos a domborzat.

– Az elmondottakból kitűnik a számottevő mesterséges erdőszítés.

– Igen, általában makkvetéssel, kerítés védelmében végezzük az erdőfelújítást. A területet bérli két vadásztársasággal összehangolt, jó munkakapcsolatban vagyunk, közösen építjük a kerítéseket, vizsgáljuk a költségeket. A vadgazdálkodás, a vadásztatás szervezése tehát nem közvetlenül üzemi feladat. A mostanában kevésbé változó gímszarvas és őzállomány mellett, gyarapodott a dámpopuláció. És persze a vaddisznó is jelen van.

– Az esedékes munkákban kikre számíthat?

– Szerencsére sokoldalú és minőségi az itt dolgozó vállalkozói csapat, ha kell erdőszítést, tisztítást, befejezett erdőszítés-ápolást, kerítésjavítást is készséggel teljesítenek.

– Csak nem nekik jutott az erdőszítés nyári ápolása is?

– Nem, nem. Saját, szerződött dolgozóink, nyolc lelkes és gyakorlott asszony is dolgozott folyamatosan a kézi ápolásban.

– Tavaly átlagosnak mondható csapadékviszonyok mellett fejlődött az

erdőszítés. Segít-e valamilyen természetes vízfolyás az „extra” kiegészítésben?

– A Posványkelői-ér ered itt a kerületben, amelyik a Hajmász-patakon keresztül a Bakony-érbe torkollik. Tavaly időszakosan elapadt, most folyamatosan csordogál benne a víz. A korábbi éves 400 mm-hez képest a tavaly ősziig mért 450 mm csapadék kedvezőnek mondható.

– Az erdőszítések legutóbbi műszaki átvétele hogyan értékelhető?

– A tervezett szintet sikerült elérni. Sajnos nincs számottevő makktermés, ezért beszerzésből kell a továbblépéshez vetési anyagot biztosítani.

– A jövő évi besorolások mennyiben érintenek?

– 4000 m³ cseres végvágás, 15 ha tkgy, 25 ha tisztítás képezi a jövő évi felhasználási feladatokat. A jelöléseket és a becsléseket idejében elvégeztem.

– Különleges, említésre érdemes hely van-e a kerületednek?

– Igen, helyi védettséget élvez 18 hektáron a 250 éves cseres-kocsányos tölgyes. A szárazság sajnos kikezdte az egészségét, a száradás jelei egyre terjednek. Érdekesség még a Rédtől néhány száz méterre található 3,5 hektárnyi, 90 éves kst kijelölt magtermő állomány. A szlavon típusú 30 méteres fák, a hegyi és korai juhar eleggyel látványnak is különlegesek.

– Milyen előzmények, események jellemezték az utadat a rédei kerületig?

– 57 éves vagyok. Az ásothalmi Bedő Albert Erdészeti Szakiskolában végeztem 1967-ben, ahol erdőszel-vadász végbizonysítványt kaptam. Ezt követően a kisbéri Táncsics Mihály Gimnáziumban érettségiztem. A Kisbéri Erdészethez 1967-ben kerültem, először beosztott erdőszelként dolgoztam. Soproni katonaság után vágásvezető lettem és 1972-től dolgozom a Kovács-réti kerületben.

– A családról, lakbelyről ballbatunk pár szót?

– Nős vagyok, a feleségem az óvodában dolgozik. Mindkét lányunk felnőtt már, közgazdász, illetve orvosi pályát választottak, dolgoznak. Rédén, saját házában, a kerület szélénél lakunk, itt történik naponta a csapadék (vagy szárazság – a szerző.) észlelése, mérése és regisztrálása is. Jól és könnyen elérhető, bejárható az erdő (a 9 km burkolt útnak is köszönhetően).

– Az Egyesületünkkel kapcsolatban vagy?

– Igen, körülbelül harminc éve tagja vagyok. Az Erdészeti Lapokat rendszeresen olvasom.

– Köszönöm a beszélgetést. Sok sikert, örömet kívánok a további munkáiban, a magánéletben.

Apatóczy István

Magánerdő-fórum Bátonyterenyén

2004-ben, a VIII. Erdők Hete központi témája a magánerdő-gazdálkodás volt.

Az erdőszel központjában Szabó Lajos erdőszelvezető fogadta az érkezőket. Az autókaván először a Borzagos rétre ment, ahol Pallagi László vezérigazgató köszöntötte a résztvevőket. Hangsúlyozta az EU-források felhasználásának szükségességét, és a két szektor összefogását szorgalmazta.

A magánerdő-gazdálkodók szervezetét képviselő Répászky Miklós köszöntötte a megjelenteket.

A Husqvarna reprezentatív gépbemutatóval képviseltette magát a rendezvényen. Lázár Gyula igazgató ismertette a 300 éves tradíciókkal rendelkező és hazánkban 30 éve jelenlévő svéd-magyar céget.

A fórum Fenyvespusztán folytatódott, ahol Szabó Lajos bemutatta a fenyvespusztai

Erdészeti Erdei Iskolát. Az erdőszelvezető hangsúlyozta, hogy az Egyesület programjában nagy hangsúlyt kap a társadalom felé történő nyitás. Csendes József, az ÁESZ Egri Igazgatóságának helyettes vezetője ismertette a szolgálat átszervezését követően az új szervezeti felépítést, többek között a pályázatok befogadására létrehozott Ügyfélszolgálati Csoportot.

Molnár László, a MEGOSZ alelnöke is hangsúlyozta az ágazatot jellemző forráshiányt. Gyakorlati tanácsokat adott az erdőtulajdonosoknak a pályázatok megírásához.

Jung László vezérigazgató-helyettes a magánerdők energetikai célú fatermesztéséről szóló előadásában ismertette a kazincbarcikai AES és az Egererdő Rt. együttműködését. Az előadások után a vendégek megtekintették a Tuzson-arborétumot.

(A Forestpress nyomán)

A természet pedagógusa

Pacsai Norbert tanár úrral Abádszalókon ismerkedtem meg, immár harmincöt évvel ezelőtt. Tanítványainak huszonöt éve szervez nyári erdei táborokat, melyben az erdő, a természet szeretetére oktat. Vele beszélgettem abádszalóki otthonában.

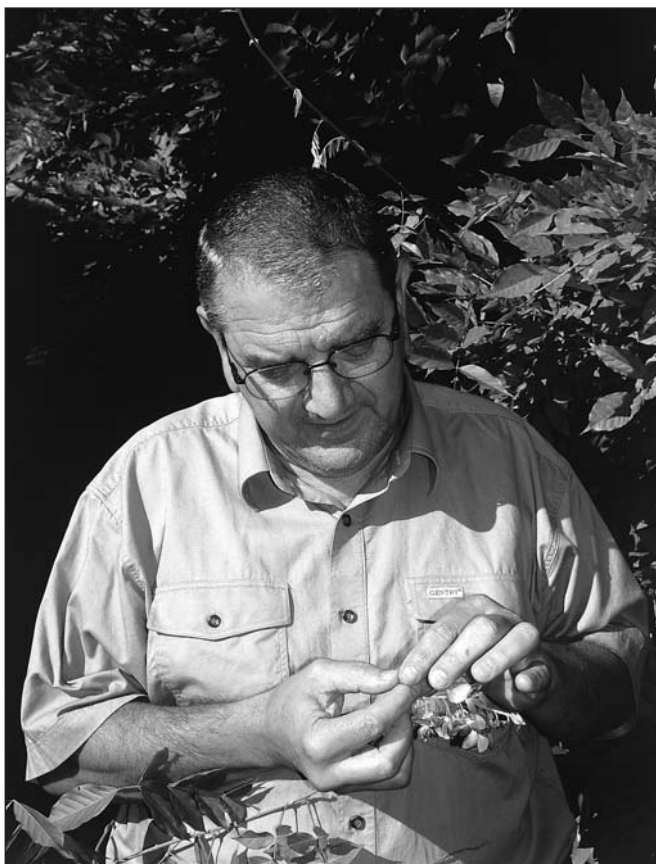
– Esmélésem kezdete óta valami megfoghatatlan jó érzés fogott el, valahányszor erdőbe léptem. Azután egyszer, amikor szüleim házának küszöbét léptem át, ugyanaz a gondtalan gyermeki derű telepedett rám. Akkor vált tudatossá bennem, hogy hiszen amikor az erdőbe lépek, akkor is hazaérkezem.

Amikor már dokumentummal is igazolhatóan a biológia tanára lettem, bizony nekem az anatómia, a biokémia, a fiziológia jelentette az ismeretek összességét. Azon a településen, ahol „futott” emberként – lévén nagyváradi – nemcsak házat, hanem hazát is leltem, és immár nem voltam „sehonnai”, ezzel az alapállással kezdtem az ebadták természeti oktatását-nevelését. A nemzetemnek nem, de nekem hasznomra vált a tájrombolás, ami a kiskörei erőmű építésének a következménye volt. A fekete nyárral és fehér fűzzel tarkított ártéri bokorfüveget akkor is irtották, amikor a fák odvas üregéből nemcsak tojások, de bagolyfiókák is hullottak ki. A munkaterületen esténként indianozó gyermekek ezt velem közölték. Nem zavarták meg a nyugalمامat, mert még akkor azt gondoltam, hogy az ott dolgozók, de főleg a főnökeik tudják, hogy mit csinálnak. Ebbe a gyerekeim nem nyugodtak bele. Schmidt Egonnak írtak a tudtom nélkül levelet, amelyben a véleményét kérték. Hogy mi volt a jeles író-ornitológusnak a véleménye, elképzelhető, de amit a gyermekeknek a biológiatanárukról írt, az nem volt hízelgő. Határozottan a gyermekek lelkére kötötte, hogy a Szolnokon élő Lőrincz Istvánnal – a Magyar Madártani Egyesület főtitkárhelyettesével – vegyék fel a kapcsolatot. Ekkor már nekem kellett intézkednem, és nem lennék őszinte, ha azt mondanám, hogy nem

kényszerűségből tettem. Ezeknek a gyermekeknek köszönhetem, hogy a természetvédelemnek egyik – a realitásokat mindig tudomásul vevő – zászlóvivő pedagógusa lettem.

– *Hogyan kerültél a Tisza partjára, e remek madarászó helyre?*

– Bár a Partiumból rajzott ki népes

Fotó: Pápai Gábor

családom, én a jó sorsnak köszönhetően Tisza menti ember lettem. Addig csak a hegyvidéki erdőket ismertem, mint alkalmi turista. Nem tudom elmondani milyen hatással volt rám, amikor feleségemmel – aki megmutatta szűkebb hazáját, Abádszalók tündérvilláját – először végigsétáltam a Berén. Akkor láttam életemben először fűnyár ligeterdőt. Szülői házamtól több száz kilométerre azonnal otthon voltam. Később több neves – nem hazánkbeli – madarásznál tapasztaltam meg ezt a gyermeki csodálkozást. Afrikai és dél-amerikai emlékeiket felülmúló élményben volt részük a Tisza partján.

– *Végleg elkötelezett lettél.*

– Ekkora kincsek birtokában nem lehet kétséges, hogy a biológia tudományán belül lelkes híve lettem a természetvédelemnek. Az ökológiában talál-

tam meg azt a résztudományt, amely a XXI. század emberének értelmes feladatát ad. Így századelőn nagy a túlekedés, hogy melyik globális probléma – az ökonómia, az informatika – uralja majdan az emberi gondolkodást. Ezen a kérdésen az én tanítványaim, kerüljenek az országépítés bármelyik területére, csak mosolyognak. Ez a század az ökológia százada. A kibillent egyensúlyt vissza kell állítani. Reális embernek nem lehet kérdéses, hogy ebben az erdővel gazdálkodóknak mekkora a szerepe.

Az erdőben cserkésző gyermekekkel gyakran megállunk beszélgetni arról, hogy olyan „erőműben” járunk, amely nemcsak energiát ad, mint minden más erőmű, hanem azokkal ellentétben javítja a légkört, megszámlálhatatlan egyéb szolgáltatást nyújt – nyersanyagot, pihenőhelyet és még egy egész ökoszisztémának helyet is ad. Van-e még a világon bármi, ami szép, jó, de még hasznos is? Nem tudok elképzelni olyan tantárgyat, amit az erdőben ne lehetne tanítani.

– *Mondhatjuk, megszállott erdőbarát vagy.*

– Pedagógus pályámból – reményeim szerint – a természetföltöltött gyermekek hasznát nyertek. Egy ilyen életút

azonban nem egyéni produkció. Híresen jó pedagógusközösségekben dolgozhattam, de a Gondviselés számos jeles embert teremtett kortársamnak, akik a természetvédelem szigorú kötelezettségeit erősítették bennem. A teljesség igénye nélkül említek néhányat: *dr. Tóth Albert* ökológus, *Répászky Miklós* erdész, *Horváth Ernő* erdész-pedagógus, *Lőrincz István* ornitológus, *Urbán Sándor* erdész-ornitológus, mind-mind egy életre szóló példát mutattak hivatástudatból. Nagyon élveztem, mert végtelemül hasznosak voltak azok az észrevételek, melyeket egy-egy nyári tábor terepi foglalkozásán tőled hallottam.

Pacsai Norbert, az erdők pedagógusa az elmúlt évben a Magyar Köztársaság Bronz Érdemkeresztjét vette át Mádl Ferenc köztársasági elnöktől.

Pápai Gábor

A dabasi nyárfák kivágása: „itt a piros, hol a piros”, játék a közvagyonnal

A Gazdasági Versenyhivatal honlapján a mezőgazdasági tevékenységek között található a Vj-109/2004/27. számú határozat, amely a dabasi önkormányzat tulajdonában álló ingatlanon 133 db nemes nyárfa kivágásának körülményeit vizsgálta. A versenyfelügyeleti eljárást két cég és egy egyéni vállalkozóval szemben „a versenytársak közötti, versenyteljesítéssel kapcsolatos összejátszásra” utaló magatartás miatt indították.

Bár a határozatban személyek és konkrét cégnevek szerepelnek, de a vizsgálónak, a határozat fogalmazójának neve „fedve” maradt.

A játék egyszerű, végy egy pakli magyar kártyát, abból egy pirosat és két másik színt, majd egy ügyes kezű játékos, a színeket lefordítva villámgyorsan keverje össze a lapokat. A kellekek közé tartoznak a nagyhangú kikiáltók, akik a játékban mindig nyernek, ezzel demonstrálva a gyanútlan fogadók előtt, mily könnyen juthat nagy nyereményhez. Élesben a „hol a piros?” kérdésre a balek fogadó ritkán találja el a pirosat. A játék zavartalanságát és a nyereményt az „örök” biztosítják, figyelik a rend őreinek mozgását, nehogy váratlanul lecsapjanak a tiltott tevékenységet folytatókra. De mi történik, ha a tiltott tevékenység üldözői is „beszállnak a játékba”, nem kétséges, a játékszenvedéllyel megáldott fogadó a gatyáját is elveszíti!

Ezek után nézzük, hogyan játszották el a 133 nemes nyárfa értékét. Bár a lapokat keverő játékos, igyekezetében véletlenül megmutatja egy-egy lap színeit (a határozat ismertetéskor erre felhívom a figyelmet), de a végeredmény nem kétséges.

A határozatban megfogalmazott tények alapján a fakitermelés háttere a következő:

Az önkormányzat a közparkban a nemes nyárfák kivágására több szakértő véleményét is kikérte. A szakértők megállapításai alapján – „egy erdőmérnök megtekintette” és megállapította „mihamarabb ki kell vágni” vagy „a közelben felépült egy sportcsarnok, mely a terület forgalmát, és ezzel összefüggésben a balesetveszélyt is megnövelte” – döntöttek. A döntés és a végrehajtás szakszerűségét sugallják a következő megfogalmazások: „Az ön-

kormányzat környezetvédelmi okból várt januárig, amikor a fák alvó időszakban vannak”, vagy „az önkormányzat szerette volna mielőbb elkezdni a fák kivágását, annak elkerülése érdekében, hogy nehogy belecusszsanak a következő vegetációs időszakba”. Az önkormányzat bár „nem volt jogi kötelezettsége ajánlatok bekérésére” a költségei minimalizálása érdekében, a közpénzek takarékos gazdáljaként a fakitermelés végrehajtására három vállalkozótól is ajánlatot kért.

Első olvasatban úgy tűnik, minden a legnagyobb körültekintés mellett történt, ennek ellenére a „jegyző a fák kivágásáról rendelkező határozatát egy akadémikusoktól megtagadta. A Közigazgatási Hivatal elutasította a fellebbezést „így folytatódhatott a fák kivágása”. A határozatot megfogalmazó vizsgáló nem adott tájékoztatást sem az akadémikusoktól érveiről, sem pedig a Közigazgatási Hivatal elutasításának indokairól. A tényekhez szorosan hozzátartozna, hogy a három pályázó közül ki és mennyiért nyerte el a fakitermelés jogát, de ezt a „míves” határozatból nem lehet kideríteni, bár az egyik vádlott vallomásából valami mégis kiviláglik, de erről majd később bővebben lesz szó.

A határozat olvasója ezek után nem igazán érti, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a fakivágásra beadott „pályázatok formai hasonlósága” miatt miért indított hivatalból eljárást, hiszen az önkormányzat eljárását a Közigazgatási Hivatal jogszerűnek ítélte. De elképzelhető, az akadémikusok kételkedtek, s szükségessé vált egy újabb hivatali vizsgálat, amely ismét megerősíti az önkormányzat eljárásának „tisztaságát”, s így egy újabb állami hivatal jogerős határozatával leszerelhetők az elégedetlenkedők, s a kétkezdők.

Nézzük mire jutott a vizsgáló az igazság kiderítésében. A határozat fogalmazványában először a védekezések érvei, és a tanú vallomása szerepel, s csak ezután kapunk tájékoztatást a hivatali eljárás tényeiről, és a vádakról. Ismét valami olyasmi, ami nem igazán logikus, hiszen először kellene a vádat ismertetni és bizonyítékokat feltárni, majd ellene és mellette tanú(ka)t felszólítani, és csak ezután következhetne a vádlottak védekezése.

A játék logikája azonban a dolgok összekeverését, a piros lap eltüntetését, s nem a megtalálását diktálja. A „kezek” mozgására koncentrálna próbáljuk meg logikusan követni a vizsgálat tényeit és a bizonyítékokat:

1. A címzésben, mindhárom ajánlatban tévesen „Március 15. tér 1/B szerepel, míg a helyes cím Szent István tér 1/B.”

2. Feltűnő hasonlóság az ajánlatokban a bekezdések egy szóközzel beljebb kezdődnek. Két pályázatban (egyik cég és az egyéni vállalkozó) a nyárfa helyesírása hibásan „nyár fa”-ként különírva és a „Március 15.tér” a pont után szóköz nélkül szerepel. „Az ajánlat első mondata a kezdő szó kivételével is teljesen meg-egyezik...”

3. Az egyik cégnél tartott helyszíni szemle során a cég számítógépében megtalálták az egyéni vállalkozó egy másik munkára adott ajánlatát.

A tények elég meggyőzőnek látszanak, a kezek mozgását figyelő fogadó még követni tudja a „piros lap” mozgását. A játékos sebességet vált, jöjjön hát a tanú vallomása:

A tanú, Dabas alpolgármestere, ha elolvassuk a tanú vallomását, elbizonytalanodásunk tovább nő. Vallomásából kiderül: „a fák ... sok kárt okoztak, két szakértői vélemény szerint is ki kell vágni őket. A frissen épített sportcsarnok is tovább növelte a balesetveszélyt.” Elképesztő, ha igaz, amit mondott, akkor nem a fákat kell kivágni, hanem a csarnokot kell lebontani! A jegyző úr munkáját segítve az önkormányzat érdekeire határozva kért ajánlatokat, „hogy ne esetleg utólag nyújtson be a vállalkozó egy nagyobb összegű számlát.” Megrázó álláspont, hiszen a közérdek a legjobb minőségű és legolcsóbb ajánlat lenne. A tanú emlékezete szerint a területet (nem az értékes fákat) megtekintő erdősztechnikus ajánlott két pályázót, de arra nem emlékszik, hogy a harmadik pályázót „az erdősztechnikus ajánlotta-e vagy a jegyző úrral a telefonkönyvből keresték ki.” De tudomása szerint „nem tevékenykedik más hasonló profilú vállalkozás Dabas környékén”. A tanú helyismerete kiváló, érthetetlen miért kellett az erdősztechnikus? A pályázatok formai hasonlósága nem tűnt fel a tanúnak, arról hogy „egy ember készítette volna” nincs tudomása. Mindhárom pályázat téves

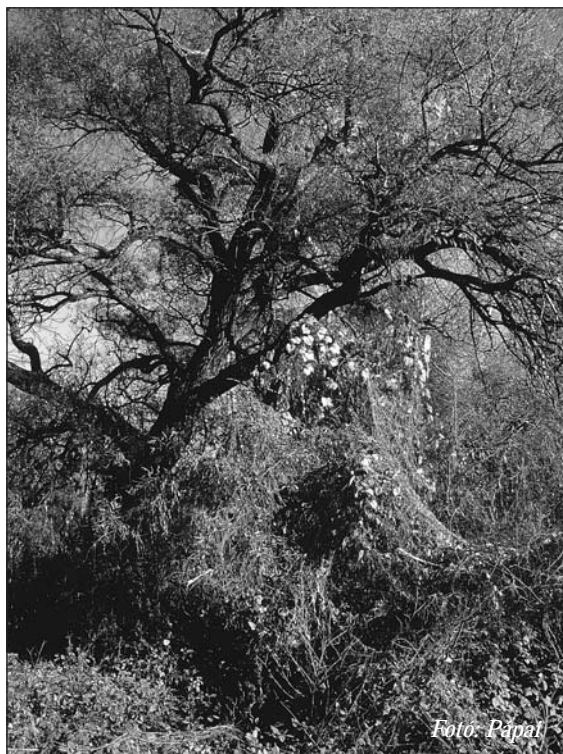
címzéséről azt állította „... elképzelhető, hogy mindannyian régebbi telefonkönyvből nézték ki a címet.”

A vallomást olvasva, érthetlenné válik a tanú státusa, vallomása inkább védekezésnek tűnt. Körültekintő ember lévén, két szakértőt kért fel, egy erdőmérnököt és egy erdőszaktchnikust, míg az önkormányzat egy szakmáját meg nem nevező szakértőt kapott. Feltételezhetően a szakemberek tájékoztatást adtak a faállomány értékéről és a kitermelés várható költségeiről. Ugyanakkor az önkormányzat számára elegendő volt a szakértők és a szakmáját meg nem nevező szakértő szakvéleményének azon része, amely a fák károsodásának és balesetveszélyének bizonyítását igazolta.

De nézzük, mivel védekeznek a pályázók (a vádlottak): Az első pályázó ügyvezetője: Az alpolgármester (a tanú) telefonon kereste meg és kérte a terület megtekintésére és ajánlata beadására. Állítja nem volt tudomása arról, hogy rajta kívül még kitől kért ajánlatot az önkormányzat. Cége számítógépén az egyéni vállalkozó által írt levélről elmondta „akkor egyszer kiségtették, mert neki elromlott a számítógépe. A többi ajánlatot nem ő készítette, az ajánlatokban található formai hasonlóságokról nem tudott nyilatkozni.” Arról, hogy 50%-os tulajdoni hányaddal rendelkezik a másik pályázó cégben, azt nyilatkozta „befektetőként van jelen, az operatív irányításba nem szól bele, arról sem tudott, hogy a másik cég is adott be ajánlatot”.

Hát igen, ha valaki befektet, akkor csakis biztos helyre teszi a pénzét, amit ellenőrizni tud, ha mást nem akkor, meghatározó tulajdonosként cége „operatív irányítását” végző ügyvezetőjét. Munkahelye, egzisztenciája a befektető tulajdonostól függ, tehát vallomásában is a befektető érdekeit kell képviselnie.

De nézzük a befektető másik cége operatív irányítójának vallomását: Elmondása szerint az alpolgármester (a tanú) telefonon kereste meg, s kért tőle ajánlatot. Arról, hogy az alpolgármester kitől kért még ajánlatot, nem volt tudomása, s a meghallgatáson tudta meg, hogy a meghatározó tulajdonos (befektető) cége „végezte el a munkát”. Megerősítette, hogy az 50%-os tulajdoni hányaddal rendelkező befektető nem vesz részt az operatív irányításban.

Nem tud arról, hogy a „három ajánlatot” egy ember készítette volna. Ha az ügyfél pontosan azt mondta, ami a határozat szövegében áll, akkor honnan tudta, hogy pontosan három pályázatról van szó, amikor korábban azt vallotta „nem volt tudomása, hogy rajta kívül még kitől kért be ajánlatot az alpolgármester.” Az ajánlatokon található címzést ő a telefonkönyvből nézte ki. Azzal, hogy az ügyfél többes számot használt, joggal feltételezhető, hogy a három pályázaton található címzést „ő a telefonkönyvből nézte ki”.

Végezetül nézzük a harmadik pályázót, az egyéni vállalkozót, aki egybehangzóan azt adta elő, amit már a másik kettőtől hallottunk: az alpolgármester (a tanú) kereste meg, kérte ajánlata sürgős beadására. Az ügyfél emlékezete szerint a munkát a fa anyagáért elvégezte volna, csak a felújításért kért volna 3-400 ezer forintot. A vizsgálat során első alkalommal utalnak a faállomány értékére. A többi ajánlattevőről nem volt tudomása. Nem kapott értesítést, hogy nem nyert a pályázata. A formai hasonlóságokról azt nyilatkozta „ő a címet a telefonkönyvből nézte ki”, egyéb formai hasonlóságokról nem tudott nyilatkozni. A másik pályázó számítógépén talált leveléről azt mondta, hogy egyszer sürgősen ajánlatot kellett adnia, s mivel elromlott a számítógépe ezért vette igénybe a segítséget.

Tehát a pályázatok tökéletes formai hasonlósága mellett a meghallgatott ügyfelek és a tanú is ártatlansága bizo-

nyítására ugyanazokat a „kulcsszavakat” használta. Most már tudjuk, nem csak a pályázatok, de a vallomások is tökéletesen egybehangzóak. Az egyetlen hibát a lapok mozgatásában, a „piros lap felvillanása”, a vállalkozónak a faállomány értékére tett utalása jelenti.

Ez megnyugtatja a fogadót magabiztossága nő, úgy véli még mindig követi a piros lap mozgását.

Az esemény leírása a vizsgálat által feltárt bizonyítékok, megállapítások alapján a versenytanács döntésében megállapítja „a vállalkozások közötti megállapodást vagy összehangolt magatartást nem támasztja alá elegendő bizonyíték, és a további bizonyítási eljárás alapján sem várható olyan tény vagy körülmény felderítése, amely a jogsértést kellő mértékben alátámasztaná. A beadott pályázatok szövegezésbeli hasonlósága - amelyek közül az egyezően téves címzést az eljárás alá vontak hitelt érdemlően magyarázták - önmagában nem lehet elegendő a versenykorlátozó összejárás bizonyítására.” A versenytanács a vizsgáló jelentése alapján az eljárást megszüntetette.

A játékos lassított, befejezte a lapok helyzetének felcserélést, s a három lapot kiterítette az asztalra. Ekkor már a fogadó csupán hitte, hogy tudja hol a piros. Kissé elbizonytalanodva rábökött az egyik lapra. A játékos kaján mosollyal az arcán felemelte a pirosnak vélt lapot, s a fogadó rájött, veszített. A játékos besöpörte a fogadás tétjét.

Szomorú, de tény, mindez megtörtént. A játékos hevében az államigazgatás „közszolgái” közül senkinek sem tűnt fel a 133 nemes nyárfa értékének eltüntetés. Sikerült az önkormányzati fák kivágásának történetét úgy beállítani, mint a balesetveszély elkerülésére az önkormányzati út kátyúzását. Egy minden gyanú felett álló tisztességes versenyben elnyert pályázaton a legalacsonyabb fakitermelési költségeket ajánló győztes pályázó a faállomány értékétől az önkormányzatot úgy szabadította meg, hogy azt bárki észrevette volna!

Brávó!

Az írás az e kormányzat adta nyilvánosság nélkül nem született volna meg. Látogassa meg és töltsen le a www.gvh.hu honlapról a határozat eredeti példányát!

Horváth Zoltán

Paradigmaváltás vagy tulajdonosváltás?

Erdész- és nem erdész körökben is egyre többen, egyre többször hangoztatják, hogy szakmánkban paradigmaváltásra van szükség. Valóban fordulóponton vagyunk? – tegyük fel bátran a kérdést, s merjünk szembenézni a válaszokkal. Tőlünk nyugatra a Waldwende és a new forestry igénye, ténye már jobban beivódott a köztudatba, s szakmai területen is kitapintható a változás. De hazánkban más – az erdészethez közel álló – szakterületeken is bekövetkezett a paradigmaváltás. Gondoljunk csak vízügyi szervezetünkre, mely 150-200 évvel ezelőtti problémáit technokrata szemlélettel, gyors műszaki beavatkozásokkal próbálta megoldani. Napjainkban viszont ökológikusabb szemlélettel, környezetkímélőbb módszerekkel (pl. Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése) akarja jóvátenni korábbi tévedéseit, s megfelelni a társadalom elvárásainak. Szakmánkon belül a közelmúltban egy szűkebb szakterületen is végbement egy gyökeres és csendes fordulat; a növénynemesítő szemlélet felcserélődött a génmegőrző szemlélettel. A genetikai változatosság leszűkítése, az egy vagy kevés klónú fajták nemesítése helyébe a genetikai sokféleség megőrzése lépett elő.

Az erdőgazdálkodás múltját végigtekintve több szemléletváltást, fordulatot lehet fölfedezni. Az első, egyik legfényesebb az volt, amikor 150-200 évvel ezelőtt az addigi rendszertelen használatokat felváltotta az okszerű, rendszeres, tartamos erdőgazdálkodás. A vízügyi szervezethez hasonlóan elődeink gyors megoldást választottak, a napjainkban is kizárólagosságot élvező vágásos üzemmódot. Fordulópontnak tekinthetjük az 1950-es éveket is, amikor az erdészszakmában is eluralkodott a technokrata szemlélet, a nagygépek, vegyszerek alkalmazásának igénye, kényszere és reménye. Az 1968-as „új gazdasági mechanizmus” pedig az ökonomikus szemlélet fölerősödésének, napjainkig elsődlegességet élvező szerepének fordulópontja.

Milyen új szemléletet kíván a XXI. század kezdetén az erdők fenntartása, megőrzése? A válasz sokak számára egyértelmű, a korábban már sokat hangoztatott ökológiai szemléletet. Tegyük hozzá gyorsan, hogy az elmúlt fél évszázadban frázisként pufogtatott „az ökológiai és az ökonomiai szempontok harmóniájának megteremtése” csak a problémák elfedésére volt jó. Nem kétséges, hogy a két szempont közül melyik gyűrte maga alá a másikat. Hogy miért alakult így az erdőgazdálkodás sorsa, az jóval hosszabb elemzést igényel. De azt nem szabad elfelejtenünk, hogy a tudományos alapot adó és a szakembereket nevelő selmeci

gyökerek nem az ökológiai szemlélet talajából táplálkoztak. Erdőgazdálkodásunkat bizony a bányászat-kohászat faigénye hívta napvilágra, s a bányászati-kohászati oktatásból és kutatásból nőtt ki az erdészeti oktatás-kutatás is, amely napjainkig megőrizte nagyon erős műszaki szemléletét. A nagy kérdés persze az, hogy a jelenlegi, jövőbeli erdészeti szakemberek három (műszaki – ökonomiai – ökológiai) lábón állása közül milyen hosszúak is legyenek ezek a lábak. A manapság hangoztatott egyforma hosszúság megfelel-e a jelen és a jövő kihívásainak, vagy csak a problémák megkerülésére elég?

Vizsgáljuk meg, hogy a mostani fordulópontnak milyen lényeges elemei vannak! Senki számára nem lehet vitás, hogy a néhány ezer főt számláló erdészársadalommal szemben 10 millió természetföltő szemléletű állampolgár áll. S ebből következik, hogy a külső erők kényszerítik ki a (gyors) váltást, a szakmán belüli (esetleges) viták azt mindig csak a távoli jövőbe helyezik. A váltás maga pedig az, hogy a még megmaradt és a jövőben visszaalakítható / visszaalakítandó természet-szerű erdeinkben a megörökölt vágásos erdőgazdálkodást olyan erdőfenntartásnak kell felváltania, amely nem csak a faanyagtermelés tartamosságára van tekintettel. Ennek az erdőfenntartásnak a napjainkig alkalmazott „vetés-aratás” növénytermesztői elv helyett a folyamatos erdőborítást, változatlan erdőalakot fenntartó, a biodiverzitást megőrző, a társadalom igényeit kielégítő elvet is magáénak kell vallania. Ehhez pedig erősíteni kell ökológiai gondolkodásunkat, jelentősen bővíteni kell ez irányú tudásunkat, kutatásunkat és oktatásunkat is. S mindezeket nem lehet a távoli jövő feladatának kíróni! A váltásra azért is szükség van, mert a mai természetközelinek nevezett eljárások az erdő természetével, a fajok génjeiben kódolt tulajdonságokkal zömében ellentétesek. Elég, ha csak erdeink egészségi állapotára gondolunk. A társadalmi nyomás pedig tovább fokozódik, s mi lesz, ha a közgazdászok kiszámítják, hogy az élőfa ára nagyobb, mint a kitermelt faanyag ára!

A váltás mikéntje is érdekes kérdéskör, amiből csak néhány felvillantására nyílik mód. Egy biztos: jelenlegi és visszaalakítandó természet-szerű erdeinket el kell különíteni az ültetvényes állományoktól, faültetvényektől. Ezt nemcsak térben kell megtenni, hanem sok egyéb területen is, melynek többek között az is következménye lehet, hogy differenciált lesz a sokat emlegetett társadalmi elvárás. Az ültetvényes állományokkal, faültetvényekkel a továbbiak-

ban itt azért nem érdemes foglalkozni, mert a vágásos erdőgazdálkodás – mely területen közel két évszázados tapasztalatunk van – az itteni igényeknek megfelel. De a másik terület szakszerű, valóban fenntartható műveléséhez a mai uniformizáló szemléletünket fel kell cserélni a változatosságot tisztelő, megőrző, igénybe vevő szemlélettel, a statikus erdőképünket fel kell váltani a dinamikus erdő képével. Azon is el kell gondolkoznunk, hogy mindenütt, minden körülmények között zárt erdőket kell-e produkálnunk, vagy belátjuk, hogy bizonyos helyeken, bizonyos feltételek között a nyílt erdő lehet az elérendő / elérhető cél (pl. erdőössztyepek, középhegységi szélsőséges termőhelyek). Az is biztos, hogy a recepteket, sablonokat alkalmazó eddigi végrehajtó erdészt föl kell váltassa a természeti törvényszerűségeket felismerő, ebből kezelési lehetőségeket levezető, kereteket megadó, kreatív erdész. De nemcsak az erdőterületeket kell felosztani természet-szerű és ültetvényeszerű tömbökre, hanem a természet-szerű erdőkon belül is el kell különíteni a (valóban) természetközeli erdőgazdálkodást (nem védett természeti területeken) és a természetvédelmi erdőkezelést (védett természeti területeken). Ez utóbbiaknál azon is el kell gondolkodni, hogy az erdőrészeket, melyek a vágásos erdőgazdálkodás termékei és alapegységei, s meglehetősen esetleges alakúak, illeszkedések, megfelelnek-e a feladatok végrehajtásához.

A fent vázoltakat, a személy oldaláról vizsgálva bizony egyértelmű, hogy sokaknak nehéz megélni egy ilyen, de elkerülhetetlen fordulatot. S ezért nem is lehet haragudni rájuk, különösen az idősebbekre nem, mert nem ők tehetnek arról, hogy úgy kellett ténykedniük, ahogy azt a múltban lelkiismeretesen és jóhiszeműen tették. Sokan lesznek, akik nem tudnak / akarnak majd váltani. A kérdés az, hogy akadályozzák-e majd a váltást, vagy passzívak maradnak. Egyre többen lesznek (és már vannak is), akik képesek mindezt zökkenőmentesen megtenni. Végül még egy kérdés: Mindezt előremenekülésként, vagy tényleges önszántából vezérelt fordulatként élhetjük-e meg?

Zárógondolatként a címben vázolt választási lehetőséget kell röviden körüljárni. Ha nem következik be a fent elemeztetett fordulat, akkor igényt tart-e a társadalom a vágásos erdőgazdálkodást magas költségeken művelő állami erdőgazdaságokra a jövőben?

Asztalos István

Jegyzőkönyv

az OEE 2004. december 8-án, 10.30 órától tartott
Küldöttközgyűléséről, amely egyben Helyi Csoport és
Szakosztályvezetői gyűlés is.
Budapest, Erdészeti Információs Központ

Fotó: Pápai

Cserép János elnök köszöntötte a megjelent küldötteket. A jelenléti ív szerint a küldöttek 28 fővel jelentek meg, ezért az elnök a meghívóban rögzítettek szerint, 11.00 órára a megjelent létszámtól függetlenül ismételten összehívta a Küldöttközgyűlést.

Cserép János elnök köszöntötte a megjelent egyesületi vezetőket, a küldötteket, a vendégeket és kiemelt tisztelettel köszöntötte Szalay Benedek főosztályvezetőt a Nemzeti Földalapkezelő Szervezettől, aki az első napirend előadója.

Szalay Benedek köszöntötte a megjelent OEE tagságot és átadta Tömör László elnök üdvözlését, aki egyéb elfoglaltsága miatt nem tudott jelen lenni az ülésen.

Ismertette az NFA előtt álló aktuális feladatokat, kiemelten a Birtokhasznosítási Bizottságok tennivalóit. A szervezet mintegy 1,5 millió hektár termőföld hasznosítási feladatait végzi. Fontos a kialakult birtokszerkezet koncentrációja az EU támogatások lehetővé tétele érdekében is. Az életjáradék program sikeres.

A birtokhasznosítási bizottságok egyelőre nem kapnak elegendő feladatot. A földek eladásánál és haszonbérbe adásnál lesz szerepük a jövőben. Az ügyek elhúzódásának egyik oka az értékbecsülő szakemberek hiánya.

A megjelenteket érintő előadás után Garamszegi István, Bagaméry Gáspár,

Fejes Dénes, Sere Ferenc, dr. Péti Miklós, Kupás Deák Zoltán, Jung László, Rádi József és Ormos Balázs kért szót, akik javaslatokat adtak és kérdéseket tettek fel az előadónak. Szalay Benedek osztályvezető úr válasza után Cserép János foglalta össze az elhangzottakat. Kérte, hogy az összetett és bővebb szakmai ismertetést igénylő kérdéseket írásban nyújtsák be az Egyesülethez, melyeket továbbítunk Tömör László NFA elnökhöz. *Az Egyesületet közvetlenül érintő felszólalás sürgette a helyi birtokhasznosítási bizottságok további megalakítását. Jelenleg a több mint 3000 településből, 1015 településen alakultak meg az OEE helyi csoportjai közreműködésével a birtokhasznosítási bizottságok. A bizottságok megalakítása a bizottság/erdész/1000 Ft/bó NFA támogatás miatt is fontos az Egyesület tagsága számára.*

Cserép János bejelentette, hogy a 11.00 órára újra összehívott Küldöttközgyűlés 34 fő küldöttel határozatképes.

Jegyzőkönyvvezetőnek Ormos Balázst, jegyzőkönyv hitelesítőknak Sere Ferencet és Jung Lászlót kérte fel az elnök, akiket a Küldöttközgyűlés egyhangúan megszavazott.

Cserép János elnök ismertette a napirendi pontokat, kérte a további javaslatokat. Bogdán József a Díj Bizottság elnöke és Greguss László kért szót a

lehetőséget. Kolozsvári Ákos kérte, hogy a Befektetési Szabályzat előadója ne személye legyen, mert nem feladata, de kérésre ismerteti az EB álláspontját. Más javaslat nem lévén a Küldöttközgyűlés megszavazta az előterjesztett napirendi pontokat és a módosításokat.

Cserép János elnök ezek után a Küldöttközgyűlést megnyitotta.

Első napirendi pontként a 2005. évtől érvényes tagdíjak és az Erdészeti Lapok költségtérítésének megállapítása következett, mely előterjesztést a küldöttek írásban előre megkaptak. Cserép János elnök hangsúlyozta az Egyesület felelősségteljes szerepét szakmánkban. Az Egyesület pénzügyi fenntartása mindenkinek feladata és kötelessége. A pénzügyi fenntartás szempontjából kiemelt szerepe van az NFA-nak, a pártoló és egyéni tagságnak. Az Erdészeti Lapok kiadásához és az Egyesület fenntartásához azonban nem elegendő a befolyó pénzügyösszeg. Ezért szükséges még egyéb tevékenységekből és pályázatokból a hiányt pótolni, mely azonban bizonytalanságokkal terhelt. Kifejezte elismerését, hogy az éves pénzügyi forrásokat sikerült megszerezni anélkül, hogy az Egyesület tartásából, a Küldöttközgyűlés által elfogadott programjában elfogadott elveiből engedett volna. Éppen az Egyesület függetlenségének megtartása és megerősítése érdekében szükséges a tagdíjak rendezése és az Erdészeti Lapok költségtérítésének áttekintése. Új elem a javaslatban, hogy a tagdíj és az Erdészeti Lapok költségtérítése különváljon.

Majd az előterjesztett anyaghoz a küldöttek javaslatai következtek. Vadas Ferenc küldött megállapította, hogy a tagság egynegyede nem kér lapot. Új javaslatot tett, amely szerint a nyugdíjasok, tanulók tagdíja 300 Ft, az aktív dolgozóké 1800 Ft legyen, az Erdészeti Lapok költségtérítése 3800 Ft/év-re módosuljon. Ripszám István az előterjesztés jóváhagyását kérte a Küldöttközgyűléstől. Cserép János javasolta, hogy egyéni kérelemre kaphasson a nyugdíjas tagtárs kedvezményt. Roth Matbaea felhívta a figyelmet, hogy az aktív tagok befizetési hajlandóságára kell figyelni, valamint a befizetések „ellensúlyozására” a helyi csoportoknak megfelelő programokat kell szervezniük. Nagy Frigyes az információ eljuttatását tartotta fontosnak, kiemelve az OEE honlapjának aktualizálását. Horváth Iván az előterjesztést jónak tartotta, kérte annak

megszavazását. Felhívta a figyelmet, hogy 2005-ben várhatóan csökkennek a pályázati lehetőségek. *Halassy Gyula* az Erdészeti Lapok további megújulási igényét tolmácsolta, ennek érdekében felmérés elkészítését. *Zétényi Zoltán* az Erdészeti Lapokkal kapcsolatosan javasolta a piaci árusítás tesztelését és az interneten is legyen jelen. Kérte továbbá a *www.forestpress.hu* internetes portál aktuális hírekkel való feltöltése érdekében az információkat. *Dr. Bordács Sándor* az Erdészeti Lapok és a tagság kapcsolatát elemezte. Fontosnak tartotta a magánerővel kapcsolatos érdekes információk megjelenítését és kérdőíves felmérést tartott szükségesnek. *Bogdán József* az Erdészeti Lapok információs bővülését szorgalmazta. *Dr. Péti Miklós* visszatért a díjak módosítására, hivatkozott *Csiba Imre* területi képviselő gondolatához, mely szerint az Egyesületet a mai nyugdíjasainktól kaptuk, legyen lehetőség méltányos költségtérítésre. A betervezett javaslatokat támogatja, de javasolja a küldötteknek, hogy más módon, a helyi csoportokon keresztül, annak javaslataival lehessen kedvezményekhez hozzájutni. *Rádi József* javasolta, hogy az szia 1%-os felhívás minél több helyre legyen kiküldve, hogy az így befolyó pénz is javítsa az Egyesület pénzügyi helyzetét. *Jereb Ottó* felhívta a figyelmet, hogy a diákságot is be kell szervezni az Egyesületbe, ahogy annak idején ő is tette. Akkor több mint száz diák vette meg az Erdészeti Lapokat Sopronban. *Bagaméry Gáspár* kérte, hogy az elfogadott új tagdíjra vonatkozó határozat tegye lehetővé a többletbefizetéseket is. *Cserép János* elnök lezárta a vitát, miután az elnökség javaslatát a többség nem vitatta, az eredeti javaslatot terjesztette elő szavazásra. Kiegészítésként javasolta az elnökség hatáskörébe utalni az Erdészeti Lapok nyugdíjasok részére történő, más kvótával való kompenzációját. A Küldöttközgyűlés tételenként szavazott a díjakról.

14/2004. (dec. 08.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

Az Egyesület minimális éves díjai 2005. január 1-től:

Egyéni tag tagdíja: nyugdíjas, tanuló, GYED: 600 Ft

(jelen van 34 fő küldött; igen: 28 szavazat, nem: 3 szavazat, tartózkodott: 3 szavazat)

Egyéni tag aktív dolgozó: 1800 Ft (jelen van 34 fő küldött; igen: 32 szavazat, nem: 0 szavazat, tartózkodott: 2 szavazat)

Erdészeti Lapok költségtérítése egyéni tag részére: 3600 Ft

(jelen van 34 fő küldött; igen: 24 szavazat, nem: 4 szavazat, tartózkodott: 6 szavazat)

Pártoló tag, jogi személy tagdíja megállapodás szerint.

(jelen van 34 fő küldött; igen: 34 szavazat)

Erdészeti Lapok piaci ára: 6000 Ft (jelen van 34 fő küldött; igen: 34 szavazat)

A Küldöttközgyűlés megbízza az elnökséget, hogy az Erdészeti Lapok nyugdíjas kedvezményes kvótáját, a tagdíjtól függetlenül, a helyi csoportokra dolgozza ki és hagyja jövő.

(jelen van 34 fő küldött; igen: 34 szavazat)

Második napirendi pontként Cserép János elnök felkérte Bogdán Józsefet, a Díj Bizottság elnökét, hogy terjessze elő a kiintézetésekkal kapcsolatos felhívását.

Bogdán József a Díj Bizottság monori ülésen elhangzottakat tolmácsolta a Küldöttközgyűlés felé. Hangsúlyozta, hogy a Bizottság a szabályzatban leírtak szerint végezheti munkáját, ezért annak megfelelő beadványok kerüljenek, határidőre beküldésre. Bagaméry Gáspár a múlt szomorú tapasztalatára hivatkozva kérte, hogy lehet-e engedményt tenni. Cserép János elnök azt válaszolta, hogy az eltérésre a belső rend szerint kell javaslatot tenni és elfogadás esetén alkalmazható.

Harmadik napirendi pontként, Ormos Balázs főtákar az előterjesztésre felkérte Kolozsvári Ákos, az Ellenőrző Bizottság elnökét, aki az Egyesület Befektetési szabályzata módosításának indokait ismertette. Hozzászólás nem lévén az elnök szavazást rendelt el.

15/2004. (dec. 08.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

A Küldöttközgyűlés az Országos Erdészeti Egyesület 2004. december 8.-tól érvényes Befektetési Szabályzatát elfogadja.

(jelen van 34 fő küldött, igen: 34 szavazat)

Az Egyebek napirendi pontnál Greguss László és Sere Ferenc kért szót. Greguss László a Tátrában, 2004. november 19-én történt vihárral kapcsolatos egyesületi reagálásra hívta fel a figyelmet. A hozzászólások azt erősítették, hogy a helyszíni tájékozódás után célszerű az Egyesületnek a lépéseket eldönteni. Sere Ferenc a birtokhasznosítási bizottságok szervezésére hívta fel a figyelmet, mely közvetlen pénzügyi forrást jelent az Egyesületnek is.

Cserép János elnök a Küldöttközgyűlés szavazással járó részét bezárta és kérte a résztvevőket, hogy járadjanak le a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárba, a Wagner Károly halálának 125. éves évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségre.

Az ünnepi ülés Riedl Gyula könyvtárvezető emlékbeszédével kezdődött. Riedl Gyula méltatta a könyvtárunk nevét viselő egyesületi személyiség a mai tagságra is érvényes üzeneteit.

Az ünnepség kiemelkedő eseménye volt a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár díszes Alapító Okiratának aláírása, Cserép János elnök és Ormos Balázs főtákar részéről. Egyesületünk könyvtára műemlék jellegű, sok értékes irattal, kiadvánnyal, könyvvel, de alapító okirattal nem rendelkezett. Ezért az Alapító Okirat Küldöttközgyűlésünk általi létrehozása Egyesületünk történelmi eseménye.

Az ünnepség folytatásaként Cserép János elnök átadta az előre bejelentkezett tagoknak, a megújított tagsági okiratot. Ez a dokumentum az eredeti okirat 1941-ben felújított változata. A kialakítás teljesen megegyezik az eredetivel, csupán az alsó felirat került aktualizálásra. A tagsági okirat újra történő bevezetésének célja, hogy az Egyesület egyéni és jogi tagsága az okiratot személyesen az Egyesület elnökétől átvéve, érezze a tagsági viszony súlyát. Megjegyzendő, hogy az eredeti okiraton feltüntetésre került, hogy a tagsági viszony megszűntével az okiratot vissza kell szolgáltatni. Az ünnepi alkalmából több mint harminc tagársunk vette át Cserép János elnöktől a tagsági viszony kezdetét is tartalmazó okiratot. Cél, hogy minden egyesületi tagnak személyesen kerüljön átadásra az okirat, a helyi csoport rendezvények alkalmából. Fontos szempont, hogy csak azok kapnak okiratot, akik igénylik és személyesen veszik át!

A jelenlévőknek még hosszasan adott lehetőséget beszélgetésre az ünnepség alkalmával adott állófogadás.

Az ünnepi rendezvény méltó volt Egyesületünk értékeremtő szándékaihoz, nagyszerűen szolgálta a tagságunk együttgondolkodását és a baráti összetartozást.

Kmf.

Ormos Balázs
jegyzőkönyvvezető

Cserép János
az ülés elnöke.

Sere Ferenc
hitelesítő

Jung László
hitelesítő

Jegyzőkönyv

készült az Országos Erdészeti Egyesület írásbeli Elnökségi üléséről.
2004. december 16.

A Küldöttközgyűlés 2004. december 8-i ülése, 14/2004. (dec.8.) sz. küldöttközgyűlési határozata előírta, hogy az elnökség hozzon határozatot az Erdészeti Lapok költségterítésének nyugdíjasokra vonatkozó kompenzációjára.

Az elnökség levélváltás útján tartotta ülését. Az előterjesztett határozati javaslatra írásban (e-mail) szavaztak az elnökség tagjai.

A szavazásban részt vett elnökségi tagok: *Cserép János* elnök, *dr. Péti Miklós* alelnök, *Apatóczy István* alelnök, *Pallagi László*, *Csiba Imre*, *Puskás Lajos*, *Molnár György* területi képviselők

Az elnökség az alábbi határozatot hozta:

21/2004. (dec. 16.) sz. elnökségi határozat::

Az elnökség, az írásban megküldött elemzés és javaslat alapján, a Küldöttközgyűlés felhatalmazására, az Egyesület pénzügyi gazdálkodási biztonságának megőrzése mellett, a nyugdíjas tagság 56%-át, az Erdészeti Lapok költségterítésének további csökkentésével, 1800 Ft/év/fő összeggel támogatja.

A kedvezményt az elnökség által jóváhagyott, helyi csoportokra létszamarányosan lebontott, maximális létszámkeret mértékéig lehet igénybe venni.

A kedvezményezettek névsorát a helyi csoport vezetésének 2005. janu-

ár 29-ig közölni kell a kedvezményezett nyugdíjasokkal, hogy a kedvezménytel csökkentett Erdészeti Lapok költségterítést, 2005. február 15-i határidőig befizethesse az Egyesületnek.

A helyi csoport a 2005. évi tervekkel és kitüntetési javaslatokkal együtt, 2005. február 15-ig köteles a titkárságra megküldeni a kedvezményezett nyugdíjasok névjegyzékét.

A költségterítés a Küldöttközgyűlés által elfogadott, a nyugdíjasokra vonatkozó egyesületi tagdíj mértékét nem érinti.

(A határozatot az elnökség: igen: 6, nem: 0, tartózkodás: 1 szavazattal fogadta el.)

kmf.

Ormos Balázs
jegyzőkönyvvezető

Cserép János
elnök

Az Erdészeti Lapok működési rendje

A pénzügyi működés szabályai

Az Erdészeti Lapok múltja

Az Erdészeti Lapok az Országos Erdészeti Egyesület tulajdonában lévő havilap, melyet 1862-ben *Divald Adolf* és *Wagner Károly* alapított, 1864-ben lett a Magyar Erdészegylet közlönye. 1868-tól jelent meg mint „Erdészeti Lapok” az Országos Erdészeti Egyesület közlönyeként. 1873-ban az Egyesület megvásárolta a tulajdonjogot. A volt tulajdonosok és a szerkesztő *Bedő Albert* egyesületi titkár a lap főmunkatársai lettek. Azóta az Egyesület adja ki a lapot, ma a felelős kiadó az Országos Erdészeti Egyesület, személyi felelős az elnök.

Az Erdészeti Lapok szerkesztési rendje

Az Erdészeti Lapokat a főszerkesztő szerkeszti, a szerkesztésben a technikai szerkesztő segíti. A lappal kapcsolatos egyesületi elvárásokat, az Egyesület tagsága és az elnökség javaslatai alapján a Küldöttközgyűlésen elfogadott egyesületi programok szerint szerkeszti a főszerkesztő. Az Egyesület Szerkesztőbizottságot működtet, mely az Erdészeti Lapok éves működését kíséri figyelemmel és javaslataival segíti a főszerkesztő munkáját. A főszerkesztő pályázat útján kerül kiválasztásra, akivel az elnök köt szerződést. A Küldöttközgyűlés négy éves időtartamra választja a Szerkesztőbizottság elnökét. A Szer-

kesztőbizottság tagjait a Szerkesztőbizottság elnöke kéri fel a régiókból és az elnök javaslatára a Küldöttközgyűlés is jóváhagyja.

Az Erdészeti Lapok megjelenési formája

Paraméterek:

Alak: A/4-es (210x297 mm)

Terjedelem: 32+4 oldal

Belív: 24 oldal 1+1 szín, 8 oldal 4+4 szín

Belív: 90 grammos matt műnyomó

Borító: 115 grammos fényes műnyomó

Példányszám: 4000 db

Kötészet: irkatűzött

Csomagolás: 200 darabonként papírba

Vállalkozási tevékenységek a lap kiadásához:

- Kézirat tipografizálása
- Tördelés
- Fotók szkennelése
- Levilágítás
- Montírozás
- Nyomás, kötészet
- Csomagolás leadott etikett címkék alapján nejlonban
- Postázás
- Korrektúra elkészítése
- A kész lapok szállítása
- Expedíció
- Fotók készítése
- Felkérésre cikkek írása
- Hirdetések megszerzése

Általános feltételek:

Szerződést, megrendelőt az Egyesület részéről az elnök és a főtítkár írhat alá.

Nyomdai és előkészítő munkák:

A munkák egy vállalkozóval való elvégzése célszerű. A vállalkozót pályázat útján, előzetes árajánlatok kérésével kell kiválasztani, az elnökség döntése alapján. Ismételt versenyeztetés a kiadási körülmények jelentős változása esetén indokolt, melyet bármely OEE tisztségviselő és tagtárs, de kiemelten a Szerkesztőbizottság, annak elnöke, a főszerkesztő, a Küldöttközgyűlés, az Ellenőrző Bizottság, az OEE elnöke és főtítkára kezdeményezhet. A nyertes vállalkozóval(kal) évente kell a szerződést aktualizálni.

Fotók készítése:

Fotókat bárki küldhet, illetve felkérésre készíthet a lapok számára. A főszerkesztő és a technikai szerkesztő a lap szerkesztésekor döntenek el, hogy mely képek kerülnek felhasználásra. A szerkesztés gyakorlatát a tagsági, elnökségi és közgyűlési igények szerint kell végezni, melyet a Szerkesztőbizottság ülésein értékel és ellenőriz. A SZB az üléseiről készült emlékeztetőt megküldi az elnöknek és főtítkárnak, tájékoztatás és a szükséges intézkedések kezdeményezése végett.

Egy lapban megjelent azonos tartalmú, de eltérő méretű képből csak egy díjazható. A díj képmérettől független. A díj kifizetésének feltétele, hogy a lapban megjelent fotókon fel kell tüntetni a készítő nevét. A fotók kifizetése a megrendelő alapján történik, mely tartalmazza az érintett lapszámban megjelent nevesített fotókat kategória, darabszám szerint és díjukat. A megrendelő formanyomtatvány a szabályzat 3 - 4. sz. mellékletek.

Hirdetések rendje és díjai:

Az Erdészeti Lapok célcsoportjai: magán és állami erdőgazdálkodók, magán és állami erdőtulajdonosok, hivatások, oktatási intézmények, nemzeti parkok, parlament, kormányzat, önkormányzatok, természetkedvelők, természetvédők, pedagógusok és diákok.

Az Egyesület pénzügyi tervében jóváhagyott hirdetési bevételek teljesüléséért elsősorban a főtítkár a felelős, de szerepet vállalhat a főszerkesztő és minden lapot olvasó tagtárs és segítők.

Egyéb vállalkozói munkák:

Megbízási megállapodás mellett végezhető.

Az Erdészeti Lapok kiadásának pénzügyi tervezése és ellenőrzése:

Az Erdészeti Lapok pénzügyi tervét

az Egyesület éves pénzügyi tervével együtt a Küldöttközgyűlés hagyja jóvá. Év közben az elnökség és célvizsgálatként a Felügyelő Bizottság ellenőrzi a terv teljesülését.

Az Erdészeti Lapokhoz kötődő egyéb ismertető, könyvek kiadása

Az Egyesület különböző ismertetőket, könyveket ad ki, felkérés, pályázat vagy a programjában meghatározottak szerint.

A Küldöttközgyűlés és elnökség által jóváhagyott kiadványok, könyvek szerzőinek a mátrafüredi elnökségi ülésen (2003. március 14.) elhangzottak szerint díjazás adható. A szerzői jogdíjat az elnök határozza meg és köti meg a szükséges szerződést a szerzővel.

Ez a működési szabályzat 2005. január 1-től lép hatályba, melyet az Erdészeti Lapokban a tagság informálása érdekében teljes terjedelmében közzé kell tenni.

Budapest, 2004. november 9.

Cserép János

elnök

Elfogadva: 19/2004. (nov.9.) sz. elnökségi határozattal

1. melléklet

Fotók készítésének díjazása

A fotók felhasználásáért díj illeti meg a készítőt a következők szerint. A díj

megállapításánál a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület szabályzata került felhasználásra, melyet az illetékes miniszter hagyott jóvá.

Borító 1,4, színes kép 4000 Ft/db

Borító 2,3, színes kép 3000 Ft/db

A fekete-fehér kép díja - 50%.

Színes kép

egyéb oldalakon 2000 Ft/db

A fekete-fehér kép díja -50%

A díjakat az elnökség aktualizálja és hagyja jóvá.

2. melléklet

A hirdetések díjai

>Elhelyezés a lapban

Díjak (Ft, ÁFA-nélkül)

	Fekete-fehér	Színes
Borító 4.	110 000	175 000
Borító 3.	90 000	150 000
Borító 2.	100 000	140 000
Belív		
1/1 oldal	80 000	120 000
1/2 oldal	50 000	80 000
1/4 oldal	30 000	50 000
1/8 oldal	5000	10 000

(apróhirdetés)

> Megbízásos (pénzért végzett) munkákról készített beszámoló, írások reklámnak, hirdetésnek tekintendők, melyeknek díjai a következők:

4. melléklet

3. melléklet

AZ ERDÉSZETI LAPOK MŰKÖDÉSI RENDJE A pénzügyi működés szabályai

PÉNZÜGYI ÖSSZESÍTŐ

az Erdészeti Lapok részére készített fényképek jogdíjairól

A fényképeket készítő neve:.....
Címe:.....
Telefon:.....

Megnevezés	Fényképek (Ft/db x db = Ft)			Összesen (Ft)
	EL-ok lapszámai	Színes	fekete-fehér	
Borító 1,4		4000x db=	2000x db=	
Borító 2,3		3000x db=	1500x db=	
Belív		2000x db=	1000x db=	
Összesen (Ft):				

Kifizethető:.....Ft

Dátum:.....

Kifizetést jóváhagyó (OEE):.....

AZ ERDÉSZETI LAPOK MŰKÖDÉSI RENDJE A pénzügyi működés szabályai

HIRDETÉSI JUTALÉK ÖSSZESÍTŐ; KIADVÁNY, KÖNYV SZERZŐI JOGDÍJA

A szerző neve:.....
Címe:.....
Telefon:.....
A hirdető cég neve:.....
A kiadvány, könyv címe:.....

Megnevezés	Hirdetés (Ft/db x db = Ft)		Cikkek (Ft/old x old=Ft)	Hirdetési jutalék (Ft)
	EL száma	színes fekete-fehér		
Borító 4	175 000x db=	110 000x db=	-	-
Borító 3	150 000x db=	90 000x db=	-	-
Borító 2	140 000x db=	100 000x db=	-	-
Belív 1/1 oldal	120 000x db=	80 000x db=	-	-
1/2 oldal	80 000x db=	50 000x db=	-	-
1/4 oldal	50 000x db=	30 000x db=	-	-
apró 1/8 oldal	10 000x db=	5 000x db=	-	-
Összesen:			-	x0.15=

Üzleti, megbízásos munkák, A/4 szerzői oldal:				
Színes ábrával	-	-	70 000x old=	
Fekete-fehér ábrával	-	-	50 000x old=	
Összesen:	-	-		x0.15=

Kiadvány, könyv	Címe:	Díj:
	Címe:	Díj:
Összesen:		
Mindösszesen:		Ft

Kifizethető:.....Ft

Dátum:..... Kifizetést jóváhagyó (OEE):.....

Bármely terjedelem (A/4 szerzői oldal 2000 leütés):

Fekete-fehér ábrával 50 000 Ft, színes ábrával: 70 000 Ft

>Kulturális, szakmai és állásbirtetésekre vonatkozó díjat nem kell fizetni.

>Egyéb feltételek:

- Kész filmanyagot kell leadni

- Engedmények: folyamatos 4. hirdetés megjelenés után -20%

- Ügynöki jutalék: 15%, megrendelő megléte esetén és számla ellenében kerül kifizetésre.

- A megszerzett hirdetéseket a megrendelőben foglaltaknak megfelelően a főszerkesztőnek a lapban határidőben, meg kell jelentetni.

- Fel kell karolni a magánerdő-tulaj-

donosok és vállalkozók hirdetéseit (apórhirdetések).

- Cikkekért díjat nem fizet az Egyesület a szerzőknek.

- A hirdetésekkel kapcsolatosan az elérhetőségek az alábbiak:

E-mail: erdlap@mtesz.hu ; fax: 1/201 7737; tel: 06 30 9715 255

Együttműködési megállapodást kötött az OEE és a Forestpress Erdészeti Sajtó- és Fotóügynökség

Az Országos Erdészeti Egyesület tagságtól érkezett igény teljesítése érdekében, a rendszeres és friss szakmai információhoz jutás elősegítésére az OEE együttműködési megállapodást kötött a Forestpress ügynökséggel. Több erdészeti szervezet is foglalkozik interneten való hírközléssel. Célszerű, ha az erőket és az anyagiakat nem elforgácsolva munkamegosztás alakul ki. Az OEE az Erdészeti Lapok kiadásával az írott szakmai sajtó szolgáltatója. Az interneten ugyancsak elindult a www.oee.hu weblap, amely azonban a további igények tisztázása miatt frissítésre nem került eddig.

A Forestpresssel kötött megállapodás az OEE tagsági igényeit jobban képes kielégíteni. Az OEE továbbra is az írott szakmai

sajtó, a szakma történetének legfontosabb megőrzője marad. Az OEE weblapja elsősorban az OEE működéséhez és programjai megvalósításához szükséges alapdokumentumokat, tervek, programokat, az Egyesület eseményeit, rendezvényeit, szervezeti egységeinek meghívóit tartalmazza majd. A weblap továbbfejlesztése folyamatban van.

A Forestpresssel kötött megállapodás keretében az OEE hozzájut a legfrissebb hazai és nemzetközi, az erdőhöz kapcsolódó hírekhez. Az OEE-kör e-mail-ben, rövid ismertető, felhívás formájában tájékoztatja szervezeti egységeit és tisztségviselőit a Forestpress weblapján megjelent legfontosabb erdészeti hírekről. Az érdeklődők közvet-

lenül kereshetik fel a weblapot és részleteiben tájékozódhatnak a számukra érdekes információkról, valamint az ott lévő egyéb hírekről is.

A Forestpress weblapjáról közvetlenül elérhető az OEE www.oee.hu weblapja, az OEE színes emblémájára való rákattintással és ugyanez a lehetőség fordítva is működik, a www.forestpress.hu weblapot a logóra való kattintással közvetlenül el lehet érni az OEE weblapjáról.

Bízunk benne, hogy a tagsági igényre megvalósuló szolgáltatás, együttműködés segíti a mindennapi szakmai és egyesületi munkát.

Ormos Balázs
főtitkár

Az Erdészettörténelmi Szakosztály...

...2004. október 29-én tartotta az évi harmadik ülését. Elsőként dr. Nagy Domokos Imre: Damaszkín Arzén a külön világot utazó címmel tartott rendkívül érdekes előadást, ami az ismert afrikavadász családi származására, a Bécsi Udvarral való viszonyára éppúgy kitért, mint Damaszkín afrikai útjaira és Kittenberger Kálmánnal való kapcsolataira is. Ugyancsak ennek a napirendi pontnak a keretében került sor a *Sánta Gábor* által szerkesztett „Elfeledett Fekete István” c. könyv ismertetésére. Ezt követően dr. Gbimessy László mutatta be „A fafeldolgozás évgyűri” c. könyvét, ami igazi oknyomozó történelmi mű és alapmunka a téma iránt érdeklődők számára. A szakosztályülést dr. Oroszi Sándor: Az erdélyi százszok erdőgazdálkodása c. könyvének bemutatója zárta.

A 2004. évi utolsó szakosztályülést november 30-án tartották. Az előadó, *Rakonczay Zoltán* a magyar természet-

védelem történelméről készülő könyvének legfontosabb fejezeteit vázolta. Kiemelten foglalkozott azzal, hogy a védett területeket állami tulajdonba kell venni, mert fennmaradásuk csak így biztosított. Ezt követően *Anton Kerner*:

Édes Sándor (1927–2004)

Ötvenedik házassági évfordulóján, 2004. december 4-én kísértük ki Vasad temetőjébe az erdészszakma nagy múltú művelőjét.

Vasadon született 1927. január 27-én. Erdészpályája immár történelem. 1950-ben fizikai dolgozó Róth Antal erdésznel a Nyárfás területben, majd a Sárvári Szakmunkásképző, Sopron Erdészeti Szakiskola.

1952-ben kerületvezető Pusztavacson a

Duna menti országok növényvilága, valamint *Bartha Dénes–Oroszi Sándor*: Óserdők a Kárpát-medencében című könyve került bemutatásra.

A szakosztályülés baráti beszélgetéssel zárult, amibe belefért egy koccintás is a közelgő ünnepekre.

S.J.

Medvés kerületben. 1953 májustól Csévharasztan a Ballabán kerület vezetője. Azóta 1997 végéig ugyanott dolgozott, egy évtizedig nyugdíjasként.

Eredményes erdészeti szolgálata alatt 2000 ha mesterséges és 700 ha sarjerdősítés kivitelezését irányította.

1997-ben megkapta Sopronban az „Ember az erdőért” kitüntetést. 1998 óta nevét őrzi az általa erdősített ÉDES ERDŐ – mely az üzemtervi térképen is így szerepel.

Szakmaszeretetére, emberi nagyságára emlékeztünk, amikor az Erdész himnusz hangjai mellett búcsúztunk tőle.

Emléke köztünk örökké éljen!

Vadas Ferenc

Az Erdőfeltárási Szakosztályt...

... a ZALAERDŐ Rt. 2004. október 14-15. között három éven belül másodszor fogadta, és rendezte meg a szakosztály ülését. Az erdőgazdaságot és annak feltárási tevékenységét Horváth Ferenc vezérigazgató helyettes, termelési igazgató mutatta be.

Ismertette beruházási stratégiájukat, amelyben jelentős szerepet kap a feltáráshálózat bővítése. A hosszú távú terveknek köszönhetően a beruházások előkészítése – beleértve a hatósági engedélyek beszerzését és a támogatások iránti kérelem elkészítését is – az erdőgazdaságnál nem okoz jelentős fennakadást és problémát. Az ülés további részében a résztvevők megismerkedtek a meszes talaj stabilizációjának legújabb eredményeivel, valamint megvitathatták a korábban megszerzett tapasztalatokat.

A bevezető előadásban *dr. Kosztka Miklós* egyetemi tanár vázolta az útépitési kőanyagok és kötőanyagok kiválasztásának műszaki, közgazdasági és környezetvédelmi szempontjait. Összegezőként megállapította, hogy továbbra is érvényes az a klasszikus alapelv, amely szerint törekedni kell a helyi anyagok felhasználására. A kőanyagban szegény vidékeken ez az anyag a talaj, amit talajstabilizáció formájában lehet felhasználni.

Előadása végén bemutatta egy előző, kötött talajú földmű hatását a pályaszerkezet teherbírására. Az elnedvesedett földmű hatásából származó teherbírásnövekedést kizárítással, me-

szes kezeléssel lehetett volna orvosolni. A mész útépitési felhasználásáról *Péterné Marosy Katalin* kereskedelmi igazgató (CARMEUSE MÉSZ KFT.) tartott részletes ismertetést. Ismertette a mész hatását az agyagra és a kötött talajok talajfizikai jellemzőinek változására, valamint ezek kedvező hatását a földmű és pályaszerkezet teherbírására. Részletesen kitért az építés technológiájára. Bemutatta azokat a legújabb gépeket, amelyekkel a talaj fellazítása és a talaj keverése hatékonyan megvalósítható.

Hangsúlyozta, hogy a legújabb gyártási eljárással előállított mész aktivitása a korábban gyártottakhoz képest jelentősen megnőtt, ami az elnedvesedett talajok első lazítását nagymértékben megkönnyíti. Előadása végén bemutatott egy önköltségszámító programot, amellyel a különböző pályaszerkezet variációk építési költsége összehasonlítható.

Az erdészeti útépitésben szerzett tapasztalatokról *dr. Herpay Imre*, *dr. Szilágyi József*, *André Béla*, *dr. Rácz József*, *Lutonszky Zoltán* számolt be. A meszes talajstabilizációval kapcsolatos részletkérdésekről *Papp Krisztina* piacfejlesztési felelős és *Udvardi Norbert* területi vezető adtak további felvilágosítást.

A résztvevők megállapították, hogy a korábbiakhoz képest jelentősen megváltozott a meszes talajstabilizáció építésének műszaki háttere, megváltoztak a felhasználható mész tulajdon-

ságai, a teljes építési folyamatot egy témagazda kezeli; mindez pedig a korábban nehézségeket okozó problémák megoldását is jelenti. A szakmai vitadélután a Csömödéri Erdei Vasúton folyt tovább. A Lenti Erdészetről *Kesztyű László* erdészeti igazgató mutatta be az erdészeti, az új kisvasúti állomást és a kiállítóhelyet.

A második napon a résztvevők megtekintették az 1960-as évek végén mészstabilizációs alappal megépített rigyácsi feltárási utat, amelyen a jelentős forgalom ellenére komoly hibák máig nem alakultak ki. A tagság bejárta az átadás előtti állapotban lévő győrederdei utat, amelyet a jágerréti úton közelített meg. A győrederdei út építésénél felhasznált kőanyagot a jágerréti úton szállították nagy teherbírású tehergépkocsikkal. A gondos építésnek köszönhetően a jelentős forgalomterhelés nem okozott jelentős károkat a jágerréti úton.

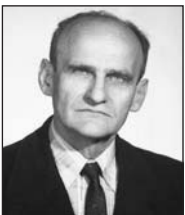
A márki vadászházban *Hopp Tamás* erdészeti igazgató ismertette a Bánokszentgyörgyi Erdészeti feladatait. A szakmai program a bucsutai bükki-kúti út megtekintésével zárult.

Megköszönjük a ZALAERDŐ Rt.-nek, hogy a szakosztályülés megrendezését támogatta. Külön köszönetünket fejezzük ki *Papp Nándor* építési előadónak és *Montskó Sándor* gépésztanár előadónak, hogy fáradságot nem kímélve ismét egy szakmailag értékes, jó hangulatú szakosztályülést szerveztek.

Résztvevők létszáma: 31 fő.

Dr. Kosztka Miklós

Bobok László 1921–2003

Az ágazatban sokak által ismert és kedvelt, szakmánk sokféle feladatkeretét végigpróbáló – és emberséggel be is töltő – aranydiplomás erdőmérnök búcsúzott 2003. januárjában, 82 éves korában ettől a világtól. 1921-ben Tiszakarácson született, gazdatiszt fiaként, értelmiségi családban. Sopronban 1943-ban szerezte meg erdőmérnöki oklevelét, s még az évben közalapítványi erdőben vállalt munkát, segéd-erdőmérnöként. A háború utolsó évében, 1945-ben a Budapesti Állami Erdőgazdasághoz került, majd 1950-ben az Országos Tervhivatalhoz helyezték, előadóként. Itt a fahasználati tervezésben nagyszerű munkát végzett. A ő javaslatára vezették be a tuskónak és vékonyfának a számbavételét bruttó

fatömegként, hogy ezzel is csökkentsük az előírt kitermelendő mennyiséget.

3 év múlva terv-csoportvezető lett az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériumában.

Az egymást érő átszervezések sodrában, 1954-ben az Országos Erdészeti Főigazgatósághoz került, ahol 1955-ben már a tervfőosztály vezetője lett.

A forradalom és szabadságharc végén, a Magyar Közlöny 1956 karácsonyi, 105-ös számában az Országos Erdészeti Főigazgatóság helyettes vezetőjévé nevezte ki Tömpe István javaslatára Kádár János, a Magyar Forradalmi Munkás-paraszt Kormány nevében. 1957-ben Balassa Gyula lett – miniszterhelyettesi rangban – az OEF vezetője, Tömpe István, Keresztési Béla és Mosonyi István felmentésével. Miután a kemény tél hatására megnövekedett a falopások mértéke, az OEF Bobok László kezdeményezésére csökkentette a fakitermelés éves keretszámait az ország élőfakészletének kímélése érdekében.

A következő év április 1-ig dolgozott ebben a beosztásban, amikor a Faipari Kutató-

intézetbe helyezték át, tudományos osztályvezetőként. 1961. májusában került át az ERDÉRT Vállalathoz, majd az Erdészeti Műszaki Iroda (előtte ERFATERV) szaktanácsadója lett, 1985-ben történt nyugdíjazásáig. 1955-ben „kiváló dolgozó” kitüntetést kapott.

Értelmiségi származása ellenére, sikerült ilyen figyelemreméltó pályafutást végigjárnia, ami azokban az időkben is jelentős teljesítmény volt.

Bobok László sikeres sportember is volt. Kézilabdázott a MÁLLERD, az Erdőközpont NB-I-es csapatában. Ez a csapat adta akkor a magyar válogatott kapusát. Más csapatok öltözőjével ellentétben a légkört itt nem a sörösüvegek pukkanása, hanem Bobok László helyzetelemzése jellemezte.

Ha kicsit késve is, emlékezzünk jó szívvel aranydiplomás kollégánkra, aki zivataros, nehéz időkben – erényeivel és hibáival együtt – méltón képviselte életében szakmánkat.

Templomba menet érte a halál. Nyugodjék békében a cinkotai temetőben.

Tokodi Mihály

A szeniorok Mátrafüreden

Az OEE Szeniorok Tanácsa 2004. szeptember 29-én a mátrafüredi Vadas Jenő Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola és Kollégiumban tartotta kihelyezett ülését. A résztvevők Simon László ny. igazgató gondos közreműködése eredményeként felbecsülhetetlen élménnyel és ismerettel gazdagodtak. Már az a figyelmesség meghatározó volt, ahogyan az iskola bejáratában az egyenruhás tanuló páros fogadta a Szeniorokat. A továbbiakban *Kriston László* mb. igazgató üdvözlése után *dr. Gállné Jászberényi Márta* ált. ig. h., illetve *Búzás József* kollégiumvezető adott tájékoztatót az iskola szakképzési tevékenységéről, a szakok egymásra épüléséről, a tanulói létszám alakulásáról, a gyakorlati foglalkozások formájáról és a kollégiumi elhelyezés lehetőségeiről, amelyek kapcsán már kezdetben is élénk véleménycseré bontakozott ki. Megtudhattuk, hogy a Dobó István Gimnázium utódaként, emelt szintű érettségit adva, biztosítja – a nyelvtanulás mellett – az informatikai alapokat, illetve lehetőséget nyújt a továbbtanulásra technikus, valamint a szakképzés keretében képesített vadgazda vagy erdőgazda oklevél megszerzésére.

A jelenlévők megtekintették a tanuló lakókörnyezetét, a tantermeket, az informatikai centrumot, a szertárakat és a könyvtárat, amely még gyarapításra szorul. Ennek kapcsán felmerült, hogy a könyvtár eltöltésére szívesen fogadnak fölöslegessé váló könyveket ajándékba, kollégák hagyatékait. *Simon László* ny. ig. továbbiakban bemutatta az iskola környezetét, parkjának funkcionális berendezettségét, amelyek bizonyos részét a tanulók gyakorlati foglalkozás keretében létesítették vagy készítették. A kisegítő, szolgáltató kültéri pihenők, padok, stációk közös jellemzője egyrészt a rend és tisztaság iránti igényesség kifejezése, másrészt az elvonulásra, elmélyülésre, csoportos foglalkozásra való alkalmasság. A park céltudatos térszakaszolása nyitott az újabb hasznosítási lehetőségekre; szakmai tanösvény-jellegű fejlesztésre, bemutatók, ismeretterjesztő funkciók ellátására. A növényzet megválasztása, a létesítmények formája, stílusa biztosítja a tanulást, a nevelés feltételeit. A személyes közreműködések, együttműködések megteremtették azt a szellemiséget, amely az egész intézmény területén kiüzent a gondozottságban, a figyelmes-

Balról jobbra haladva: Simon László, dr. Balogh Ferenc, dr. Ghimesy László, dr. Jereb Ottó, Pandula Zoltán, Csobánci Erzsébet, Tokodi Mihály, Mitnyik László, Haják Gyula, dr. Gállné Jászberényi Mária, dr. Erdős László, dr. S. Nagy László, Tollner György, Dencs Árpád, dr. Király Pál, Zágoni István, Barkóczy László, Köveskúti György. Fotó: Zágoni István

ségben, a szerénységben és a tiszteletadásban.

Megtekintve a gyakorlati képzés helyeit (pl. az épülőben lévő műhelyeket, állattani és trófea gyűjteményt), mindet jellemezte a praktikus, gazdaságos és egymást kiegészítő ismeretszerzésre, illetve szolgáltatásra való alkalmazhatóság. Az állattani és a trófea gyűjtemény még a legszükségesebb faji és tanulságos példányokkal rendelkezik. Itt is felmerült, hogy szívesen fogadnak fölöslegessé váló vagy elhelyezési gondot okozó trófeákat, akár el is szállítják azokat. A lőtér legkorszerűbb felszereltsége, rangos versenyek megrendezésére is alkalmas. Terveik között szerepel a vadaskert kialakítási feltételeinek a megteremtése *Simon László*, illetve a szaktanárok az intézmény tanösvényein, műhelyeiben történt vezetésében meggyőződhattünk arról, hogy itt nem csak tanítás, hanem az életre való felkészítés mellett a kulturálódás minden feltétele biztosított.

A kultúra és erkölcsi tartás, a hagyományok iránti fogékonyság jelzéseként fogható fel az is, hogy az Intézmény területén megépült az Erdei Ökumenikus Istentiszteleti Hely és az igen tartalmas jelmondatú stációi alkalmat kínálnak a közösségi szellem fejlesztésére, az erkölciség mélyítésére. Az acélrudakból összeállított vázszerkezet – a tetején 1 m átmérőjű Szent Korona másolattal – három M betűt rajzol ki, amely kezdő-

betűk Mária, Magyarország és a Mátra egyesített szimbólumrendszere jelzi, hogy itt honol a vallás, a haza és az ott-hon szellemisége, úgyszintén mint a kulturálódás és az emberi nemesedés folyamatának segítője.

Az iskolának kiterjedt kapcsolatrendszere utal arra, hogy testben és lélekben egyaránt ép és egészséges szakemberek kibocsátására képes. Ilyen vonatkozásban mintaszerű intézménnyé fejlődött. A létesítmények méltó színnyelű szolgálnak az iskolai, társadalmi, családi rendezvényeknek. A zeneművelőkkel való jó együttműködésre utal, hogy alkalmunk nyílt rögtönzött énekkari hangversenyt meghallgatni a gyöngyöspataki római katolikus templomban, *Borik Ildikó* kántor és a gyerekkórusa, illetve *Kováts Krisztina* zenetanárnő fuvolaművész és tanítványa közreműködésében. A templom és a híres Jessze-oltár megtekintése után az iskola Ökumenikus Istentiszteleti Helyén találkoztunk a tanári karral és a tanuló ifjúsággal.

A látogatás zárása alkalmával megállapíthattuk, hogy kiváló választás volt a nap programja, mert lehetőséget adott a szakma ifjainak és öregjeinek a véleménycseréjére. *Dr. S. Nagy László*, a Szeniorok Tanácsa elnöke vázolta, azzal a célkitűzéssel döntöttünk egy ilyen találkozóról, hogy jobban megismerhessük az iskola munkáját, fejlődésének tapasztalatait. A Szeniorok Tanácsa

az új átalakulási helyzetben tudna-e valamilyen módon segítséget nyújtani az iskola nevelőinek az ifjúság gyakorlati felkészülésében felajánlva, hogy a tagjai – igény alapján – szívesen részt vesznek egy-egy alkalommal élmény-szemléletátadó konzultációkon. Majd megköszönte az iskola vezetésének és Simon László úrnak ezt az értékes, élménydús napot, a „Hagyásfák üzenete” c. kiadvány átnyújtásával. A seniorok részéről kérdéseket tettek fel és elismerő véleményt alkottak: *dr. Jereb Ottó, Tokodi Mibály, Zágoni István*. Az ifjúság viszontválaszából kitűnt a realitászérzék és az a gondolat, hogy a jövőben bizonyos szakokon túlképzés következhet be, de ők csak akkor juthatnak álláshoz, illetve megfelelő pályára, ha mind a nyelvi, számítástechnikai téren, mind szakmailag jól felkészülnek az életre, akkor az esetleges külföldi elhelyezkedésben is reménykedhetnek. A találkozás kölcsönösen hasznosnak bizonyult.

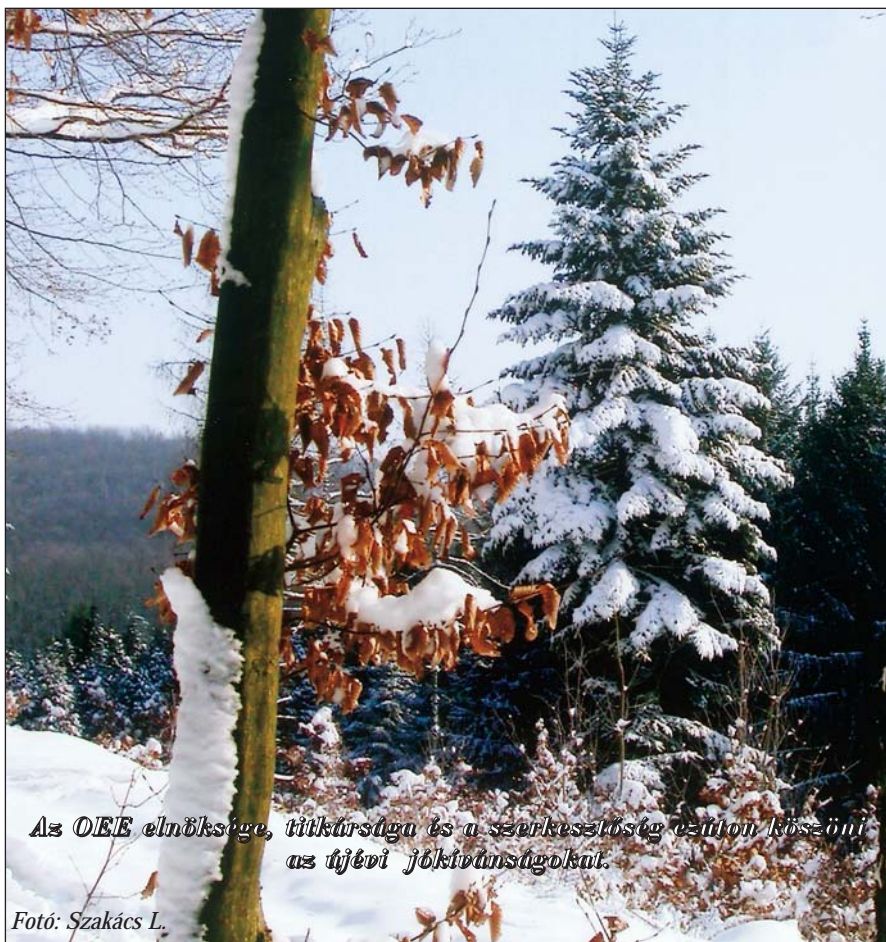
A következő állomásunk a gyöngyösi Károly Róbert Főiskola Mezőgazdasági Karának megtekintése volt. A kapcsolódó látogatás célja a karokon folyó többirányú és az ott induló vadgazdasági mérnökképzés alakulásának megismerése volt azért is, hogy érzékelhessük előző Intézménnyel való kapcsolat területeit, lehetőségeit. Erre azonban már kevés idő jutott. A főiskolán fogadott és tájékoztatót adott Vági Andor kari titkár (kimentve *dr. Szabó Lajos* főigazgatót) és *Kelemen József* adjunktus. A főiskola két, a Mezőgazdasági karán; Állattenyésztő és Növénytermesztő, Vadgazdasági, Szőlész-borász, Kertészeti, Környezetgazdálkodási, Vidékfejlesztési mérnöki, illetve a Gazdálkodási karán; Humánerőforrás Menedzser, Idegenforgalmi és Szálloda, Pénzügyi, Gazdasági Mérnöki, Közszolgálati Menedzser szakokon történik a szakemberképzés. A Vadgazdasági és Környezetgazdálkodási Tanszék feladatáról, munkájáról részletesebb ismertetőt kaptunk, vázolva az együttműködés kölcsönösen kiaknázható előnyeit. Megtekintettük továbbá a kertészeti üvegházban folyó különböző célú kísérletek növényi produktumait, a tanszékeket szolgáló informatikai kabinetek felszereltségét. A rövid véleménycserén kitűnt, hogy a főiskola igen sok szakirányba kiépült. Kutatja többek között azokat az új, a hazai klímában, tájegységekben természetű növényeket és művelési módszereket, amelyek a vidékfejlesztés és a középüzemi felté-

telek között gazdaságos lehetőséget jelenthetnek. A figyelemreméltó fejlődés mellett is felmerült a – ma még nehezen megválaszolható – kérdés, hogy a mennyiségi képzés dinamizáló ösztönzői nem fognak-e visszahatni a képzés minőségére, illetve remélhető-e és milyen távon a nemzetgazdaság eredményességét növelő hatása?

Összegzésül megállapítható, hogy az eltöltött nap igen tartalmas és gazdag tapasztalatszerzés lehetőségét teremtette

meg. Jó volt látni a mai elidegenedő világunkban, hogy a szakképző iskola jó úton halad. Megtapasztaltuk a szolgálat lényegét egy tanintézményben, megerősítve azt, hogy a szakma elismertségét nem csak a tudás, hanem a jövő generáció erkölcsi tartalékai, szolidaritása adhatja. A szervezőnek, közreműködőknek dr. S. Nagy L. ismételten kifejezte a Szeniorok köszönetét és további hasonló eredményességet kívánt.

Dr. S. Nagy László

Az OEE elnöksége, titkársága és a szerkesztőség együtt köszöni az újévi jókívánságokat.

Fotó: Szakács L.

Segítő kéz az erdészeti szakiskolában

Karácsonyvárás az ásomthalmi Bedő Albert Középiskolában és Erdészeti Szakiskolában: csillogó tekintetek, papír- és szalmadiszos karácsonyfák, szalagok, meglepetés-ajándékok, visszaszámlálás karácsonyig ... Mindez szép és teljesen szokványos.

Egy esemény azonban kitűnt a megszokott rendből. Eddig ismeretlen segítő kezek jelentek meg az iskolában. Más kezek is adnak ilyenkor: osztálytársak egymásnak, az iskolai alapítvány a rászoruló diákoknak stb. Ezek a kezek azonban újak voltak, és egy alapítvány, illetve a támogatóik nyújtották felénk. A segítő ke-

zek viszont-kezekre találtak, tizenegy tanulóknak kapott így egy-egy 20 kg-os élelmiszercsomagot. Meglepő volt látni, milyen mohó örömmel fogadták a gyerekek az ajándékot. Ez a nem várt adomány bizony a legjobb helyekre került.

Példaértékű, ami történt, s ennek most, karácsony után talán még nagyobb az aktualitása. Hiszen adni mindig lehet, és mindig van kéz, amely elfogadja. A kéz pedig, amely most adott, a Gyermekétkeztetési Alapítvány volt. Köszönjük!

Varga Erzsébet
ifjúságvédelmi felelős

Nem felejtünk!

Emlékezünk!

125 éve, 1879. december 21-én hunyt el
Wágner Károly
m. kir. főerdőtanácsos, pénzügyminiszteri osztályfőnök,
az OEE első alelnöke

1829–1879

„és míg élni fog Magyarország földén hazáját szerető és annak javát szolgáló erdész, tisztelje a Wágner Károly nevet, mert ő volt közülünk az első, aki szakunk irodalmának a toll üdvös útját az „Erdészeti Lapokban” megnyitotta.”

/: Bedő Albert:/

<i>Andor József</i> : Évfolymtalálkozók	346	<i>Czeglédi István</i> : Védjük meg az alföldfásítást, avagy egy időskolléga védelmében	12
<i>Andrési Pál</i> : 120 éves az erdészeti szakoktatás Ásotthalmon ...	62	<i>Dr. Czerny Károly</i> : A harmadik szektor-az erdész vállalkozók 16	
<i>Andrési Pál</i> : 2004 - év madarai a rozsdafarkúak	120	<i>Dr. Czerny Károly</i> : Európa - Selmec	150
<i>Andrési Pál</i> : Egy ifjú természetfotós	2/B2	<i>Dr. Czerny Károly</i> : Fénnyel festett képek	40
<i>Andrési Pál</i> : Kiss Ferenc (1860 - 1952) emlékezete	349	<i>Csapó György - Bakó Csaba</i> : Tanulmányút a Pilisben	262
<i>Andrési Pál</i> : Szakmai verseny Ásotthalmon	277	<i>Csepányi Péter</i> : Kíméletes fakitermelés alpin technikával	366
<i>Apatóczy István</i> : 10 éve nem írták	93	<i>Csiha Imre</i> : Konszenzuskérés a jövő erdeiért	151
<i>Apatóczy István</i> : A 2003. év erdésze Vas-ban	380	<i>Dr. Csóka György - Hirka Anikó</i> : A makk-kártevő rovarok hatása a tölgyek makktermésére és a makkok életképességére ..	49
<i>Apatóczy István</i> : A bükkös Bakonyban	15	<i>Dr. Csóka György</i> : Beszélgetés dr. Tóth Józseffel	78
<i>Apatóczy István</i> : A magyar Karancs	316	<i>Dr. Csóka György</i> : Emlékmű Igmándy Zoltánnak	281
<i>Apatóczy István</i> : A Széltörési erdő születése	273	<i>Dr. Csóka György</i> : Sir David Attenborough és a magyarországi erdész-internet	282
<i>Apatóczy István</i> : A Taktától Tokajig	230	<i>Csuka Imre</i> : Balassi verseit olvasva	383
<i>Apatóczy István</i> : A Tápió vidékén	82		
<i>Apatóczy István</i> : Beszélgetés Gyenge Álmos kerületvezető erdésszel	53	<i>Dénesné Kereső Irén</i> : A „Környezetünk az erdő” című pedagógus továbbképző kurzus tapasztalatairól	48
<i>Apatóczy István</i> : Dél-somogyi tavasz	184	<i>Detrich Miklós</i> : 25 éves az erdésztechnikus képzés Barcson ...	28
<i>Apatóczy István</i> : Erdészettől - Európa diplomáig	86	<i>Detrich Miklós</i> : Az Év Erdésze 2004	244
<i>Apatóczy István</i> : Képviselő, képzettség, képesség	45		
<i>Apatóczy István</i> : Kereszt az erdő szélén	348	<i>Dr. Erdős László</i> : Új irányok és lehetőségek a hazai akáctermesztésben	367
<i>Apatóczy István</i> : Nagy Sándor „birodalma”	115	<i>Exner Tamás</i> : Összefogás az erdőpuszták védelmére	120
<i>Apatóczy István</i> : Ora et labora!	376		
<i>Dr. Ádámfi Tamás</i> : Megkötöttük a „sógorokkal”	58	<i>Prof. Dr. Faragó Sándor</i> : A Hansági Erdők Atyjának emlékezete	229
		<i>Figeczky Gábor</i> : Megteremthető-e az összhang?	61
<i>Bakó Csaba - Csapó György</i> : Tanulmányút a Pilisben	262	<i>Dr. Frank Norbert</i> : Rontott erdők kialakulása, átalakítása Sopron szabad királyi város erdőbirtokán az első világháború végéig	76
<i>Bakó Csaba - Tárczy Csaba</i> : Tanulmányút herceg Esterházy magánalapítványának Lékai Erdészeténél	308		
<i>Bakó Csaba - Bús Mária</i> : Az Erdőművelési Szakosztály tanulmányútja Csehországban	283	<i>Gáber Andrea</i> : Téli erdei iskola	54
<i>Dr. Balázs István</i> : Az erdészeti ágazat jövője	190	<i>Gadó György Pál</i> : Mit gondol a nagyközönség a Budai-hegység erdeinek kezeléséről?	353
<i>Bánó László</i> : Karácsonyi történet	67	<i>Gadó György Pál</i> : Visszatérnek hazánkba a hiúzok és a farkasok?	119
<i>Bánóné Rádai Anna</i> : Fények és árnyak	138	<i>Dr. Galambos István</i> : Ültess fát utódaidnak	57
<i>Dr. Baráth László</i> : 110 éve született vitéz Páll Miklós	385	<i>Garamszegi István</i> : A Kazincbarcikai Hőerőmű	290
<i>Dr. Barna Tamás</i> : A fekete nyár (<i>Populus nigra</i> L.) csemetenevelése	285	<i>Gerely Ferenc</i> : Európai erdészeti tájfutók Egerben	279
<i>Dr. Barna Tamás</i> : Gondolatok az erdészeti szaporítóanyagok jelenlegi származásigazolási rendszeréről	94	<i>Gfellner Péter</i> : Szarvasgombás ültetvények Magyarországon? ..	187
<i>Dr. Bartha Dénes</i> : A fekete nyár (<i>Populus nigra</i> L.) botanikai jellemzése	17	<i>Góber Zoltán</i> : A célátmérős gyérítési kísérlet tapasztalatai Zalában	362
<i>Dr. Bartha Dénes</i> : Az erdők megítélésének néhány természetvédelmi szempontja	232		
<i>Bartha Pál</i> : Gondolatok az erdőfelújítás-fenntartás rendszerének korszerűsítéséhez	106	<i>Hábel György</i> : Király Lajos erdőmérnökre emlékezem	288
<i>Barton Zsolt</i> : Száلالóerdők tervezése	44	<i>Dr. Hajdú István</i> : Emlékezés	345
<i>Dr. Bidló András - Dr. Heil Bálint - Dr. Kovács Gábor</i> : A fekete nyár (<i>Populus nigra</i> L.) termőhelyigénye	318	<i>Dr. Hajdú István</i> : Gondolatok a Föld napja alkalmából	195
<i>Dr. Bordács Sándor - Dr. Borovics Attila</i> : Genetikai ismereteink a fekete nyárról	162	<i>Haraszti Gyula - Bús Mária</i> : Erdőművelők és vadgazdák Somogyban	104
<i>Dr. Borovics Attila - Dr. Bordács Sándor</i> : Genetikai ismereteink a fekete nyárról	162	<i>Haraszti Gyula</i> : Erdélyországban erdész-vadász szemmel	143
<i>Dr. Borsos Zoltán - Keresztes György - Horváth Lajos</i> : A vasi erdők és a vasi erdészek védelmében	2	<i>Dr. Heil Bálint - Dr. Bidló András - Dr. Kovács Gábor</i> : A fekete nyár (<i>Populus nigra</i> L.) termőhelyigénye	318
<i>Bús Mária - Bakó Csaba</i> : Az Erdőművelési Szakosztály tanulmányútja Csehországban	283	<i>Hirka Anikó - Dr. Csóka György</i> : A makk-kártevő rovarok hatása a tölgyek makktermésére és a makkok életképességére	49
<i>Bús Mária - Dr. Markovics Tibor</i> : Szálaló erdőben	192	<i>Horváth Lajos - Dr. Borsos Zoltán - Keresztes György</i> : A vasi erdők és a vasi erdészek védelmében	2
<i>Bús Mária - Haraszti Gyula</i> : Erdőművelők és vadgazdák Somogyban	104	<i>Horváth Sándor</i> : Az erdőgazdálkodás adózása az EU-csatlakozás évében	251
<i>Bús Mária</i> : Az 1973-ban végzett erdő- és faipari mérnökök 30 éves találkozója	57		

<i>Dr. Ignác Magdolna:</i> Vadászati köz-és magángyűjtemények	196	<i>Nemecz Ferenc:</i> Sok a rendezetlen magánerdő	135
<i>Dr. Járasi Lőrinc:</i> A magyar erdészet és Európa	146	<i>Németh János:</i> Merre tart erdőművelésünk?	272
<i>Kántor Péter:</i> Börzsönyi mozaik	301	<i>Ormos Balázs:</i> Az erdők és tavak országa	374
<i>Keresztes György - Horváth Lajos - Dr. Borsos Zoltán:</i> A vasi erdők és a vasi erdészek védelmében	2	<i>Ormos Balázs:</i> Faenergetikai munkacsoport alakult	260
<i>Dr. Király Pál:</i> Joachim Buff 80 éves!	289	<i>Ormos Balázs:</i> FATE-OEE Faenergetikai munkacsoport alakult	64
<i>Kiss Csaba:</i> Komoly Pohár	65	<i>Ormos Balázs:</i> Harmóniában a természettel, a környezettel	149
<i>Kocsis Mihály:</i> Már 10 éve áll a Kraszna partján a Székely Hadosztály emlékműve	375	<i>Pápai Gábor:</i> A harmadik országos favágóverseny	246
<i>Dr. Kollwenz Ödön:</i> Az öreg erdész morgolódásai	14	<i>Pápai Gábor:</i> Beszélgetés Magas Lászlóval a Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. vezérigazgatójával	225
<i>Dr. Koloszar József:</i> A természetvédelem erdészeti koncepciójáról	42	<i>Pápai Gábor:</i> Erdőhasználati szerződés 1817-ből	352
<i>Koltay András:</i> A hazai erdők egészségi állapotának változásai az elmúlt 15 évben	178	<i>Pápai Gábor:</i> Hatodszor az ősi alma mater szellemében	72
<i>Koltay András:</i> Erdővédelmi monitoring rendszerek Magyarországon	270	<i>Pápai Gábor:</i> Két nap a Felvidéken	254
<i>Konkolyné Dr. Gyúró Éva:</i> A fekete nyár: kultúrtörténeti, kertészeti és tájalakítási vonatkozások	174	<i>Pápai Gábor:</i> Újságírók magánerdőben	172
<i>Kósa Cecília:</i> Hogyan érvényesítsük érdekeinket Brüsszelben?	372	<i>Pápai Gábor:</i> Vendégségben Szakács Sándor székelyudvarhelyi erdészvezetőnél	341
<i>Dr. Kosztka Miklós - Markó Gergely - Dr. Péterfalvi József:</i> Erdőfeltárás tervezése a Börzsönyben dinamikus hálózattervezéssel	298	<i>Pápai Gábor:</i> Vigyázat, méreg!	83
<i>Dr. Kosztka Miklós:</i> Az Erdőfeltárási Szakosztály	328	<i>Pápai Gábor:</i> Víz alatti erdő	241
<i>Dr. Kovács Gábor - Dr. Bidló András - Dr. Heil Bálint:</i> A fekete nyár (<i>Populus nigra</i> L.) termőhelyigénye	318	<i>Pedroni Anna Emma:</i> A faanyag legfinomabb formálói a repülőmodellezők	296
<i>Leipold Árpád:</i> A magyar erdészeti irodalom egy még megírásra váró könyve	183	<i>Pedroni Anna Emma:</i> Emlékezés Kempelen Farkas magyar polihisztorra (1734 - 1804)	189
<i>Dr. Lenár György:</i> 116 éves a Pálházi Állami Erdei Vasút	87	<i>Pedroni Anna Emma:</i> Erdészeti Pávilon az 1892-es terven	384
<i>Dr. Lengyel László:</i> A Lymantria dispar L. várható kártétele, és az ellen való védekezési lehetőségek 2004-ben	74	<i>Pedroni Emma Anna:</i> 1848 márciusára emlékeztünk	3/B2
<i>Lomniczi Gergely:</i> Jégkár a pilisi parkerdőben	125	<i>Pedroni Emma Anna:</i> A budai Műegyetem-város tájképe	65
<i>Luzsi József:</i> A Vásárhelyi-terv magánerdészeti vonatkozásai	193	<i>Pedroni Emma Anna:</i> A műegyetemi jogar és az Erdőmérnöki Osztály szépséges éremdíszé	126
<i>Luzsi József:</i> Az Öreg Tölgy és az EU	59	<i>Dr. Péterfalvi József - Dr. Kosztka Miklós - Markó Gergely:</i> Erdőfeltárás tervezése a Börzsönyben dinamikus hálózattervezéssel	298
<i>Luzsi József:</i> Elnöki beszámoló	248	<i>Petz Ádám:</i> Az első világrekorder szarvasbika nyomában	98
<i>Luzsi József:</i> Elnöki köszöntő	24	<i>Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó:</i> Az Erdészeti Múzeum 2003. évéről	55
<i>Luzsi József:</i> Halljuk-e az Erdő hangját?	112	<i>Reményfy László:</i> Budafa	54
<i>Luzsi József:</i> Pöttyök a térképen	135	<i>Reményfy László:</i> Erdeinkről	114
<i>Markó Gergely - Dr. Kosztka Miklós - Dr. Péterfalvi József:</i> Erdőfeltárás tervezése a Börzsönyben dinamikus hálózattervezéssel	298	<i>Répászky Miklós - Dr. Sárvári János:</i> Rendezvények az ERDŐSZÖV Rt. székhelyén	302
<i>Dr. Markovics Tibor - Bús Mária:</i> Szálaló erdőben	192	<i>Riedl Gyula:</i> Kulturális-szociális alapítványok az Országos Erdészeti Egyesületben	117
<i>Dr. Markovics Tibor:</i> Van-e realitása hazánkban a szálaló üzemmódnak?	153	<i>Riedl Gyula:</i> Visszapillantás az Egyesület könyvkiadási, pályázati múltjára	292
<i>Márkus Ferenc:</i> Összeomlás előtt	47	<i>Dr. Rumpf János:</i> Történelmi Emlékhely	188
<i>Mátyás Csaba:</i> A Természetvédelmi Hivatal erdészeti szakmai koncepciójához	315	<i>Dr. S. Nagy László:</i> A Szeniorok Tanácsának közleménye	4
<i>Merczel István:</i> Biomassza projekt a Dél-Dunántúlon	160	<i>Sárközy György:</i> Mi voltunk a szegedi elsők	382
<i>Dr. Molnár Sándor:</i> A fekete nyár (<i>Populus nigra</i>) fájának tulajdonságai és ipari felhasználása	236	<i>Dr. Sárvári János - Répászky Miklós:</i> Rendezvények az ERDŐSZÖV Rt. székhelyén	302
<i>Dr. Moskovszky Éva:</i> Háziipari fajták Európában	186	<i>Dr. Sárvári János:</i> A Vásárhelyi-terv Továbbfejlesztése (VTT) erdészeti feladatai és lehetőségei konferencia	166
<i>Nagy Dániel:</i> Erdőtűzek megelőzési és oltási gyakorlata és problémái Magyarországon	156	<i>Dr. Sárvári János:</i> Ember és fa	177
<i>Nagy Dániel:</i> Erdőtűzek a világban	122	<i>Schneider Ede Géza:</i> Medvekaland	343
<i>Dr. Náhlik András:</i> Megtiszteltetés	155	<i>Scholtz Péter:</i> Gépi talajelőkészítés a Pécsváradi Erdészetenél	191
		<i>Dr. Sipos Árpád:</i> Az erdő értékszemléletét meg kell változtatni	116
		<i>Sódor Márton:</i> Miért készített a természetvédelem erdészeti koncepciót?	108
		<i>Sódor Márton:</i> Mit várhat a magyar erdőgazdálkodás az EU-csatlakozást követően?	149

<i>Solymos Rezső</i> : Erdeink és az EU csatlakozás	148
<i>Sylvester Lajos</i> : Székely ember az erdőn arat.....	181
<i>Dr. Szabó Ilona</i> : A fekete nyár kórokozói.....	130
<i>Szabóky Csaba</i> : Fénycsapdás találkozó 2003.....	10
<i>Szigeti Nóra</i> : Adalékok a molyhos tölgy (<i>Quercus pubescens</i> Willd.) ökológiájához.....	7
<i>Dr. Szikra Dezső</i> : Gondolatok egy kiállítás kapcsán.....	130
<i>Takács Viktor</i> : A sopronhorpácsi mezővédő erdősávrendszer hasznosítási lehetősége.....	127
<i>Tárczy Csaba - Bakó Csaba</i> : Tanulmányút herceg Esterházy magánalapítványának Lékai Erdészeténél.....	308
<i>Dr. Tóth Béla</i> : Mi az erdő és mi a faültetvény?.....	51
<i>Dr. Tóth Béla</i> : Nem az erdő, hanem az alföldi facsemete a kapásnövény!	13
<i>Dr. Tóth János</i> : Visszaemlékezés.....	284
<i>Tóth Zsolt - Zétényi Zoltán</i> : A MEGOSZ Emlékezés szakmai konferenciája	337
<i>Vaspöri Ferenc</i> : A gyapjaslepke 2004. évi gradációjának veszprémi tapasztalatairól.....	330
<i>Z. Horváth József</i> : Madarak a Zselicben	85
<i>Zentai Kinga</i> : Kulturális örökségünk az erdő.....	320
<i>Zétényi Zoltán - Tóth Zsolt</i> : A MEGOSZ Emlékezés szakmai konferenciája	337
<i>Zétényi Zoltán</i> : Az erdő nemcsak élőhely, hanem gazdasági tér is	334
<i>Zétényi Zoltán</i> : Muzsikált az erdő.....	312

VÁNDORGYŰLÉS 2004.,

Kapuvár - Göbősmajor 205-228

MELLÉKLETEK

Erdőgazda az Unió küszöbén-1	február
Erdőgazda az Unió küszöbén-2	március
Könyvistálló 2004	március
Erdőgazda az Unió küszöbén-3	április
Erdőgazda az Unió küszöbén-4	május
Az ÁPV Rt. portfóliójába tartozó erdőgazdaságok mérleg- és eredménykimutatás adatai 2003.....	szeptember
Zétényi Zoltán: Erdész-terminátorok.....	október

REFERÁTUMOK, RÖVID TUDÓSÍTÁSOK

MTESZ kitüntettek	1/B2
A harmadik oldal (Pápai G.).....	1
Sem a gazdaságok, sem a nemzeti parkok nem engednek (Magyar Hírlap).....	3
Időt nyertek az erdészek (Tóth G.)	5
Kommandó járja az erdőt (Bíró M.)	6
Ózdon a helyzet kritikus (Magyar Hírlap).....	6
A jövedelmezően kitermelhető erdők meghatározása (Horváth Z.)	9
Erdőérték - értékbecslés (Czerny K.).....	9
Útmutató a védett fajok kereskedelméhez (WWF).....	11
Balatoni erdők és Kaán Károly (Somogyi Hírlap).....	11
Díjátadás a Parlamentben (Fábián A. - Bakos K.).....	11
Az életmű díjazottjai (Világgazdaság).....	16

Erdei iskola: vissza a természethez (Dunántúli Napló)	20
Képzőművész vadászok Gödön (Pápai G.)	20
Könyvtári Nap (Sárvári J.)	21
Kezelés és gazdálkodás védett erdőkben (WWF)	22
Földminősítés és földhasználati információ konferencia.....	25
Erdőgazdálkodás (Magyar Közöny).....	26
Erdészeti cégek: új vagyongazdálkodás (Népszava)	26
Uniók országjelentés (nyz)	27
Erdeink a csatlakozás előtt (MTI-Press-EU)	27
Környezeti nevelés az erdőben (Öko-Fórum Alapítvány).....	29
Erdészek ünnepe (Heves megyei Hírlap)	29
WOOD-TECH.....	29
Miről irtunk 100 éve, 50 éve? (Riedl Gy., Sárvári J.).....	30
Szarvasgomba-termesztési tanfolyam programja	30
Tápelem-háztartási előrejelzések (Kovács R.)	33
Jelent-e veszélyt elegyes bükköseinkben más fafajok gyökérkonkurenciája? (Kovács R.)	33
Nemzetközi Körny. Természetvédelmi karikatúra kiállítás... 1/B3	
A harmadik oldal (Hajdu I.)	41
Elment az iskolateremtő erdősz (Stefka I.).....	46
Kitabelia különszám egy kiváló erdősz-botanikus emlékére (Szodfridt I.)	46
Haldoklik a világ tüdeje (greeninfo).....	46
Levél Roller Kálmántól (Schalkház L.).....	47
Erdészeti gépek (Kovács J.)	50
Ritka madárfaj fészkelése Ásotthalmon (Andrési P.).....	50
Üvegházhatás... (Malomsoki Sz.).....	52
Legeltetés és az erdő vízháztartása (Szodfridt I.).....	52
A „Selmeci Asztaltársaság” (Szikra D.).....	71
A harmadik oldal (Szabó Gy.).....	73
Európa erdőgazdálkodása erősödik a bővítéssel (Observer)	77
Belépés előtt a mezőgazdaság	80
Nincs elég fa az erdőművek és az ipar számára (Napi Gazdaság).....	81
Csapody István emlékszám (Bartha D.)	85
Találkozunk az erdőben (Darabon T.)	86
MEGOSZ elnökségi ülés (Sárvári J.)	91
Vadgazdálkodás (Balázs I.).....	92
Nő a trópusi erdőültetvények területe (Szodfridt I.).....	94
Szántógazdálkodás helyett vízművelés (Kis F.)	95
Látogatás Pozsonyban (Némethy M.)	95
A városi zöldövezetek erdeiről (Szodfridt I.)	95
Az MTA Erdészeti Bizottságának ülése (Berényi Gy., Sárvári J.)	96
Könyvismertető (Babos R.)	97
Vándalok pusztítanak az erdőben (Metro).....	99
Erdőtelepítés és útépités (Szodfridt I.)	99
Száritott trágya mint energiaforrás (Szodfridt I.)	99
Könyvhónap	4/B2
A harmadik oldal (Pápai G.).....	105
Az erdőművelés témája az Akadémián (Péti M., Papp T.).....	111
Erdőültetvények telepítése trópusi országokban (Szodfridt I.)	111
Megvilágosodás (Reményfy L.)	112
A magánszennyezés hatása a duglászokra (Kovács R.)	114
Fogyatkozó madarak Európában (Szodfridt I.)	116
Erdőirtás Nagykovácsoson (Ö.Z.).....	121
A trópusi erdők felújítása (Szodfridt I.).....	121
Ünnepség a Szabad Sajtó Napján (Detrich M.).....	124
Ultimátum az erdészekről (Laczi Z.).....	133
Mi és hogyan történt? (MEGOSZ elnöksége)	133
Száz éve született néhai Fejérvy István (Tóth M.)	136
Legeltetés és az erdő vízháztartása (Szodfridt I.)	136

Egy közgyűlési szavazás margójára (Apatóczy I.)	137	Emlékköavatás Drégely váránál (Pápai G.).....	10/B2
Tisztelgés Dr. Hiller István emléke előtt (Ormos B.)	137	Harmadik oldal (Ódor J.).....	297
Miről írtunk 100 éve, 50 éve? (Riedl Gy., Sárvári J.).....	137	Biomassza hasznosításról. Erdőégetés? Energiapolitika?	
A képes fa (Detrich M.).....	5/B2	Természetvédelem? (Detrich M.).....	306
Harmadik oldal (Pápai G.).....	145	Biomasszaforrások bővítése eróművek (Vécsi Gy.).....	307
Körny. és Természetvédő állásfoglalása erdeink kezeléséről ..	152	FAO támogatás erdőkezelésre.....	307
Európa öslényntani öröksége (Szodfridt I.)	152	Újabb tanösvény a Balaton-felvidéken (Pápai G.).....	313
ForestPress (Viniczay S.)	161	Alföldi Faiskolai Nap (Vasaji L.).....	314
Helyreigazító (Virágh J.)	164	Tanévnyitó Sopronban	317
Egyeztető fórum Szolnokon (L.N.).....	165	Százéves az új Pécsi Köztemető (Tóth A.).....	321
A Szeniorok Tanácsa soproni kihelyezett ülése (S. Nagy L.)..	168	Fekete István újra itthon (Detrich M.).....	327
Erdei iskola Pörbölyön (Pápai G.).....	6/B2	Könyvismertetés (Szodfridt I.).....	10/B3
A harmadik oldal (Papp T.).....	174	Riedl Gyula bácsi 90 éves!.....	11/B2
Akadémiai díj	177	A harmadik oldal (Pápai G.).....	329
A városi zöldövezetek erdeiről (Szodfridt I.)	183	A FAGOSZ elnökségének állásfoglalása	335
Újabb közmunka lehetőség - összefogás a tiszta erdőkért		Gencsi László professzor 80 éves (Bartha D.).....	336
(Pápai G., Sárvári J.).....	185	MEGOSZ felhívás.....	339
Támogatás akác telepítésére (Ö.Z.)	182	Kivonat a MEGOSZ elnökségi üléséről (Sárvári J.).....	340
Makkosztó zöldek (Ö.Z.).....	186	Erdő és klíma. IV. kötet (Szodfridt I.).....	342
Gázzól fára (Üzleti 7).....	195	Viperaközpont a Kiskunságban.....	342
A selmeci nótákról (Szemerey T.).....	197	Erdész álom - egy ország, melynek 51 %-a erdő.....	344
Nagyszülőkkel a természetért (Schalkház L.).....	200	Véleményem szerint (Schalkház L.).....	344
A Szeniorok Tanácsa üléséről (S. Nagy L.).....	201	Ki ismeri? (Leipold Á.).....	344
„Börzsöny a mi műhelyünk (Fésű József Gy.)	204	Erdészet és kisemlősök (Szodfridt I.).....	344
A harmadik oldal (Riedl Gy.).....	205	Útjelentés (Balsay A., Bodor L., ifj. Fodermayer V.)	347
Gondolatok Radnóti Miklós sírjánál (Pápai G.)	207	Hozzászólás (Schandl L.).....	349
A hőveji kézimunka története.....	226	Versenyfelhívás (Kaán Károly verseny).....	350
Döntés a Natura-földekről (Népszabadság).....	235	450 éve született Balassi Bálint (ELTE).....	354
Kihalhatnak a csimpánzok (Mancs).....	235	50 éves az OEE Sárospataki Helyi Csoportja (Pápai G.):	355
Pilisi alkotótábor (Ignác M.).....	238	Új erdei emlékhely a Zemplén-hegységben (Járasi L.)	356
Rétisas fiókákat loptak a németek (MTI)	238	Nyugdíjas találkozók Kecskeméten (Pápai G.).....	357
Bányász-Kohász-Erdész találkozó (Szakács S.).....	239	Könyvismertetés.....	358
A Nagy-korallzátony végnapjai? (Élet és Tudomány).....	241	A Nagymátéi Tanösvény avatása (Pápai G.)	360
A XII. Kaán Károly vetélkedő.....	242	Esterházy Oktatási Központ (Pápai G.).....	11/B3
Könyvismertetések (Erdős L., Bartha D., Detrich M.)	255	Nemzeti Erdőprogram (Detrich M.).....	12/B2
Így is lehet fát vágni!.....	263	A Somogyi Erdőkért (Detrich M.).....	12/B2
A KEFAG Rt. fakitermelő versenye (Göbölös P.).....	264	A Bükki Nemzeti Park - Hegyek, erdők, emberek	12/B2
Bátönyterenyé városának elismerése	265	A harmadik oldal (Pápai G.).....	362
Hozzászólás (Schandl L.)	265	Az európai nagyombok védelméről (Szodfridt I.)	365
A tapolcai tavasbarlang (Balogh L.).....	265	Özön-gyomfajok Szlovákiában (Szodfridt I.).....	365
A biomassza, mint alternatív energia (Kistermelők Lapja)	266	A bükk levélszűrése és az időjárás (Szodfridt I.).....	365
Számlálják a gólyákat (Népszava).....	267	A fák anyja (www.sulinet.hu)	373
Védett állatokra (Magyar Nemzet)	267	Tisztelt Szerkesztőség! (Sallay K.).....	373
Kitüntetések augusztus 20-a alkalmából.....	9/B2	Bondor Antal köszöntése.....	373
A harmadik oldal (Tokodi M.).....	269	Vízáramlás az erdeifenyőben (Szodfridt I.).....	374
Erdészeti eljárások és a kisemlősök száma (Szodfridt I.)	272	Közjóléti létesítmények (Bobkó J.).....	378
A vízáramlás gyorsasága álló fákból (Szodfridt I.).....	275	Bajor vendégek (Ormos B.).....	378
Divald Adolf sírköve (Leipold Á.)	275	Nem privatizálják	378
A 2004. augusztus 24-i MEGOSZ elnökségi ülés		Helyreigazító (Tóth A.).....	378
jegyzőkönyvének kivonata (Sárvári J.).....	276	Felhívás (MEGOSZ)	379
Miről írtunk 100 éve, 50 éve? (Riedl Gy., Sárvári J.).....	278	Az Európai Erdőtulajdonosok Szövetségének (CEPF)	
Élhető városi környezetről (Szodfridt I.).....	278	magyarországi közgyűlése (Pápai G.)	379
Könyvismertetés (Szodfridt I.)	286	Környezeti nevelési akcióprogram (Fenyősiné Hartner A.)	381
Újabb piros füzet	286	Nem hívták meg (Dunántúli Napló).....	381
A nyárfa értéke egy negyedszázada csökken (Tóth B.).....	286	Bástyánk 1941 - 1994 (Hábel Gy.).....	381
Kisalföldön a HM-csoport (Simon S.).....	287	Hangyacsípés és a tiszta légutak (Szodfridt I.).....	381
WWF: a nagyüzemi mezőgazdaság a fő pusztító	291	A fafeldolgozás évgyűrűi (Szász T.)	387
Az Őrségben (Bús M., Markovics T.)	291	Száz éves erdészeti könyv	387
A keresztledöntő a tett helyén maradt (Tóth A.).....	295	Szép volt fiúk! (Horváth A.).....	392
Megújult az erdei iskola Pörbölyön (Nagyné Bernschütz J.) ...	9/B3	Újságírók a Bakonyban (Pápai G.).....	12/B3